

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
STANDARTLAŞDIRMA, METROLOGİYA və PATENT ÜZRƏ
DÖVLƏT AGENTLIYI**

SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ
(İXTİRALAR)

RƏSMİ BÜLLETEN

DƏRC OLUNMA TARİXİ: 30.10.2002

№2

BAKI - 2002

İxtiralar Изобретения

"Sənaye
mülkiyyəti"
rəsmi bülleten

1996-cı ildən nəşr edilir
Издается с 1996 года

официальный
бюллетень
"Промышленная
собственность"

Dərc olunma tarixi

30.10.2002

Дата публикации

Вакı

№ 2

Баку

2002

**Azərbaycan Respublikası
Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə
Dövlət Agentliyi
"Sənaye mülkiyyəti"
rəsmi bülleteni**

Baş redaktor- Məsimova X.M.

Baş redaktorun birinci müavini- Seyidov M.M.

Baş redaktorun müavini- Babayev Y.S.

Redaksiya şurası: Məsimova X.M.-şuranın sədri, Seyidov M.M.
müavini; Üzvləri - Babayev Y.S., Əfəndiyev A., Ələkbərli N., İ.
Z., Rəhimov S., Süleymanov H., Vəliyev N.

**Официальный бюллетень
"Промышленная собственность"
Государственное Агентство по
Стандартизации, Metroлогии и Патентам
Азербайджанской Республики**

Главный редактор- Масимова X.M.

Первый заместитель главного редактора- Сеидов M.M.

Заместитель главного редактора- Бабаев Я.С.

Редакционный совет: Масимова X.M. – председатель, Сеидов
заместитель председателя; Ред. Совет - Алекперли Н., Баба
Велиев Н., Гаджиев З., Рагимов С., Сулейманов Г., Эфендиев .

Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya
və Patent üzrə Dövlət Agentliyi orqanı
Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində
qeydə alınmışdır. Şəhadətnamə 350
Ünvan: 370078 Bakı şəh., Mərdanov qardaşları küçəsi, 124
Redaksiyanın telefonu: 40-30-86
30/10/2002 il tarixdə çapa imzalanmışdır.
Mətbəənin adı: Standartlaşdırma, Metrologiya
və Patent üzrə Dövlət Agentliyi
Tiraj 50

MÜNDƏRİCAT

İXTİRALARA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ	Səh.
A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	6
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	9
C. Kimya və metallurgiya.....	11
E. Tikinti, mədən işləri.....	16
F. Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.....	22
G. Fizika.....	23
H. Elektrik.....	24
İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ	
Say göstəricisi.....	26
Sistematik göstəricisi.....	26
SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ	27
FAYDALI MODELƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ	28
BİLDİRİŞLƏR	29

СОДЕРЖАНИЕ

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ	Стр.	
А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	30	
В. Различные технологические процессы.....	34	
С. Химия и металлургия.....	35	
Е. Строительство, горное дело.....	42	
Ф. Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.....	49	
Г. Физика.....	50	
Н. Электричество.....	52	
 УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЕ		
Систематический указатель заявок на изобретения.....	53	
Нумерационный указатель заявок на изобретения.....	53	
 ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ.....		54
 ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ.....		55

İxtiralara aid bibliografik məlumatların müəyyənləşdirilməsi üçün beynəlxalq İNİD kodları

- (11) - patentin nömrəsi
- (19) - dərc edən idarə və ya təşkilatın kodu və yaxud digər identifikasiya vasitəsi.
- (21) - ərizə sənədinin qeydiyyat nömrəsi
- (22) - ərizə sənədinin verilmə tarixi
- (23) - sərqi ilkinliyi tarixi
- (31) - ilkin ərizə sənədinin tarixi
- (32) - ilkinlik tarixi
- (33) - ilkinlik ölkənin kodu.
- (43) - ərizə sənədinin dərc edilmə tarixi.
- (45) - patentin dərc edilmə tarixi.
- (46) - ixtira düsturunun dərc edilmə tarixi.
- (51) - beynəlxalq patent təsnifatının indeksi (indeksləri)(BPT).
- (54) - ixtiranın adı.
- (56) - informasiya mənbəyinin siyahısı.
- (57) - ixtiranın referatı.
- (60) - keçmiş SSRİ-nin mühafizə sənədlərinin növü və nömrəsi;
- (62) - ilkin iddia sənədinin nömrəsi və verilmə tarixi.
- (66) - geri götürülmüş iddia sənədinin nömrəsi və verilmə tarixi.
- (71) - ərizəçi, ölkənin kodu.
- (72) - ixtiranın müəllifi, ölkənin kodu.
- (73) - patent sahibi, ölkənin kodu.
- (74) - patent müvəkkili və ya nümayəndə barəsində iddia sənədində göstərilibse, onun haqqında məlumat və yaşadığı yer.
- (86) - PCT üzrə iddia sənədinin qeydiyyat nömrəsi və verilmə tarixi.
- (87) - PCT üzrə iddia sənədinin dərc edilmə tarixi və nömrəsi.

Международные коды ИНИД для идентификации библиографических данных, относящихся к изобретениям

- (11) - номер патента.
- (19) - код или другие средства идентификации ведомства или организации, осуществившей публикацию.
- (21) - регистрационный номер заявки.
- (22) - дата подачи заявки.
- (23) - дата выставочного приоритета.
- (31) - номер приоритетной заявки.
- (32) - номер приоритета.
- (33) - код страны приоритета.
- (43) - дата публикации заявки.
- (46) - дата публикации патента.
- (51) - индекс(ы) Международной патентной классификации.
- (54) - название изобретения.
- (56) - список источников информации, если он дается отдельно от текста описания изобретения.
- (57) - реферат изобретения.
- (60) - вид и номер охранного документа бывшего СССР.
- (62) - дата подачи и номер первоначальной заявки.
- (66) - дата подачи и номер отозванной заявки.
- (71) - сведения о заявителе(ях), его(их) местожительстве или местонахождении.
- (72) - сведения об изобретателе(ях), его(их) местожительстве.
- (73) - сведения о патентовладельце(ах), его(их) местожительстве или местонахождении.
- (74) - сведения о представителе или патентном поверенном, если он указан в заявке, его местожительстве.
- (86) - номер и дата подачи международной заявки (по процедуре PCT).
- (87) - номер и дата публикации международной заявки (по процедуре PCT).

İXTİRAYA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

Bölmə A.

İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.

A 01

(21) № a2001 0014

(22) 23.01.2001

(51)⁸A 01 B 15/04

(71) Quliyev Anar Həsən oğlu

Bağrılı Anar David oğlu

Quliyev Həsən Yusif oğlu

Bağrılı David Veysel oğlu

(AZ)

(72) Quliyev Anar Həsən oğlu

Bağrılı Anar David oğlu

Quliyev Həsən Yusif oğlu

Bağrılı David Veysel oğlu

Hüseynova Afət Cəlal oğlu

Hüseynov Elbrus Cəlal oğlu

Məmmədov İsrayıl Oruc oğlu

(73) Quliyev Anar Həsən oğlu

Bağrılı Anar David oğlu

Quliyev Həsən Yusif oğlu

Bağrılı David Veysel oğlu

(AZ)

(54) Torpaqbecərən alət.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı maşın-qayırması sahəsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, alətin çərçivəsi üzərində bərkidilmiş dayağı ilə gövdəsi var. Burada gövdə həlqə formasında olub yan bıçaqlara malikdir. Alətin alt hissəsi hərəkət istiqamətində üst hissəsinə nisbətən irəliyə sürüşdürülüb və onun ön yumşaldıcısı var. Alətin üst hissəsinin arxa tərəfi isə alt hissəsinə nisbətən geriye sürüşdürülüb. Gövdənin həlqəsinin yan tərəfləri histerezis əyrisi formasındadır. Torpağın üst qatını 6...12 sm dərinliyində yumuşaltmaq və həmçinin gövdə dayaqlarının əlaq otları qalıqları ilə tutulmasının qarşısını almaq üçün kotan gövdələri qarşısında hücum bucağı α altında diskli bölmələr qondarılmışdır. Bölmənin diskinin diametrinin D kotan gövdəsinin həlqəsinin diametrinə d nisbəti 2,29...3,37 qiymətində olur, gövdə dayağının çərçivəyə bərkilmə hündürlüyü H isə bölmənin diskinin çərçivəyə bərkilmə hündürlüyünə h nisbəti 0,85...1,24 olur. Bundan başqa kotan gövdələrini yünqülləşdirmək üçün gövdə həlqələri yan kəsikli pəncərəli hazırlanmışdır.

(21) № a2001 0165

(22) 10.07.2000

(51)⁸A 01 B 15/04

(76) Bağrılı Anar David oğlu

Quliyev Anar Həsən oğlu

Bağrılı David Veysel oğlu

Axundov Akif Cahangir oğlu

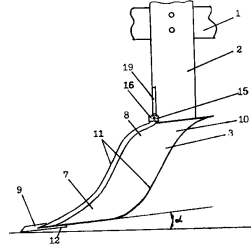
Quliyev Həsən Yusif oğlu

(AZ)

(54) Torpaqbecərən alət.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı maşın-qayırması sahəsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti: alətin çərçivəsi 1 üzərində bərkidilmiş dayağı 2 ilə gövdəsi 3 var. Burada gövdə 3 həlqə 4 formasında olub yan bıçaqlara 5 və 6 malikdir. Alətin alt hissəsi 7 hərəkət istiqamətində üst hissəsinə 8 nisbətən irəliyə sürüşdürülüb və onun ön yumşaldıcısı 9 var.

Alətin üst hissəsinin arxa tərəfi 10 isə alt hissəsinə 7 nisbətən geriye sürüşdürülüb. Gövdənin 3 həlqəsinin 4 yan tərəfləri histerezis 11 əyrisi formasındadır. Gövdənin 3 ön yumşaldıcısı 9 başmaq formasında olub, uzunsov altlığı 12 var, gövdənin 3 yan bıçaqlarına 5 və 6 söykənən bıçaqları 13 və 14 var ki, bunlarda bənd 15 vasitəsilə birlikdə dayağa bərkidilib. Bəndin 15 qabaq tərəfi 16 itilənib. Bıçaqların 13 və 14 köndələn kəsiyinin xarici tərəfi sikloidal 17 əyrili, daxili isə çıxıntılıdır 18. Dayağın aşağı hissəsi 19 itilənib.

(21) № a2001 0017

(22) 23.01.2001

(51)⁸A 01 H 1/04

(76) Əliyev Şikar Abbas oğlu

Qaziyev Arif Tofiq oğlu

Quliyev Həsən Yusif oğlu

İsmayılov Məhərrəm Musa

oğlu

(AZ)

(54) Yemiş sortları alınmasının tez-
ləşdirilmiş üsulu.

(57) Yemiş sortları alınmasının tez-
ləşdirilmiş üsulu yemişin seleksiya-
sında tətbiq olunur.

İxtiranın mahiyyəti: yemiş sortları almaq üçün birinci ildə müxtəlif sort nümunələrinin toxumları qarışdırılır, səpin seyrək sxemlərlə aparılır, xeyrli təsərrüfat nişə-nələri kompleksində görə seçilən bitkilərin toxumları kütləvi tutulur və gələcək il eləcə qarışıq səpilir, elit bitkilər seçilib hər bitkinin toxumu fərdi olaraq ayrı tutulur, üçüncü və dördüncü illərdə hər nümunənin toxumu ayrıca sahə izolyasiyası ilə səpilir, yenidən təkrarən elit bitkilər seçilib toxumu tutulur, beşinci il elit bitkilərin toxumu kütləvi yaxşılaşdırıcı seçilir və alınmış sortların istehsalat sortınağı aparılır.

(21) № a2001 0107

(22) 29.05.2001

(51)⁸A 01 K 67/04

(76) Quliyeva Hökümə Fərman qızı
(AZ)

(54) Tut ipəkqurdunun tirtillərini
bəsləmək üçün süni qida.

(57) İxtira baramçılığa, məhz Qre-naj təsərrüfatlarına aid olub, tut ipək qurudunun tirtillərini qida-landırılmasında istifadə oluna bilər.

İxtiranın məsələsi – ipəkqurdu tirtillərinin qrenalardan mart, aprel aylarında «vaxtsız» çıxışı zamanı onların bəslənməsi üçün başa gələcək və effektiv olan süni qidanın təklif olunmasıdır.

Tut ipəkqurdunun tirtillərini bəsləmək üçün süni qida tut yarpağı tozundan, soya unundan, nişastadan, aqar-aqardan, saxarozadan, sellülozadan, vitaminlərdən, askorbin turşusundan ibarətdir və o, komponentlərin növbəti nisbətində nişasta kimi qarğıdalı nişastası, sellüloza kimi filtr kağızı, vitaminlər kimi B qrupu vitaminləri, eləcə də əlavə olaraq qarğıdalı unu, levomisetin, qlükoza, 0,01% -li CuSO₄ məhlulu, K₂HPO₄, distillə olunmuş su saxlayır, küt. %:

Tut yarpağı tozu – 8-10

Soya unu – 4-5

Qarğıdalı unu – 0,3-0,5

Qarğıdalı nişastası - 0,1-0,3

Aqar-aqar – 0,25-0,5

Saxaroz – 1-1,5

Filtr kağızı – 1-1,8

B qrupu vitaminləri – 0,01-0,02

Levomisetin	– 0,03-0,05
Askorbin turşusu	– 0,3 – 0,5
Qlükoza	– 0,3 - 0,5
0,01%-li CuSO ₄ məhlulu	– 1,5 – 5
K ₂ HPO ₄	–0,04-0,05
Distillə olunmuş su	– 50-80

A 21

(21) № a2000 0060

(22) 24.03.2000

(51)⁸A 21 C 3/02(76) Məlikov Əhməd Qulu oğlu
(AZ)

(54) Xəmir kütləsinin yayılması üçün qurğu.

(57) İxtira yeyinti maşınqayırma sənayesinə, xüsusilə xəmir məmulatlarının yayılmasını üçün qurğular yaradılmasına aiddir.

İxtiranın məqsədi qurğunun texnoloji, iqtisadi və istismar göstəricilərini yüksəltməkdir.

Qarşıya qoyulmuş məqsədi onunla həll olunur ki, üzərində yayılma aparılan müstəvi ilə arasındakı yerləşmə hündürlüyünün tənzimlənməsi mümkün olan, şaquli oxla qarşılıqlı əlaqədə olan üfqi oxda yerləşən oxlov bərkidilmiş hərəkətli stoldan ibarət olan xəmir kütləsinin yayılması üçün qurğuda hərəkətli stol, oturmaqda silindrik valciqlər quraşdırılmış lentşəkilli nəqletdirici şəklində yerinə yetirilmişdir, oxlovun üfqi oxunda isə, oxlovun oxunun uclarında yerləşən yaylarla birləşmiş sərbəst fırlanan iki kürə oturdulmuşdur, beləki şaquli ox lentşəkilli nəqletdiricinin aparıcı barabanı ilə beləki şaquli ox lentşəkilli nəqletdiricinin aparıcı barabanı ilə əlaqələnməmişdir.

Qurğu nəqletdiricinin aparıcı barabanı vasitəsilə hərəkətə gətirilən diskşəkilli bıçaqla təchiz olunmuşdur.

A 22

(21) № a2001 0137

(22) 11.07.2001

(51)⁸A 22 C 11/00

(71) Bəşirov Vahid Bəşir oğlu (AZ)

(72) Bəşirov Vahid Bəşir oğlu

Rəsulova Rühəngiz Məcid qızı

(73) Bəşirov Vahid Bəşir oğlu (AZ)

(54) Bişmiş «Halal» kolbasa məmulatının istehsalı üsulu.

(57) İxtira ət məhsullarının, xüsusən də bişmiş kolbasa məmulatının istehsalı üsuluna aiddir.

İxtiranın məsələsi donuz əti istifadə edilməyən yeni bişmiş kolbasa məmulatı istehsalı üsulunun işlənilib hazırlanması ilə istehsalın effektivliyinin artırılmasıdır.

Bu məsələnin həllinə nail olmaq üçün bişmiş kolbasa məmulatının istehsal üsulu ətin doğranıb duzlanmasından, qiymənin hazırlanmasından, ədviyyatın və rəngləyici maddələrin qarışdırılmasından, kolbasa məmulatının formalaşdırılıb tərmiki emal edilməsindən ibarət olub, ixtiraya görə qiymənin hazırlanması üçün ət kütləsinin 38% qədər damarlardan təmizlənmiş bir növlü mal və ya camış əti, 15% qoyun quyuğu, 35% damarlardan təmizlənmiş birinci qöv toyuq əti 100 kq ətə 2,7 kq xörək duzu hesabı ilə duzlayırlar, ona 3% quru süd, 8% nişasta və ya əla buğda unu, 1% yumurta və ya melaqc əlavə edirlər, hazır qiyməyə 0,0075% natrium nitrit, 0,3% natrium pirofosfat, 0,001% yeyinti məhsulları üçün boya maddəsi və 1% ətirleyici qarışdırırlar.

Beləliklə alınan qiymənin tərkibində 15% qoyun quyuğu, 35% toyuq ətrinin olması qiymənin iyini və dadını dəyişir, donuz ətinə olan tələbatı aradan qaldırır və istehsalın effektivliyini artırır.

A 23

(21) № a2001 0081

(22) 26.04.2001

(51)⁸A 23 L 1/015, A 23 L 1/211, 1/212(76) Paşayev Arif Mir Calal oğlu
Mehdiyev Arif Şəfaət oğlu
Nizamov Telman İnayət oğlu
Vəliyev Mahir Yolçu oğlu
Lapin Feliks Aleksandroviç
Nuriyev Mikayil Əziz oğlu
Nizamov Anar Telman oğlu

(54) Zeytunun emal qurğusu.

(57) İxtira yeyinti məhsulları sahəsinə, konkret olaraq süfrə üçün zeytunun acılığının çıxarılmasını yerinə yetirən qurğuya aiddir.

Meyvələrin emalı elektrolit vannasının katod zonasında sabit cərəyan ilə aparılır. Sabit cərəyan mənbəyi kimi idarə olunan düzlən-

diricidən istifadə olunur və onun idarə etmə girişi katod zonasında maye mühidə yerləşdirilmiş elektrolit vannasının temperaturunun cari qiymətini ölçən verici ilə əlaqələndirilir. Mühitin temperaturu verilmiş qiymətdən fərqləndə verici idarə qirişinə uyğun signal verir və cərəyanın qiyməti dəyişir, uyğun olaraq temperatur lazımı həddə saxlanılır.

Nəticədə mühidə verilmiş temperatura nəzarət olunur və meyvələrin emalı üçün normal şərait yaranır, onlarda qlükozidlərin yaratdığı acılıq effektiv, mütəmadi çıxarılır və meyvələrin kəfiyyəti yaxşılaşır, əmtəə görünüşü yüksəlir.

(21) № a2001 0082

(22) 26.04.2001

(51)⁸A 23 L 1/015, A 23 L 1/211, 1/212(76) Paşayev Arif Mir Calal oğlu
Mehdiyev Arif Şəfaət oğlu
Nizamov Telman İnayət oğlu
Vəliyev Mahir Yolçu oğlu
Lapin Feliks Aleksandroviç
Nuriyev Mikayil Əziz oğlu
Nizamov Anar Telman oğlu
İsayev Ənvər İsa oğlu

(54) Zeytunun emal qurğusu.

(57) İxtira yeyinti məhsulları sahəsinə, konkret olaraq süfrə üçün zeytunun acılığının çıxarılmasını yerinə yetirən qurğuya aiddir.

Elektrolitik vannanın katod zonasında meyvələr yanları süzgəc, alt hissəsi yuxarıya daralan konusvari deşikli, şaquli istiqamətdə aşağı-yuxarı yerdəyişən səbətdə yerləşdirilir. Hərəkət zamanı su mühitin vaxtının dinamik dəyişməsi zamanı meyvələrin vəziyyəti dəyişir və mühidə elə şərait yaranır ki, meyvələr hərtərəfli, effektiv, mütəmadi, intensiv emal olunurlar. Nəticədə emal olunmuş meyvələrin acılığı az enerji ilə tam çıxır, keyfiyyəti yüksəlir və əmtəə görünüşü yaxşılaşır.

A 61

(21) № 99/001608

(22) 08.02.99

(51)⁸A 61 B 5/04

(76) Qasımov Fuad Calal oğlu
Ağayev Fəxrəddin Güləli oğlu
Skubilin Mixail Demyanoviç
Seçenov Dmitriy Akimoviç
(AZ)

(54) İnsanın ürəyinin aritmiyasına ekspres-nəzarət qurğusu.

(57) İnsan ürəyinin aritmiyasına nəzarət üçün qurğu tibb texnikasına aiddir, tibb və ya idman praktikasında insanın halının diaqnostikası, nəzarəti üçün, həmçinin insanın həyat fəaliyyətinin ixtiyarı şəraitində onun özünü və onu əhatə edənləri orqanizmini yüklənməsinin əvvəlcədən bilinməsində və zəruri köməyin göstərilməsində istifadə oluna bilər.

İxtiranın məqsədi-çixış informasiyasının effektivliyinin artırılması hesabına funksional imkanların genişləndirilməsi və onun real zaman miqyasında təsvir olunmasıdır. Qurğu impuls generatoru, sabit potensial vericisi, ilkin element, üç impuls formalaşdırıcısı, halqavari sürüşmə registri, iki yavaşdııcı element, dörd və elementi, hesab bloku, iki və ya elementi və ürək aritmiyasının yol verilmə səviyyəsinin vericisindən ibarətdir. Qurğu öz çıxışında ürəyin aritmiyasının ədədi qiymətlərini, onun dinamikasını əks etdirir və real zaman miqyasında ürək aritmiyasının yol verilən həddən kənara çıxmasını xəbərdar edir. Qurğu qəbul olunmuş ölçüçəki xarakteristikaları ilə lazimi konstruktiv tərtibatda müasir element bazası əsasında realizə oluna və insanın həyat fəaliyyətinin istənilən şəraitində tətbiq oluna bilər.

(21) № a2001 0148
(22) 24.07.2001
(51)⁸A 61 B 5/04, 5/05, G 01N 33/00

(76) İsrailov Azər Telman oğlu
Babayev Teymur Əsəd oğlu
İsrailova Qülr Telman qızı
(54) Elektropunktur kompüter diaqnostikası vasitəsilə müalicənin effektivliyinin obyektiv qiymətləndirilməsi usulu.

(57) İxtira təbabət sahəsinə aid olub daxili üzvlərin, eləcə də bütövlükdə orqanizmin funksional vəziyyətinin qiymətləndirilməsinə əsaslanır.

Onun tətbiqi xəstələnmiş orqanizmin sağalma dərəcəsinin öyrənil-

məsinə və müxtəlif müalicə üsullarının təsirinin ayrı-ayrılıqda, həmçinin, müqayisəli şəkildə qiymətləndirilməsinə xidmət edir.

İxtiranın məzmunu representativ akupunktur nöqtələrin elektrik keçiriciliyi ilə əlaqədar olan və meridianların funksional vəziyyətini xarakterizə edən kompüterlə işlənmiş kəmiyyətlərinin dəyişilməsinin qiymətləndirilməsinə əsaslanır.

İrəli sürülən ixtiranın yeniliyi ondadır ki, müalicənin effektivliyini obyektiv olaraq qiymətləndirmək üçün aralarında 99% -lik korrelyativlik ($p < 0,01$) aşkar etdiyimiz 2 kəmiyyətin - orqanizmin ümumi xarakteristikası (OÜX) və orqanizmin funksional disbalansının (OFD) fizioloji dəhlizə nəzərən meyletməsi parametrlərinin dəyişilməsi əsas götürülür.

(21) № 99/001567
(22) 04.06.99
(51)⁸A 61 B 5/022
(71) Azərbaycan Milli Aerokosmik Agentliyi (AZ)
(72) Qasımov Fuad Calal oğlu
Skubilin Mixail Demyanoviç
İskəndərzadə Zərifə Əlirza qızı
Ağayev Fəxrəddin Güləli oğlu
(73) Azərbaycan Milli Aerokosmik Agentliyi (AZ)
(54) Arterial Təzyiqin ölçülməsi üçün qurğu.

(57) Arterial təzyiqin ölçülməsi üçün qurğu tibb texnikasına aiddir və qanın arterial, sistolik və distolik təzyiqinin avtomatik ölçülməsi üçün nəzərdə tutulub.

Qurğu ürək döyüntüsü vericisindən, əks çevirici, takt impulsları generatorundan, iki və elementindən, iki triggerdən, iki impuls formalaşdırıcısından, iki gecikdirmə şifranoq çeviricisi elementindən, uyğun olaraq sistolik və distolik təzyiqin impuls saygacı və iki yaddaş registrləri qeydetmə blokundan ibarətdir.

Qurğu kompaktdır, az enerji tələb edir, yüksək həssaslığa malikdir və işdə etibarlı olmaqla müasir element bazasında realizə oluna və nəinki stasionar, həmçinin səyyar istismar şəraitində tətbiq oluna bilər.

(21) № a2001 0034

(22) 09.02.01

(51)⁸A 61 B 17/11

(76) Abdullayev Ələskər Ələkbər oğlu
Əlizadə Vaqif Ələkbər oğlu
(AZ)

(54) İnvaginasiya olunmuş anastomoz və onun üçün tikiş.

(57) Təxmin edilən ixtira cərrahiyyəyə aiddir və mədə-bağırsaq traktının orqanlarında aparılan əməliyyatlar zamanı istifadə oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, təbii orqanlardan reflüksü aradan qaldıran və ximusun ləng porsiyalı-ritmik hərəkətinə gətirib çıxaran qapaq-sıxac yaradılır.

Buna onunla nail olunur ki, invaginasiya olunan və invaginasiya edən orqanlardan, onları əhatə edən sero-seroz səthlərdən və seroz-seroz tikişlərdən ibarət olan invaginasiya olunmuş anastomozda invaginasiya olunan orqan səthi dəyişən hündürlüklü büzmələr ilə əmələ gəlmiş konus şəklində yerinə yetirilmişdir, belə ki, büzmələrin hündürlüyü konusun təpəsindən outracağına doğru azalır.

Belə qapaq-sıxacın yerinə yetirilməsi üçün müxtəlif addımlı tikişaraları ilə əmələ gələn və sap xətlərinin, düyünə tarım çəkilməsinə qədər, çarpaz kəsişməsi ilə yerinə yetirilən tikiş təklif edilir.

(21) № a2001 0105

(22) 25.05.2001

(51)⁸A 61 B 17/11

(76) Abdullayev Ələsgər Ələkbəroviç
İbrahimov Elman İbrahimoviç
(AZ)

(54) İzoantiperistaltik nazik-nazik bağırsağ «rezervuarı».

(57) İxtira tibbə, xüsusən onkologiyaya aiddir və əməliyyatdan sonrakı xəstəliyin profilaktikası üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın məsələsi əməliyyatdan sonrakı dövrdə həzm sisteminin funksional xüsusiyyətlərini yaxşılaşdırmaq üçün modifikasiya olunmuş izoantiperistaltik nazik-nazik bağırsağ «rezervuarının» formalaşdırılması, postqastrorezeksion sindromların, xüsusən dempinq sindromun

tezliyinin azaldılması və ona areflüks elementin verilməsi və tikilən toxumaların bərabər büzmələnməsinə gətirib çıxaran sirkulyar fasiləsiz tikişin işlənilməsi hazırlanmasıdır.

Qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, izo- və antiperistaltik hissələri öz aralarında mübarizə kənarı üzrə tikilmiş, «qoşalülə» kimi qatlanmış nazik bağırsağın ilgəyindən ibarət olan izoantiperistaltik nazik nazik bağırsağ «rezervuarında», «rezervuarın» tikişlərinin daxili xətti mübarizə xəttinə 45° bucaq altında olan fasiləsiz birbaşa tikiş vasitəsilə yerinə yetirilmişdir. Tikişin birinci tikişarası bağırsağ divarının əsas kəsiyinə 45° bucaq altında tikilən orqanların bütün qatlarından keçən, ikincisi bağırsağ divarlarının kəsiyinə perpendikulyar, tikilən orqanların seroz-əzələ qatlarından keçən yerinə yetirilmişdir. Tikişaralarının mübarizə xəttinə doğru bucaq altında yerləşdiyi və bir dəfəyə təxminən çəkildiyi tikişin belə yerinə yetirilməsi, bağırsağ divarının sapa düzülməsinə, yəni tikilən toxumaların bərabər büzmələnməsinə gətirib çıxarır ki, bunun da, nəticəsində «rezervuarın» faktik uzunluğu azalır və onun eni artır. «Rezervuarın» dolması zamanı büzmələnməmiş büküşlərin hesabına onun genəlməsi, yəni həcmnin artması baş verir. O, kürəşəkilli və ya uzadılmış oval formasını alır. Bu zaman aparıcı bağırsaqla müqayisədə «rezervuarın» diametrində olan fərqlə əlaqədar olaraq, onun boşalması ləngiyir.

Təklif olunan tikiş vasitəsilə izoantiperistaltik nazik-nazik bağırsağ «rezervuarın» formalaşdırılması reflüksü azaldır, onun möhtəviyyətinin həzm sisteminin yuxarıda yerləşən şöbələrinə atılmasının qarşısının alınmasına səbəb olur, postqastrorezeksion sindromların xüsusən dempinq sindromun təzliyini azaldır.

(21) № a2001 0050
(22) 27.02.2001
(51)*A 61 C 13/00

(76) Həsimov Mirsultan İsmayıl oğlu (AZ)
(54) Çıxarılmayan körpüvari diş protezi.

(57) İxtira tibb, daha dəqiq stomatologiyaya aid olub, stomatoloji praktikada çıxarılmayan körpü-

killi diş protezlərinin hazırlanmasında istifadə olunur.

İxtiranın məsələsi çıxarılmayan körpüşəkilli diş protezinin elə konstruksiyasını yaratmaqdır ki, onlar yonulmadan və digər hər hansı xüsusi preparatlaşdırılmadan, yeni fizioloji bütövlüyü və görünən tibbi estetikası pozulmadan dayaq dişlərində fiksə olunsun.

Qarşıya qoyulan məsələ oluna həll olunur ki, çıxarılmayan körpüşəkilli diş protezi gövdə və dayaq hissələrdən ibarət olub, ixtiraya əsasən, dayaq dişlərin antoqonist dişlərlə okklyuzion kontakt nöqtələrindən keçən xətlə məhdudlaşan okklyuzion sahəsinlə xaricdə yerləşir. Belə ki, hər dayaq yarımkoronkası okklyuzion kontakt sahəsinə daxil olmadan və kontakt məntəqələrin (medial və distal) hər iki enişini tutmaqla, dayaq dişinin oral səthini və hər iki aproksimal səthləri örtərək dayaq dişinin 2/3 səthini əhatə edir.

Texniki-iqtisadi cəhətdən təklif olunan çıxarılmayan körpüşəkilli diş protezlərinin hazırlanması metodikası mürəkkəb deyil, qiymətli cihaz və materiallardan istifadə tələb etmir və buna görə də tam şəkildə geniş stomatoloji praktikada tətbiqi mümkündür, öz növbəsində tibbi cəhətdən, təklif olunan çıxarılmayan körpüşəkilli diş protezi və onun fiksə edilmə üsulunun əsas üstünlüyü ondan ibarətdir ki, ondan istifadə müalicənin əsas prinsipi olan –«xələl yetirmə!» prinsipinə tam uyğundur. Belə ki, ilk dəfə olaraq stomatoloji praktikada dişləri qismən itirilmiş pasiyentləri sağlam dayaq dişlərin yonulmasına və ya digər preparatlaşmasına əl atmadan çıxarılmayan diş protezləri ilə protezləşdirmək mümkün olur.

(21) № a2001 0155
(22) 07.08.2001

(51)*A 61 G 13/00
(76) Quliyeva Nailə Humay qızı (AZ)
(54) Xəstənin bədəninin qamma-aparatda təsbit edilməsi üçün qurğu.

(57) İxtira tibb avadanlığına aiddir və bədxassəli şişlərin şüa terapiyası zamanı, xüsusən, xəstənin qammaşüaların mənbəyinin yolunda dəqiq

yerləşməsinin tələb olunduğu qamma-terapevtik qurğularda ionlaşdırıcı şüalar vasitəsilə onkoloji xəstələrin şüalandırılması zamanı istifadə olunur.

İxtiranın məsələsi süni arxa keçəcəyin və ya kolostomanın müxtəlif variantlarının qoyulmasını özünə daxil edən operativ müdaxilə keçirmiş düz bağırsağın xərcəngi olan xəstələrin şüalandırılması üçün məqsədyönlü istifadə olunur biləcəkdir xəstənin bədəninin qamma-aparatda vəziyyətini təsbit etmək üçün qurğunun yaradılmasıdır.

Qoyulan məsələ oluna həll olunur ki, hərəkətli qapağı üç qarşılıqlı perpendikulyar səthdə rahat yerini dəyişən, xəstəni uzandırmaq üçün stoldan ibarət olan xəstənin bədəninin qamma-aparatda təsbit edilməsi üçün qurğu əlavə olaraq, bucaqlı vasitəsilə meyl bucağını və dirəklər üzərində təsbit etmək üçün mərkəzdə oyuğa və yan tərəflərində dəliklərə malik düzbucaqlı plastina şəklində olan bədən yuxarı hissəsinin fiksatorunu tənzim etmək imkanına malik olmaqla, bədəninin eninin fiksatoru ilə təchiz edilmiş və stolun qapağına çatının fiksatoru ilə birləşən dirəklər vasitəsilə bərkidilən, mərkəzdə iki tərəfi açıq dəliyi olan düzbucaqlı çatı şəklində yerinə yetirilmiş təsbit edici tərtibatdan ibarətdir.

Bölmə B.

Müxtəlif texnoloji proseslər.

B 01

(21) № a2000 0209

(22) 27.11.00

(51)*B 01 D 21/00, C 02 F 1/146, 1/52, E 03 B 3/32

(71) Azərbaycan Su Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) Qənbərov Elçin Surxay oğlu

(73) Azərbaycan Su Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(54) Suyu təmizləmək üçün qurğu.

(57) İxtira bilavasitə, səthi su mənbəyindən su çıxan yerdə təbii suların təmizlənməsi sahəsinə aiddir və təsərrüfat-icməli su ilə təmin etmə sistemində məhsuldarlıqdan və suyun bulanlıqlığından asılı olaraq, suyun qabaqcadan duruldukları,

eləcə də dərinlən təmizlənməsi üçün nəzərdə tutulub.

İxtiranın məqsədi suyun yalnız asılı halda olan və kolloid hissəciklərdən deyil, həm də həll olmuş mineral və üzvi maddələrdən, eləcə də bakteriyalardan təmizlənməsi və onun içməli kondisiyaya çatdırılmasıdır.

İxtiranın məsələsi onunla həll olunur ki, qurğu suyun üzvi çirklənmələrdən elektrokimyəvi təmizlənməsi və zərərsizləşdirilməsini həyata keçirən elektrod bloku ilə təchiz olunmuşdur. Qurğu yığcamdır və hazırlanması texnologikdir. Belə qurğu suyun çıxarılmasından onun içməli kondisiyaya çatdırılmasına qədər olan bütün texnoloji sikli bir qurğuda, su mənbəyinin özündə həyata keçirməyə imkan verir ki, bunun da sayəsində çöküntünün yığılması, emalı və təkrar istifadə edilməsi üçün tikililərin inşa edilməsinə ehtiyac qalmır.

(21) № a2001 0028

(22) 05.02.2001

(51)⁸ B 01 D 53/34, 53/60

(71) Sumqayıt Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Həsənov Həsən Məhəmməd oğlu

Yüzbəyov Yusif Əhəd oğlu

Məmmədov Məmməd Qulməmməd oğlu

Ağayev Tahir Dövlət oğlu

Şirinova Dürdanə Bağır qızı

Məcidov İsfəndiyar Allahverdi oğlu

Əhmədova Rahilə Rza qızı

(73) Sumqayıt Dövlət Universiteti (AZ)

(54) Tullantı qazlarının azot və kükürd oksidlərindən təmizlənmə üsulu.

(57) İxtira tüstü qazlarının (tullantı qazlarının) azot oksidlərindən və kükürd qazından kimyəvi təmizləmə üsuluna aiddir.

Bu üsul istilik-elektrik mərkəzlərinin neft emalı, kimya və metallurgiya sənayesində, avtonəqliyyatda alınan tullantı qazlarının təmizlənməsində və utilizasiyasında istifadə oluna bilər. Bu üsulun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, tərkibində azot və kükürd oksidləri olan tüstü qazları otaq temperaturunda 10-18% -li natrium hipoxloritin sulu məhlulundan və ya 5-30 %-li perhidroldan buraxılaraq nitrat və sulfat turşusuna çevrilir.

Azot oksidlərinin çevrilmə dərəcəsi 98%, kükürd qazının çevrilmə dərəcəsi 97%-dir.

Prosesin realizasiyası sadədir, iqtisadi cəhətdən əlverişlidir, ekoloji cəhətdən zərərsizdir.

(21) № a2001 0031

(22) 07.02.2001

(51)⁸ B 01 J 23/26

(76) Həsən-zadə Qalina Zahid qızı

Seyidbəyova Samirə Faiq qızı

(54) Qaz tullantılarının azot, karbon oksidlərindən və üzvi birləşmələrdən təmizlənməsi üçün katalizator.

(57) İxtira neftkimya və kimya sənayesinə aiddir və qaz tullantılarının azot, karbon, və üzvi birləşmələrdən təmizlənməsi üçün istifadə oluna bilər.

Verilən ixtiranın məqsədi odur elə katalizator hazırlamaqdır ki qaz tullantılarını həm Co –dan və üzvi birləşmələrdən, həm də NO_x –dan zərərləşdirsin.

Qoyulan məqsəd təklif olunmuş katalizatorla həll olunmuşdur. Aktiv kütləsi normal spinel tərkibli XY₂O₄- tipli normada X: Mn, Co, Cu, Ni, Zn, Cd, Y: Mn, Fe, Cr, Co

Katalizatorun aparıcısı spinel quruluşlu oksid sistemdir (Mn, Cu, Ni, Co) Al₂O₃.

Katalizatorun tərkibi- metala hesablayaraq (kütlə %)

Cu - 1,01 - 15,05

Co - 1,02 - 15,65

Ni - 1,01 - 14,20

Fe - 0,02 - 4,05

Zn - 0,01 - 0,55

Cd - 0,01 - 0,6

Cr - 0,01 - 5,00

Mn - 1,02 - 17,88

Al₂O₃ – qalanı

B 22

(21) № a2001 0104

(22) 25.05.01

(51)⁸ B 22 F 9/16

(71) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Həsənov Eldar Şirin oğlu

(73) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(54) Dəmirin birbaşa reduksiyası üçün qurğu.

(57) İxtira ovuntu metallurgiyası, konkret olaraq dəmir yanığının tullantılarından konversiya edilmiş təbii qaz reduksiyası vasitəsilə dəmir pudrasının alınması sahəsinə aiddir.

İxtiranın məqsədi tullantı qazında olan hidrogenin istifadəsi əsasında dənəvər dəmir yanığından dəmir pudrasının alınmasından ibarətdir.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə dəmirin birbaşa reduksiyası qurğusu vasitəsilə nail olunur. Bu qurğu qaz xəttindən, reometrədən, saturatordan, konverterdən, sututucu siklondan, şaquli şaxta reaktorundan, tozu tutan və zərərli qatışıqları yuyan siklondan ibarətdir. Məlum qurğuya birinci və ikinci reaktor arasında yerləşən şaquli şaxta reaktoru, suyun ayrılması və fosfor anhidridi ilə hidrogenin qurudulması üçün siklon əlavə edilmişdir.

İxtiranın təcürbi istifadəsindən alınan texniki nəticə ondan ibarətdir ki, dəmirin birbaşa reduksiyası qurğusunun məhsuldarlığını artırır və konvensiya edilmiş təbii qazda olan hidrogenin tam istifadəsinə imkan verir.

B 23

(21) № a2001 0112

(22) 04.06.2001

(51)⁸ B 23 P 6/00

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Abbasov Vaqif Abbas oğlu

Veysov Ramiz Əkbər oğlu

Bəşirov Rasim Cavad oğlu

(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(54) Detalların daxili səthlərində toz materialların bişirilməsi üsulu və bunu həyata keçirən qurğu.

(57) İxtira maşınqayırma sahəsinə aid olub, silindrlərin, oymaqların, gilizlərin yeyilmiş daxili səthlərinin metal tozlara əritməklə bərpa edilməsinə aiddir. Təklif olunan ixtiranın texniki məzisi ondan ibarətdir ki, bərpa olunan oymağın daxili səthini induktorla qızdırma metal toz əridilib mərkəzdənqaçma qüvvəsi vasitəsilə səthə oturdular. Son-

ra bərpa olunan dəyircək vasitəsilə deformasiya etdirirlər, diyircəyin fırlanma sürəti uzununa veriş hərəkətinin sürət və dəyircəklə səth arasında olan təzyiqli qüvvəsini bərpada istifadə edilən metal tozun xassələrindən asılı olaraq təyin olunur, bununla səthin bərkliyi və yeyilməyə davamlılığı artır, deformasiya prosesini 560°C qədər qurtararaq, detalın ölçü dəqiqliyi də yüksəlir.

Üsulu həyata keçirmək üçün qurğunun texniki məği ondan ibarətdir ki, tərtibatda əlavə olaraq özümərkəzlənən, fırlanan dəyircəklərdən ibarət olan dayaq tərtibatı birləşdirilmişdir. Eyni zamanda fırlanma mexanizmi və dayaq tərtibatı sərt birləşmiş ümumi gövdə üzərində elə oturdulmuşdur ki, onların fırlanma mərkəzləri bir-birinin üzərinə düşür və buda bərpa olunan oymağın həndəsi formasının dəqiqliyini artırmağa imkan verir, çünki dayaq tərtibatı oymağın bərpası zamanı istilikdən yaranan deformasiyalarının, fırlanma zamanı yaranan vurmanın qarşısını alır.

Bölmə C.

Kimya və metallurjiya.

C 01

- (21) № a2001 0111
(22) 06.07.2001
(51)⁸C 01 B 33/34
(71) **Beynəlxalq Elmi-Texniki Kompleks «İNTERQEO-TETİS» (AZ)**
(72) **Quvalov Abbas Əbdürəhman oğlu**
Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu
Səmədov Xasay Rəhim oğlu
Qəmbərov Dayandur Mürşüd oğlu
(73) **Beynəlxalq Elmi-Texniki Kompleks «İNTERQEO-TETİS» (AZ)**
(54) **NaA tipli süni seolitin alınma üsulu.**

(57) İxtira kimya və neft-kimya sahəsinə aid olub, NaA tipli süni seolitin alınması üçün istifadə oluna bilər.

Təklif olunan texniki həllin məqsədi süni NaA seolitinin alınma prosesinin sadələşdirilməsi, məhsul-

lun kristallaşma dərəcəsinin və çıxımının yüksəldilməsidir.

NaA tipli süni seolitin alınması üzrə qoyulmuş məqsəd, vulkan şüşəsinin natrium qələvisi və alüminatı ilə istilik emalından sonra alınmış qelin kristallaşması ilə həll olunan kən aşağıdakı oksid-mol nisbətində $N_2O/Al_2O_3=0,44\div 0,46$; $N_2O/SiO_2=0,50\div 0,055$; $SiO_2/Al_2O_3=8,54\div 8,89$ olan vulkan şüşəsi götürülür, alüminium-hidroksid və natrium-karbonatla 1:1:2÷4 nisbətində qarışdırılır, sonra qarışıq 950-1050°C-də suda həll olunan alümosilikat şüşəsi alınana qədər əridilir, daha sonra su ilə qarışdırılır və alınmış kolloid məhlul 93-95°C-də 6-10 saat ərzində kristallaşdırılır.

Vulkan şüşəsi kimi Kəlbəcər perlitli (kimyəvi tərkibi: $SiO_2-73,01\%$; $Al_2O_3-13,70\%$; $Fe_2O_3-0,80\%$; $FeO-0,14\%$; $CaO-0,63\%$; $MgO-0,22\%$; $Na_2O-3,72\%$; $K_2O-4,50\%$; $H_2O-3,59\%$) i.Jeyrançöl külü (kimyəvi tərkibi: $SiO_2-70,31\%$; $Al_2O_3-14,00\%$; $Fe_2O_3-2,40\%$; $FeO-0,14\%$; $CaO-1,20\%$; $MgO-1,00\%$; $Na_2O-3,97\%$; $K_2O-4,20\%$; $H_2O-3,30\%$).

- (21) № a2001 0003
(22) 08.01.2001
(51)⁸C 01 F 7/38, C 05 D 1/00
(76) **Tağıyev Eldar İsmayıl oğlu (AZ)**
(54) **Alunitin emalı üsulu.**

(57) Alunitdən alüminium oksidin, kalium sulfatın, elementar kükürdün və xörək duzunun alınma texnologiyaya təklif olunur.

Alunit iki mərhələli qələvələşdirmə üsulu ilə emal olunur. Birinci mərhələdə xam alunitin qələvələşdirilməsi qarışıq karbonat və qidrat kaliumun məhlulu ilə aparılır. Karbonat və qidrat kaliumun qarışıq məhlulu əhəng daşının və kalium sulfatın bişilməsi ilə alınır. Gil-torpaq avtoklavsız Bayer üsulu ilə konsentratdan alınır.

- (21) № a2000 0219
(22) 13.12.2000
(51)⁸C 01 G 47/00, C 25 B 1/00
(71) **Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyası Qeyri-Üzvi və Fiziki Kimya İnstitutu (AZ)**

(72) **Məmmədova Sevər Vaqif qızı**
Məmmədov Mehman Nəsim oğlu

(73) **Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyası Qeyri-Üzvi və Fiziki Kimya İnstitutu (AZ)**

(54) **Renium disulfidin alınma üsulu.**

(57) İxtira elektrokimya istehsalatına, məhz təbəqələr şəklində fotohəssas yarımqeçiricilərin alınmasına aiddir.

Təklif olunan ixtiranın məsələsi tərkibində bəsit kükürd olmayan, birbaşa nazik şəklində renium disulfidin alınmasının elektrokimyəvi üsulunun işlənməsidir, bu zaman elektroliz şəraitini dəyişməklə ReS_2 -in stexiometrik tərkibini tənzim etmək olar.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, turş məhluldan renium disulfidin alınma üsulunda, ixtiraya görə, renium disulfidi elektrolizlə katod üzərində çökdürülmüş təbəqə şəklində, tərkibi $1\cdot 10^{-3}-4\cdot 10^{-3}$ mol/l NH_4ReO_4 , 0,1 – 0,2 mol/l $Na_2S_2O_3$, 1,05 – 1,2 mol/l H_2SO_4 -dan ibarət, pH 2-2,5 olan elektrolit məhlulundan, elektrolitin temperaturu 30-40°C, cərəyan sıxlığı 3,5-7 A/dm², elektroliz müddəti 0,5-1 saat olmaqla və qarışdırmaqla alınlar.

C 04

- (21) № a2000 0224
(22) 19.12.2000
(51) C 04 B 26/26, C 08 L 95/00
(76) **Əliyev Əli Musa oğlu**
Əliyev Kamil Əli oğlu
Əliyev Elnur Əli oğlu
Əliyev İlyas Musa oğlu
Osmanov Nəriman Neyman oğlu
Rəsulov İsrail Rəsul oğlu
Həsənov Şair Nəcməddin oğlu
Binnətov Alim Qiyas oğlu (AZ)
(54) **Asfaltbeton qarışığı.**

(57) İxtira yol-inşaat materiallarına, xüsusilə yol və aerodrom örtüklərinin tikintisində istifadə edilən asfaltbeton qarışıqlarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, özlü bitumdan, mineral materialdan və modifikasiyaedici əlavədən ibarət olan asfaltbeton qarışığı, ixtiraya görə, tərkibində, komponentlərin növbəti nisbətində modifikasiyaedici əlavə kimi ağır piroliz qatranı saxlayır, kütlə %:

Özlü bitum 5,0-5,39
Ağır piroliz qatranı 0,35-0,75
Mineral material qalanı
Asfaltbeton qarışığı +80°C-də
yüksək dayanılığa malikdir və qız-
mar iqlim şəraitində yol örtükləri
üçün istifadə edilə bilər.

C 07

- (21) № 99/001470
(22) 21.09.1999
(51)⁸C 07 C 1/04
(71) Den Norske Stats Oljeselskap
A.S. et al (NO)
(72) Skanke Daq
Berqene Edvard
Xolmen Anders
(73) Den Norske Stats Oljeselskap
A.S. et al (NO)
(54) Fişer-Tropş katalizatoru və
Fişer-Tropş sintezinin həyata
keçirilməsi.

(57) İxtira kimya sahəsinə və xüsusən də, Fişer-Tropş katalizatoruna və Fişer-Tropş sintezinə aiddir.

Verilmiş ixtirada Fişer-Tropş sintezi üçün katalizator təklif edilmişdir, o monolitdən ibarətdir. Bu zaman monolit bir ucundan digər ucuna doğru keçən bir sıra ayrı-ayrı və arasıkəsilməz kannaları əmələ gətirən bərk cismi saxlayır, həm də kanalların divarı Fişer-Tropş katalizatorundan təşkil olunur və ya onu saxlayır.

Bundan başqa, Fişer-Tropş sintezinin sintez-qazın katalizatorla kontaktda olması ilə həyata keçirilməsi üsulu təklif edilir. Bunun üçün H₂ və CO saxlayan sintez-qaz monolit katalizatorunda divarları Fişer-Tropş katalizatorundan təşkil olunmuş və ya onu saxlayan ayrı-ayrı və ya arasıkəsilməz kanallardan buraxılır və reaksiyanın yaratdığı maye məhsul və istiliyin aparılması həyata keçirilir.

Verilmiş ixtira katalizatorunda kütlə daşınmasının yüksək xarakteristikalarına malik olan Fişer-Tropş sisteminin yaradılmasına imkan verir.

- (21) № a2000 0134
(22) 18.05.2000
(51)⁸C 07 C 2/02

- (71) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat İnstitutu «OLEFİN» (AZ)
(72) Hüseynov Faiq Ömər oğlu
Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu
Sadıqov Fikrət Məmməd oğlu
Cəmilov Ramiz Səfər oğlu
Qasımov Qasım Həsən oğlu
Nəzərov Fətulla Bəyli oğlu
Abasov Arif İmran oğlu
Həsənov Arif İbadulla oğlu
Hacıyev Rauf Muxtar oğlu
Məmmədov Sabir Əhməd oğlu
(73) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat İnstitutu «OLEFİN» (AZ)
(54) Kiçik molekululu poliizobutilenin alınması üsulu.

(57) İxtira neft kimyası sahəsinə aid olaraq, xüsusilə, sürtkü yağlarına və xüsusi yağlayıcılara əlavə, yağlayıcı-soyuducu mayələr və eyni zamanda yeni sinif mühərrik yağları, su əsaslı yapışqan və yumşaldıcılar kimi istifadə edilən izobutilenin oliqomerinin alınmasına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, butilen-izobutilen fraksiyasının polimerizasiya prosesini -20 ÷ +25°C temperaturda, tərkibində alüminium xlorid, aktivləşdirici kimi difeniloksid və əlavə olaraq toluol saxlayan katalizator kompleksi iştirakında aparılır.

Təqdim edilən üsul müxtəlif markalı poliizobutilenləri nisbətən yüksək temperaturda sintez əmtəyə və prosesin idarə edilməsini asanlaşdırmağa, katalizatorun sərfini 1,5- 2 dəfə azaltmağa və məqsədli məhsulun çıxımını polimerləşməyə buten-1-i (5,0-32,0%) miqdarında cəlb etməklə artırmağa, son məhsulun keyfiyyətini onun polidisperslik dərəcəsini aşağı salmaqla yaxşılaşdırmağa (bu üsulda polidisperslik dərəcəsi -2,0-3,1 olduğu halda, məlum üsulda -5-7 intervalında dəyişir) və prosesin texnologiyasını sadələşdirməklə geri qaytarılan monomerlərin hesabına onun iqtisadi səmərəliliyini artırmağa imkan verir.

- (21) № a2001 0089
(22) 02.05.2001
(51)⁸C 07 C 4/18
(71) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat İnstitutu «OLEFİN» (AZ)
(72) Hüseynov Faiq Ömər oğlu

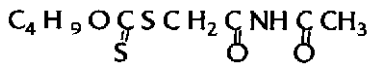
- Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu
Abasov Arif İmran oğlu
Hüseynov Vidadi Mürsəl oğlu
Həsənov Arif İbadulla oğlu
Qasımov Qasım Həsən oğlu
(73) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat İnstitutu «OLEFİN» (AZ)
(54) Fərdi C₆-C₈ aromatik karbohidrogenlərin alınması üsulu.

(57) İxtira neft kimyası sahəsinə aid olub, əsasən pirolizin yüngül maye məhsulunun katalik emal edilməsi yolu ilə alınan məhsulların fərdi C₆-C₈ aromatik karbohidrogenlərin rektifikasiya edilməklə alınması probleminə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, fərdi C₆-C₈ aromatik karbohidrogenləri 35-175°C temperatur intervalında qaynayan, maye piroliz məhsulundan 60-80°C temperaturunda, atmosfer təzyiqində, alüminium xlorid, difeniloksid və toluoldan təşkil olunan katalizatorun kompleksinin iştirakı ilə doymamış karbohidrogenlər tam azad edilənə qədər oliqlerləşmə reaksiyası aparılmaqla alınan oliqler məhsulundan benzol fraksiyası yuyulmadan ayrılıqdan sonra, rektifikasiya yolu ilə təmiz halda alınmasıdır.

- (21) № a2001 0048
(22) 22.02.2001
(51)⁸C 07 C 329/02
(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akad. Ə.M. Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)
(72) Hacıyeva İradə Balay qızı
Mustafayev Nazim Pirməmməd oğlu
Əliyev Əli Binnət oğlu
İsmayilov İncilab Paşa oğlu
(73) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akad. Ə.M. Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)
(54) S – (N – asetilkarbamoil) metil – O – butilksantogenat sintetik efir yağları üçün siyirmə aşqarı kimi.

(57) İxtira kimyəvi birləşmələrə, konkret olaraq S-(N-asetilkarbamoil) metil-O- butilksantogenat

formullu birləşməyə aiddir.

Birləşmə effektiv siyirmə xüsusiyyətinə malik olduğu üçün sintetik efir sürtgü yağlarına aşqar kimi təklif olunmuşdur.

Təklif edilən birləşmənin hətta 1,5%-li miqdarının göstəriciləri məlum aşqarların ən kiçik miqdarından belə daha effektivdir. Yağın tərkibində bu aşqarın artıq miqdarda olması, onun siyirmə effektivini nəzərə çarpacaq dərəcədə artırır.

(21) № a2001 0066

(22) 05.04.2001

(51)⁸C 07 C 329/02, C 10 M 101/02

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akad. Ə.M. Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Allahverdiyev Mirzə Ələkbər oğlu

Fərzəliyev Vaqif Məcid oğlu
Mustafayev Kamil Nazim oğlu
İsmayılov İncilab Paşa oğlu

(73) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akad. Ə.M. Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(54) 3-(alkoksi)-propilen-1,2-tritiokarbonatlar sürtgü yağları üçün siyirməyə qarşı aşqar kimi.

(57) İxtira üzvi kimya sahəsinə, xüsusən sürtkü yağlarının tərkibində siyirməni azaldan heterosiklik birləşmələrin yeni qrupuna aiddir.

İxtiranın məqsədi aşqarların sürtkü kompozisiyasında nisbətən kiçik qatılıqlardan istifadə etməklə transmissiya yağlarının siyirməyə qarşı xassələrinin təsirli dərəcədə yaxşılaşdırılmasıdır. Bu məqsəd siyirməyə qarşı yüksək təsirli yeni üzvi birləşmələrin-3-(alkoksi) – propilen-1,2-tritiokarbonatların sintezi və tətbiqi ilə əldə edilir.

(21) № a2000 0173

(22) 20.07.2000

(51)⁸C 07 D 333/0

(71) ELİ LİLLİ AND COMPANY (US)

(72) Buş Culi Key

Konrad Preston Çarlz
Flom Merlin Cerard

(73) ELİ LİLLİ AND COMPANY (US)

(54) Kristallik 6-hidroksi-3-(4-[2(piperidin-1-il) etoksi] fenoksi-2-(4-metoksifenil) benz [b] tiofenhidrokslorid, onu saxlayan əzcaçılıq kompozisiyası, onun alınması üsulu və tətbiqi.

(57) İxtira üzvi birləşmələrin sintezi sahəsinə, xüsusilə də, müxtəlif xəstəliklərin ingibirləşməsi üçün yararlı olan arzoksifenə aiddir.

Verilmiş ixtira 6-hidroksi-3-(4-(2-(piperidin-1-il) etoksi) fenoksi)-2-(4-metoksifenil) benz[b] tiofen hidroksloridin kristallik hidratına və ürək –damar xəstəliyi, hiperlipidemiya və osteoporoz daxil olmaqla estrogenin çatışmamazlığı ilə əlaqədar olan xəstəliklərin ingibirləşməsi; və endometrioz, uşaqlığın fibrozu, estrogen-asılı xərcəng (süd vəzinin və uşaqlığın xərcəngi daxil olmaqla), prostat xərcəngi, endometriyanın xoşxassəli hiperplasiyası, Alshaymer xəstəliyi daxil olmaqla MƏS pozulması, süd vəzinin xərcənginin xəbərdarlığı və ChAT aktivləşməsi kimi patoloji halların ingibirləşməsi daxil olan bu birləşmənin tətbiqini təklif edir.

(21) № a2000 0174

(22) 20.07.2000

(51)⁸C 07 D 333/00

(71) ELİ LİLLY AND COMPANY (US)

(72) Buş Culi Key

Konrad Preston Çarlz
Flom Merlin Cerard
Lük Veyn Duqlas

(73) ELİ LİLLY AND COMPANY (US)

(54) Kristallik 6-hidroksi-3-(4-[2(piperidin-1-il) etoksi] fenoksi)-2-(4-metoksifenil) benz [b] tiofenhidrokslorid, onu saxlayan əzcaçılıq kompozisiyası, onun alınması üsulu və tətbiqi.

(57) İxtira üzvi birləşmələrin sintezi sahəsinə, xüsusilə də, müxtəlif xəstəliklərin ingibirləşməsi üçün yararlı olan arzoksifenə aiddir.

Verilmiş ixtira 6- hidroksi- 3-(4-(2-(piperidin-1-il) etoksi) fenoksi)-2-(4-metoksifenil) benz[B] tiofen hidroksloridin kristallik hidratına və ürək-damar xəstəliyi, hiperlipidemiya və osteoporoz daxil olmaqla es-

trogenin çatışmamazlığı ilə əlaqədar olan xəstəliklərin ingibirləşməsi; və endometrioz, uşaqlığın fibrozu, estrogenasılı xərcəng (süd vəzinin və uşaqlığın xərcəngi daxil olmaqla), prostat xərcəngi, endometriyanın xoşxassəli hiperplasiyası, Alshaymer xəstəliyi daxil olmaqla MƏS pozulması, süd vəzinin xərcənginin xəbərdarlığı və ChAT aktivləşməsi kimi patoloji halların ingibirləşməsi daxil olan bu birləşmənin tətbiqini təklif edir.

(21) № a2000 0087

(22) 13.04.2000

(51)⁸C 07 K 7/02, E 21 B 43/01

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)

(72) Xasayev Arif Murtuzəli oğlu
İsmayılov Şamxal İsmayıl oğlu
Əliyev Yolçu Misir oğlu
İsmayılov Fikrət Ağa-Hüseyn oğlu

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)

(54) Neft quyularının qazılması üsulu.

(57) İxtira neft və qaz quyularının qazılmasına, əsasən uçulmağa və tökülməyə meyli olan gil süxurlarının qazılması texnologiyasına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, lülətrafı zonaya daxil olan kristallaşdırılmış karbon dioksidi, temperatur amilinin təsiri altında qazılan lüləsində bərk vəziyyətindən qaz halma keçir. Soyuducu effektdə malik olan qaz halmdakı agent, qazıma məhlulu ilə qarşılıqlı əlaqədə olmaqla, tədricən məhlulun temperaturunun aşağı düşməsinə səbəb olacaq. Qazma prosesində həlqəvi fəzada quyu divarı ilə qazıma kəməri arasında soyudulmuş qazıma məhlulun dövrəni, qazılan süxurların temperaturunun tədricən azalmasına gətirib çıxaracaq və bunun nəticəsində, temperatur dəyişməsi azalacaq. Temperaturun dəyişməsindən əmələ gələn lülətrafı zonadakı süxurların ehtimal temperatur gərginliyi xeyli azalacaq, buda quyu lüləsinin möhkəmliyinin və dayanatlıyının artmasına səbəb olacaq.

Təklif edilən ixtiranın tətbiqi, qazılan quyuların lülələrinin bütövlüyünün pozulması ilə əlaqədar

olan, mürəkkəbləşmələrin ləğvinə sərf olunan məsrəfin azalmasının təmin edilməsinə imkan yaradacaq.

C 09

(21) № a2001 0162

(22) 07.09.2001

(51)⁸C 09 D 5/08, C 23 F 11/00(71) Mustafayev Surxay Tahə oğlu
Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu
«Yeni-Tex» kompaniyası (AZ)(72) Mustafayev Surxay Tahə oğlu
Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu(73) Mustafayev Surxay Tahə oğlu
Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu
«Yeni-Tex» kompaniyası (AZ)

(54) Koroziyaya qarşı örtük.

(57) İxtira metal, daş, dəmir-beton, dəmir, keramik səthlərin, əsasən də gəmi korpuslarının və dibinin korroziyadan mühafizəsi sahəsinə aid olub, neftçixarmada və neftməlinə istismar edilən metal avadanlıqların korroziyası əleyhinə tətbiq edilə bilər.

Korroziya əleyhinə təklif edilən qoruyucu örtük qətran, bərkidici, piqment, örtükəmələgətirici və həlledicidən ibarət olub tərkibi örtük əmələgətirici kimi divinilstirol oliqomerindən, qətran kimi mol. çəkisi 1002 olan poliefiruretan qətranından, bərkidici kimi «K» markalı poliizosionat və bakterisid kimi nikotin turşusundan ibarət olub aşağıdakı (kütlə %) nisbətində istifadə edilir:

Poliefiruretan qətranı	-	24-25
«K» markalı poliizosionat	-	24-25
Divinil stirolun oliqomeri (SAM)	-	10-11
Nikotin turşusu	-	9-10
Piqment	-	19-20
Həlledici	-	qalanı

Korroziyaya əleyhinə təklif olunan qoruyucu örtüyün mahiyyəti ondan ibarətdir ki, bu örtük korroziya əleyhinə xassələrdən malik olub, tərkibindəki antibakterisid əlavə (nikotin turşusu) hesabına metal səthində yeni bioloji aktiv sahələrin əmələ gəlməsinin qarşısını alır.

Beləliklə korroziya əleyhinə təklif olunan qoruyucu örtüyün korroziyadan mühafizə xassələri seçilmiş prototiplə müqayisədə eyni olub, bakterisid xassələri prototipdəkindən 2 dəfə artıqdır.

(21) № a2001 0110

(22) 31.05.2001

(51)⁸C 09 D 13/00

(76) Quvalov Abbas Əbdürəhman oğlu

Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu (AZ)

(54) Yazı təbaşirlərinin alınma üsulu.

(57) İxtira sinif lövhələrində və digər hamar səthlərdə yazmaq üçün istifadə olunan yazı təbaşirlərinin alınmasına aiddir.

Təklif olunan texniki həllin məqsədi çəkilən xəttin aydınlığı və arasıkəsilməzliyinin yaxşılaşdırılması, yazma zamanı itkinin azaldılması və bulaşma təsirinin azaldılmasıdır.

Qoyulmuş məqsəd onunla həll olunur ki, yazı təbaşirlərinin alınması üçün, xammal materiallarının qarışdırılması və homogenləşdirilməsi, təbaşirlərin qəliblənməsi zamanı xammal qarışığı kimi aşağıdakı tərkibdə kompozisiyadan istifadə olunur (kütlə üzrə %-lə):

Üyüdülmüş təbaşir	-	60-68
Kaolin	-	1-10
Seolit	-	1-10
KMS və ya kraxmal	-	0,5-1,0
Hidrofob əlavə	-	0,5-1,0
Su	-	qalanı

və Hazır təbaşirlərin qurudulması 50-60°C-də 2-3 saat müddətində aparılır.

C 10

(21) № a2001 0079

(22) 23.04.2001

(51)⁸C 10 C 3/04, C 08 L 95/00

(76) Rüstəmov Musa İsmayıl oğlu

Sadıxov Fikrət Məmməd oğlu

Fərhadova Gülnarə Tağı qızı

Babayev Əbülfəz İsmayıl oğlu

Kazımov Sabir Məmmədəli oğlu

Səlimova Nigar Əziz qızı

İbrahimov Hikmət Camal oğlu

Babayev Emin Raviz oğlu (AZ)

(54) Bitumun alınma üsulu.

(57) İxtira neft emalı sahəsinə, xüsusilə bitumun alınmasına aiddir.

Ağır neft xammalının termik emalı ilə bitumun alınma üsulu təklif olunur, bu zaman tərkibində pirolizin ağır qətranı və əlavələr olan xammal 2-3 saat ərzində daim qarışdırılmaqla, 0,2-0,5 kütlə % metal-üzvi katalizatorun iştirakı ilə, 60-

100°C –də termik emala uğradılır, bundan sonra reksiya qarışığından maye fraksiya-naftalin və özlü məhsul-bitum ayrılır.

Bu zaman əlavələr kimi 5-10 kütlə % amorf polimer, 2,5-14 kütlə % oliqomerləşmə prosesinin qalıqları, 10-15 kütlə % qudrun ayrı-ayrılıqda və ya 10-28 kütlə % miqdarında müxtəlif birləşdirmələrdə istifadə edilir.

Verilən üsul aşağı temperaturda müxtəlif çeşidli bitumun və yüksək təmizləyə malik naftalinin alınmasına imkan yaradır, bu işə üsulu sənayedə tətbiq edilə bilən edir.

(21) № a2001 0052

(22) 13.03.2001

(51)⁸C 10 G 11/14, 11/16

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Kimya Texnologiyasının Nəzəri Problemləri İnstitutu (AZ)

(72) Mehdiyev Kamran Əlirza oğlu

(73) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Kimya Texnologiyasının Nəzəri Problemləri İnstitutu (AZ)

(54) Kiçik dispersiyalı katalizatorun impuls axınlı selində kontakt-katalitik proseslərin həyata keçirilməsi.

(57) İxtira neft-kimya sahəsinə, məhz axın selində neft xammalının katalitik krekinqi üsullarına aiddir və neft emalı zavodlarında istifadə oluna bilər. Kiçik dispersiyalı katalizatorun yuxarı axınlı selində kontakt-katalitik proseslərin həyata keçirilməsi üsulu 500-520°C temperaturda, 1,1-1,2 atm.təzyiqdə və lift reaktorlarda, 285-290hs tezlikli qaz-katalizator selinin impulslaşdırılmış axınında həyata keçirilir.

Təklif olunan üsulun üstünlüyü ondan ibarətdir ki, yuxarı axınlı reaktorlarda həyata keçirilən kontakt-katalitik proseslərin çatışmayan cəhətlərini: xammalın bir hissəsinin çevrilməyə məruz qalmadan reaktordan keçib getməsinə; qeyri-stasionar sahənin əmələ gəlməsi nəticəsində katalizatorun aktivliyindən səmərəsiz istifadə olunmasını aradan qaldırır. Bundan başqa müxtəlif molekulların hissəciklərinin bir-birindən qopma sürəti artır, müxtəlif maddələrin kondensasiya prosesi yaxşılaşır və bu, proseslərin

əhəmiyyətli dərəcədə intensivləşdirilməsi hesabına məqsədli məhsulların çıxımı artır.

(21) № a2000 0225

(22) 21.12.2000

(51)⁸C 10 G 19/02

(76) Mürşüdlü Çingiz Cəfər oğlu

(54) Açıq rəngli neft fraksiyalarının neft turşularından təmizlənməsi üsulu.

(57) İxtira neft emalı sənayesinə aiddir və açıq rəngli neft fraksiyalarının istehsalında işlədilə bilər.

Təklif olunan ixtiranın məqsədi reaqentin regenerasiyası ilə eyni zamanda texniki neft turşularının ayrılmasını və standartı uyğun neft məhsullarının alınmasını təmin etməklə, açıq rəngli neft fraksiyalarının neft turşularından ammonyaklı su ilə təmizlənmə texnologiyasını sadələşdirməkdir. Neft turşularının ammonyaklı su ilə çıxarılması və sonradan neft turşularının ammonium duzlarının sulu məhlulunun, regenerasiya olunmuş qatı ammonyaklı suyun alınması və eyni zamanda neft turşularının və su fazasının ayrılması ilə, təzyiqlə qızdırılmaqla parçalanması yolu ilə açıq rəngli neft fraksiyalarının neft turşularından təmizlənməsi üsulunda neft turşularının ammonium duzlarının sulu məhlulundan sabunlaşmayanların kənarlaşdırılmasını onun 120°C-dən yuxarı temperaturda və 0,205MPa-dan yuxarı təzyiqlə regeneratorda parçalanması ilə eyni zamanda həyata keçirirlər. Bu halda neft turşularının ammonium duzlarının sulu məhlulundan sabunlaşmayanların benzin fraksiyası ilə ekstraktorda çıxarılması prosesinə ehtiyac olmur.

(21) № a2000 0204

(22) 20.11.2000

(51)⁸C 10 G 47/14, C 10 G 69/02

(71) Agip Petroli S. p. A (IT)
Eni Technologie S.p.A (IT)

(72) Klemma Vinçentso

Pereqo Karlo

Peratello Stefano

Pavoni Silviya

Quantsiroli Silviya

(73) Agip Petroli S. p. A (IT)
Eni Technologie S.p.A (IT)

(54) Xətti parafinlər qarışığından orta distillyatların alınması üsulu.

(57) Orta distilyat əsasında yanacaq kimi istifadə edilə belən karbohidrogen qarışığının alınması üsulu, ən azı 20%-qovma temperaturu 370°C-dən yuxarı yüksək qaynayan fraksiyalar olan kükürdsüz xətti karbohidrogenlər qarışığından, onların hidrogenin iştirakı ilə 0,5-dən 15 Mpa qədər ümumi təzyiqdə, 250 ÷ 450°C intervalda temperatura qədər qızdırılması həyata keçirilən yeganə reaksiya mərhələsi, hidrokrekinq əməliyyatından ibarətdir, həm də əməliyyatı altlığa çəkilmiş

(A) közərmiş rentgenamorf alümosilikat qelindən ibarət, silisium oksidlə alüminium oksid arasında mol nisbəti SiO₂/Al₂O₃ 30÷500 intervalda, səthi sahəsi 500÷1000 m²/q intervalda, məsaməliyi 0,2÷0,8 ml/q intervalda, məsamələrinin orta diametri 10÷40x10⁻¹⁰m (10÷40Å) intervalda olan turşu mənşəli daşıyıcıdan və

(B) 0,05 dən 5% kütlə interval miqdarda göstərilən A daşıyıcısına çəkilmiş dövrü sistemin 8,9 və ya 10-cu qruplarından bir və ya bir neçə nəcis metaldan ibarət katalizatorun iştirakı ilə aparırlar.

(21) № a2001 0047

(22) 20.02.2001

(51)⁸C 10 M 107/06

(76) Ağakışiyeva Minayə Yəhiyə qızı

Hüseynova

Qalina

Anatolyevna

Məmmədov Zakir Abdulla

oğlu

Kazimov Sabir Məmmədli oğlu

(54) Sintetik kompressor yağının alınması üsulu.

(57) İxtira yağlarının alınmasına, əsasən isə kompressor yağlarına aiddir.

Təklif olunan üsul vasitəsilə propilenin oliqomerləşməsindən kompressor yağının alınmasının mümkünlüyü göstərilmişdir. Propilenin oliqomerləşməsi, AlCl₃, toluol və sudan alınmış katalitik kompleksin iştirakı ilə 80-100°C-də həyata keçirilir.

Alınmış oliqomerizat 200-210°C Al-Pt kata hidrogenləşdirilir.

Bu üsul vasitəsilə iki özlülüyə malik yüksək çıxım və keyfiyyətli kompressor yağları almaq mümkündür.

(21) № a2001 0101

(22) 22.05.2001

(51)⁸C 10 M 119/02, 133/12, 137/14, 143/02, 146/06, 155/02

(71) Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Fərzəliyev Vəqif Məcid oğlu

Cavadova Həqiqət Əli Əsrəf qızı

Mövsum-zadə Mirzə Məmməd oğlu

Mirzəyev Ramiz Şəmşad oğlu

Rəhimov Adil Rəsul oğlu

Axundov Çingiz Fərəc oğlu

İsmayilov Məhiyyəddin Abdulla oğlu

Abdullayev Bəylər İbrahim oğlu

İskəndərova

Mehriban

İskəndər qızı

(73) Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(54) Qəmi və stasionar dizelləri üçün motor yağı.

(57) İxtira neft kimyası sahəsinə, müstəsna olaraq, qəmi və stasionar dizel mühərriklərində istifadə olunan mineral əsaslı motor yağına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, qəmi və stasionar dizelləri üçün mineral əsaslı motor yağı tərkibində çoxfunksiyalı, depressator və köpüklənməyə qarşı aşqarlar olan komponentlərin miqdarı (kütlə, %) aşağıda göstərilən aşqarlar paketini daxil etməklə əldə edilir: çoxfunksiyalı aşqar kimi çoxfunksiyalı təsirə malik SAP-2055z paketi; depressator kimi-polimetakrilat tipli Viscoplex-5-309 və əlavə olaraq özlülük- Viscoplex-2-670 və yeyilməyə qarşı AMQ-3 aşqarları daxil edilir.

İşlənib-hazırlanmış qəmi və stasionar dizelləri üçün yeni sürtgü kompozisiyası yüksək yuyucu-dispersləşdirici, özlülüğün temperaturundan asılılıq xassələrinə, həmçinin az küllülüyə malikdir.

C 12

(21) № a2001 0087

(22) 01.05.2001

(51)⁸C 12 G 3/07

(76) Fətəliyev Hasil Kəmaləddin oğlu

Quliyev Həsən Yusif oğlu (AZ)

(54) Tünd alkoqollu içgi hazırlama üsulu.

(57) Tünd alkoqollu içgi hazırlama üsulu yeyinti sənayesinə aiddir.

İstifadəsi: alkoqollu içgilərin istehsalına tətbiq oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti: konyak spirtini, spirtli su, şəkər şərbəti və kolerdən istifadə etməklə içgi hazırlanmasında şəkər şərbəti və kolerin əvəzinə spirtləşdirilmiş şirə agenti tətbiq etməklə fermentləşdirilmiş üzüm salximinin daragından alınmış ekstraktan istifadə edirlər.

(21) № a2001 0016

(22) 23.01.2001

(51)⁸C 12 G 3/07, 3/12

(76) Fətəliyev Hasil Kamaləddin oğlu

Quliyev Həsən Yusif oğlu

Asanov Sərvər Asanoviç (AZ)

(54) Tünd alkoqollu içki hazırlama üsulu.

(57) İxtira yeyinti sənayesinə, xüsusilə də tünd alkoqollu içki istehsalına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, tünd alkoqollu içki hazırlanması üsulunda, yetişdirilmək üçün saxlanmağa qoyulan üzüm spirtinə əvvəlcədən qabığı təmizlənen, yuyulan, qurudulan və xırdalanan oduncaq materialı əlavə olmaqla, oduncaq materialı kimi yaşı 2 il və daha çox olan və 8-20% nisbi nəmliyə qədər qurudulmuş və üzüm spirtinin tündlüyündən asılı olaraq, miqdarı 40-120 q/dm³ hüdudunda dəyişən tənək oduncağı götürülür.

C 22

(21) № a2001 0134

(22) 06.07.2001

(51)⁸C 22 B 1/16, C 21 B 13/00

(71) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Həsənov Eldar Şirin oğlu

(73) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(54) Dəmir tərkibli dənəvərlərin reduksiya prosesində çatlarının qarşısının alınması üsulu.

(57) İxtira ovuntu metallurjiyası, konkret olaraq dəmir yanığından davamlı dənəvərlərin alınması və sonralar onların təbii qazla konversiya edilməsi prosesinə aiddir.

Üsulun üstün cəhəti tullantı dəmir yanığından fluslaşdırılmış dənəvərlərin alınmasıdır. Fluslaşdırılmış dənəvərlərin alınması belə icra edilir: qatışıq bentonit və texniki natrium karbonat məhlulundan dəmir yanığı kütlə miqdarına müvafiq olaraq 0,003% və 0,001% istifadə edilir; davamlı dənəvərlər isə 600°C hərarətdə yandırılır: doydurulmuş dənəvərlər NaOH məhlulunda mikobaytın Mg₃H₄SO₃ıştirakı ilə 700°C hərarətdə reduksiya edilir.

İxtira dəmirin reduksiyasında hərarəti aşağı salmağa və reduksiya dərəcəsinə 99,5%-ə qədər artmağa imkan verir. Belə ki, incə fraksiyaların itkisi aradan qaldırılır və tullantı qazda olan tozlar təmizlənir.

(21) № a2001 0086

(22) 30.04.2001

(51)⁸C 22 C 27/06

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Hüseynov Ələkbər Güləhməd oğlu

(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(54) Polad məmulatların diffuziya üsulu ilə xromlaşdırılması üçün tərkib.

(57) Təklif edilən ixtira maşınqayırma, kimya maşınqayırmasında və başqa sənaye sahələrində tətbiq olunan maşın və avadanlıq hissələrinin istismarda davamiyyətini artırmaq üçün metalların və ərintilərin kimyəvi-termiki emalına aiddir.

Poladların səthlərini diffuziya xromlaşdırılmasında tətbiq edilən tərkibində boraksxrom tozu olan maddələr toplusunu fərqləndirmək üçün ona əlavə olaraq alüminium tozu (10÷15%), xrom oksidi (30÷35%), amoniumxlor (2÷5%), kalsiumhidrid (10÷15%), kimi maddələr qatılmışdır. Tətqiqatlara mü-

əyyən edilmişdir ki, təklif edilən tərkiblə poladları xromlaşdırdıqda (məsələn, polad 45, XVQ və digərlərini) səthin mikrobərkliyi 10÷12%, xromlanmış qatın qalınlığı 1,3÷1,4 dəfə prototipə nisbətən çox alınır.

Bölmə E.**Tikinti, mədən işləri.**

E 06

(21) № a2000 0123

(22) 28.04.2000

(51)⁸E 06 B 9/26

(76) Orucov Anar Rufat oğlu (AZ)

(54) Jalüz.

(57) İxtira əsasən, pəncərə və qapılarda quraşdırılan işıqdan mühafizə qurğularına, xüsusən də jalüzi konstruksiyalarına aiddir.

İxtira əsas məsələ hazırlanması və istifadə olunması sadə olan, ümumi tamasa qrupu ilə yanaşı bu qrupun ayrı-ayrı tamasalarının əyilmə bucağının lazımı bucaq altında dəyişməsi imkanını təmin edən jalüzi konstruksiyasını hazırlanmaqdan ibarətdir.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, jalüzi, əsas üzərində quraşdırılmış dönmə imkanı, bir-birinə paralel yerləşdirilmiş tamasalar qrupundan ibarət olub, ixtiraya əsasən bu tamasalar yanlarda qulaqcıqlarla təchiz olunur və P-şəkili forma əmələ gətirirlər, əsaslarda quraşdırılmış oxlara qarşılıqlı təsiri üçün qulaqcıqlar dəşiklərlə təmin olunur. Belə ki, oxlar qulaqcıqların əsasa hər hansı məlum yola, məsələn, vint birləşməsi vasitəsilə tənzimlənən sıxılma imkanı ilə hazırlanır.

Təklif edilən konstruksiya tamasalar qrupunu şaquli, üfqü və ya üfqüə tərəf hər hansı bucaq altında yerdəyişməsinə imkan verir, eləcə də tamasalardan hər hansı birinin əsasa quraşdırılmış oxlar ətrafında müstəqil dönməsini təmin edir.

Təklif edilən konstruksiya tamasalar qrupunu şaquli, üfqü və ya üfqüə tərəf hər hansı bucaq altında yerdəyişməsinə imkan verir, eləcə də tamasalardan hər hansı birinin əsasa quraşdırılmış oxlar ətrafında müstəqil dönməsini təmin edir.

E 21

(21) № a2000 0220

(22) 13.12.2000

(51)⁸E 21 B(76) Uayt-Xol İnterneşnl Treyders
(GB/AZ)
Kuşnirov Valeriy Vladimiroviç
(DE/AZ)Məmmədağzadə Əlinazim
Murad oğlu (AZ/AZ)

(54) Çıxarılmayan qalıq neft ehtiyatlarının hasilatı üsulu.

(57) İxtira maye və ya qazvari axar mühitlərin buruq quyularından hasilatına aiddir, daha dəqiq, təkrar təzyiqliq yaratmaq və qazlaşdırma yolu ilə qalıq çıxarılmayan neft ehtiyatlarının tükənmiş neftverimli laylardan hasilatı üsuluna aiddir.

Üsulun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, sərbəst sıxılmış qaz təbii yolla aşağı qazverimli laylardan yuxarı tükənmiş neftverimli horizontlara buraxılır və qaz-neft karbohidrogenləri arasında müəyyən nisbət yaranır ki, bu da qalıq çıxarılmayan neftin layda maksimal əridilməsinə imkan verir və bundan sonra, neftqazkondensat yatağının təbii tükənmiş rejimində, həmin neftin hasil edilməsinə imkan verir.

Çoxlaylı neftqaz yataqlarının qalıq çıxarılmayan neft ehtiyatlarını təklif olunan üsulla çıxaranda layın neftvermə əmsalı 0,85-0,90 çatır. Təklif olunan üsul, təbii qazın dövriyyəli vurulmasını istisna etməklə, eyni zamanda onu (qazı) hasil etməyə imkan verir.

(21) № a2001 0181

(22) 26.10.2001

(51)⁸E 21 B 21/00, 21/14(71) İsmayilov Şaiq Zirəddin oğlu
(AZ)(72) İsmayilov Şaiq Zirəddin oğlu
Qəmbərov Akif Azad oğlu(73) İsmayilov Şaiq Zirəddin oğlu
(AZ)

(54) Qum tıxaclarının yuyulması üsulu.

(57) İxtira neft sənayesinə aid olub neft quyularında qum tıxaclarının yuyulması üçündür.

Təklif edilən ixtiranın məqsədi köpüklü sistemin dayanıqlılığının yüksəldilməsi, bahalı avadanlıqlardan istifadə edilməsini aradan qaldırmaq və təhlükəsizlik dərəcəsinin artırılması hesabına effektivliyin artırılmasından ibarətdir. Təklif edilən üsulla məqsədə çatmaq üçün düz dövretmə ilə qum tıxacının yuyulmasında məlum üsuldən fərqli olaraq, iki fazalı köpüklü sistem birbaşa quyu lüləsində hazırlanır.

Köpük qum tıxaclarının işçi təzyiqli altında yuyulması zamanı köpük əmələ gətirən və qaz əmələ gətirən agentlərin qarışması hesabına birbaşa quyu lüləsində əmələ gəlir ki, bu da iki fazalı köpüklü sistemin dayanıqlılığının yüksəlməsinə səbəb olur. Quyu lüləsində köpüklü sistemin hazırlanmasında karbon və azot qazı ayrılır ki, bunlar da inert qazlardır. Buna görə də ayrılan həmin inert qazlar quyuda təbii qazla qarışdıqda partlayış təhlükəli qarışığın əmələ gəlməsinin qarşısını alır.

Qeyd edilən üsulla yuma prosesini çətin şəraiti olan yerlərdə aparılır.

(21) № 99/001516

(22) 25.02.99

(51)⁸E 21 B 33/038, 43/013(71) Den Norske Stats Oljeselskap
A.S. (NO)

(72) İnqebriqtsen Atle B.

Eyde Yorqen

(73) Den Norske Stats Oljeselskap
A.S. (NO)

(54) Sualtı modul.

(57) İxtira dəniz neft və ya qaz hasilatına aiddir və dəniz səthində istehsalat gəmisi ilə əlaqə üçün nəzərdə tutulub.

İxtiranın məsələsi sualtı modula bağlanan hasilat gəmisinin buraxılmasını yaratdığı qüvvələrin fontan armaturunda gərginlik əmələ gətirməsinin qarşısını almaqdır.

Sualtı modul dayaq lövhəsinin üzərində quraşdırılmış fontan quyu-ağzı avadanlığı ilə birləşdirilmiş, bir və ya daha çox quyu ağzından ibarətdir.

Dayaq lövhəsinin üzərində fontan quyu-ağzı avadanlığı ilə maye əlaqəsinə və dəniz səthində yerləşən istehsalat gəmisindən gələn nəzarət kabeli və ya dayaqqlar və əlaqə üçün birləşdirici elementlərə malik olan dönmə qurğusu quraşdırılıb.

(21) № 99/001519

(22) 25.02.1999

(51)⁸E 21 B 33/038, 43/013(71) Den Norske Stats Oljeselskap
A.S. (NO)

(72) Eyde Yorqen

(73) Den Norske Stats Oljeselskap
A.S. (NO)

(54) Dönmə qurğusu.

(57) İxtira dəniz neft və ya qazçıxartmaya aiddir və, dəniz üzündə yerləşən istehsalat gəmisi ilə əlaqə üçün təyin edilir.

İxtiranın məqsədi, sərhəd istehsalat sahələrinin aşağı vəsait xərcləri ilə işlənmə vasitələrinin yaradılmasından ibarətdir.

Sualtı quyuda qurulmaq üçün təyin edilmiş dönmə qurğu yığını, tərkibində ən azı iki kanal (21,22) və, siqnal əlaqəsinə və enerjini keçirtmək üçün istifadə olunan elektrik/hidravilik aksial dönmə qurğunu (28) saxlayan əsas və ya maye dönmə quğundan ibarətdir. Maye dönmə qurğuda, stasionar fontan armaturanın (50) üstündə yerləşən, az sayda, üstün olaraq, məhsul üçün olan fontan (51) və həlqəvi fontan (52) siyirtmələri saxlayan, hər lənən dönmə gövdə vardır. Qəstərilən kəməllər (21, 22) maye dönmə qurğunun özəyin mərkəzi elementindən (25) şaquli elə keçirlər ki, maye dönmə qurğunun yuxarı tərəfindən quyu intervensiyasını keçirmək imkanı olsun.

(21) № 99/001497

(22) 07.12.99

(51)⁸E 21 B 33/12

(76) Qurbanov Rəhman Əliskəndər oğlu

Hümbətov Həsən Həşim oğlu

Həsənov Ramiz Əliş oğlu

Kərimov Kərim Seyidrza oğlu

Əmirov Rəhim Güləhməd oğlu

Bağirov Oktay Təhmasib oğlu
(AZ)

(54) Paker-frezer.

(57) İxtira neft sənayesinə, bilavasitə quyu lüləsinin ayrılması texnikasına aiddir.

Təklif olunan ixtiranın məsələsi - aralanan dayaqqlar arasında

məhdudlaşdırılan özülü-plastik küt-
lə quyu lüləsinin
saxlanması və ayrılması etibarlılığı-
nın artırılmasıdır.

Qarşıya qoyulan məsələ onun-
la əldə edilir ki, özülü-plastik kütləli
kipləşdirici elementi, hidroiqtıqalı,
müvafiq seqmentləri və seqmenttu-
tucuları ilə təchiz olunmuş aşağı və
yuxarı aralanan dayaqları olan
mövcud pakerdə özülü-plastik kütlə
sütunu alt hissədən aşağı dayaqlarla
məhdudlaşdırılmış, üst hissədən isə
yuxarı dayaqlarla sıxılmış, həm də
hər iki aralanan dayaqların seq-
mentləri ilkin vəziyyətdə onların xa-
rici səthlərində açılmış spiral kanal-
da yerləşdirilmiş spiralşəkilli yay
vasitəsi ilə tuşlanmış və onlarda
120-dən bir rabitəsi olan elastik oy-
maqla yerləşdirilmişdir.

(21) № 99/001477

(22) 11.05.99

(51)⁸E 21 B 33/13

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(72) Əfəndiyev İbrahim Yusif oğlu
Kamilov Mirnağı Ağa Seyid
oğlu

Quliyev Ramiz Allahqulu oğlu
Əhmədov Səbuhi Fətulla oğlu

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(54) Quyudibi ətrafi zonasının bərki-
dilməsi üsulu.

(57) İxtira neft-qazçıxarma sənaye-
sinə xüsusən qum təzahürlü quyula-
rın quyudibi ətrafi zonasının bərki-
dilməsi üsullarına aiddir.

Quyudibi ətrafi zonasının bər-
kidilməsi üsulu istismar üsulundan
və çıxarılan mayedən asılı olmaya-
raq quyularda tətbiq oluna bilər.

İxtiranın qarşıya qoyduğu mə-
sələ quyunun quyudibi zonasında
quma qarşı yüksək izotrop möhkəm-
liyi və keçiriciliyə malik sədd
yaratmaqdır.

Qarşıya qoyulmuş məsələ se-
ment, dənəvari kalsium karbonat və
toz halında maqnezium və ya alyu-
minium qarışığından ibarət bərkidi-
cini laya və süzkəcarxası boşluğa
vurması yolu ilə həll olunur. Bərki-
dici tərkibin başlanğıc tutuşma
müddətindən sonra quyuya həlledi-
ci (18-20% xlorid turşusu) vurulur

və ehmalca yaranmış səddən köç-
məklə laya sıxışdırılır.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibar-
ətdir ki, bərkidici tərkibə əlavə ola-
raq qatılmış maqnezium və ya alyu-
minium tozu bərkidici qarışığın
başlanğıc tutuşma müddətindən
sonra vurulan həllediçi ilə şiddətli
reaksiyaya kirərək bir-biriylə əlaqəli
əlavə məsamələrin yaranması və
temperaturanın kəskin qalxması he-
sabına bərkidici qarışığın tutuşma
müddətini tezləndirilməsi izotrop
bərkiliyə və yüksək keçiriciliyə malik
quma qarşı səddin əmələ gəlməsinə
gətirib çıxarır.

Təklif olunan üsulun tətbiqin-
dən səmərə, qum tıxacının yaran-
ması ilə əlaqədar təmirlərin miqdarı
azalması, təmirarası işləmə
müddətinin və laya verilən təzyiqlər
fərqlənməsi hesabına çıxarılan
əlavə neftdən əldə edilir.

(21) № a 2001 0038

(22) 14.02.2001

(51)⁸E 21 B 33/138

(71) «Abşeronneft» Neft Qazçıxar-
ma İdarəsi (AZ)

(72) Seyidov Mir Cəfər Mir Əli oğlu
Səfiyev İman Qənbər oğlu

Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu
Bayramov Eyyub Məmmədəli
oğlu

Ağa-zadə Oqtay Dadaş oğlu
Zeynalova Niyar Alıhüseyn qızı
Seyidov Mir Mehdi Mir Cəfər
oğlu

(73) «Abşeronneft» Neft Qazçıxar-
ma İdarəsi (AZ)

(54) Quyuların sementləməsi üçün
tərkib.

(57) Bildiriş neft və qaz quyularının
istismarı sahəsinə məhsus olub, bi-
lavasitə lay temperaturu 50-100°C
olan quyularda sementləmə işinin
aparılmasında istifadə oluna bilər.

Təqdim edilən bildirişdə əsas
məqsəd lay temperaturu 50-100°C
olan dərin quyularda sementləmə
işləri aparmaq üçün sement məhlu-
lunun tutma vaxtını ləngidən yük-
sək temperatura davamlı yeni tərkib
işləməkdən ibarətdir.

Qoyulan məsələ sement, seolit
və sudan ibarət tərkibə kremneqel
reagenti əlavə etməklə əldə edilir.
Tərkibi təşkil edən komponentlər
aşağıdakı nisbətdə götürülür
(çəki,%)

Semet	-	60,0-65,0
Seolit	-	2,50-6,25
Kremneqel	-	0,50-1,00
Su	-	qalanı

Tərkibin texniki-iqtisadii üs-
tünlüyü onun temperaturu 50-100°C
olan quyularda sementləmə işinin
keyfiyyətlə aparılmasının mümkün
olmasındadır.

Təklif edilən tərkib «Abşeron-
neft» NQÇİ-nin 790, 917, və 407
saylı quyularında tətbiq edilmiş və
müsbət nəticə əldə edilmişdir.

(21) № 99/001512

(22) 14.10.1999

(51)⁸E 21 B 36/04, 43/00

(76) Paşayev Arif Mircalal oğlu

Mehdiyev Arif Şəfayət oğlu

Nizamov Telman İnayət oğlu

Orucov Böyükağa Zərbəli oğlu

Lapin Feliks Aleksandroviç

Həsənov Kamil Ağababa oğlu

(AZ)

(54) Elektroqızdırılan istilikdəyişdi-
rici.

(57) İxtira neft və qaz həsilatı sənaye-
sinə aiddir və istilikdəyişdirici ap-
paratlara texnoloji tələb olunan və
istilik məhsuldarlığı, qənaətlilik, yığ-
camlıq və apparatın az çəkili olması
məsələsi ciddi dayanan digər sahə-
lərdə də istifadə oluna bilər.

Təklif edilən qurğunun məsələ-
si işçi məhlulun qızmasına enerji
xərclərini azaltmaq, elektrik qızdırı-
cısından işçi məhlulda istiliyin ötürül-
məsi şərtlərini yaxşılaşdırmaq, qa-
baritin və çəkinin azalması, kon-
struksiyanın təhlükəsizliyinin və eti-
barlılığının yüksəldilməsidir.

Qarşıya qoyulan məsələ elə həll
olunur ki, elektroqızdırılan istilik-
dəyişdiricidə korpus üzərində tan-
gensial giriş və düzaxınlı çıxış, içəri-
sindəki boşluqda isə elektroqızdırıcı
yerləşdirilməklə, korpus baş tərəfləri
hermetik bağlanaraq üç konsen-
trik boşluq əmələ gətirən üç içi boş
koaksial silindrdən, xarici silindrin
yan səthi üzərində baş tərəflərindən
birinə yaxın yerdə giriş borucuğun-
dan, daxili silindrin həmin yan tərə-
fində quraşdırılmış düzaxınlı çıxış
borucuğundan, orta boşluqda yer-
ləşən yay şəkilli elektroqızdırıcıdan
ibarətdir.

- (21) № a2000 0217
(22) 12.12.2000
(51)⁸E 21 B 37/06
(71) Dövlət Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu «Dənizneftqazlayihə» (AZ)
(72) Kərimov Məcid Zəhid oğlu
Süleymanov Bağır Ələkbər oğlu
Vəliyev Müzəffər Ələkbər oğlu
Abbasov Zirrədin Hacı oğlu
Süleymanova Sara Abbas qızı
Hüseynova Validə Əbdül qızı
(73) Dövlət Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu «Dənizneftqazlayihə» (AZ)
(54) Asfalt-qətran və parafin çökmələrinin qarşısını almaq üçün tərkib.

(57) İxtira neft çıxarma sənayesinə aiddir və bu sahədə asfalt-qətran və parafin çökmələrinin qarşısını almaq üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, suda həll olan deemulqatordan ibarət olan asfalt-qətran və parafin çökmələrinin qarşısını almaq üçün tərkib komponentlərin növbəti nisbətində əlavə olaraq, izopropil spirti və dizel yanacağına təmizlənməsindən ayrılan qələvi tullantıları, deemulqator kimi isə DE-202 saxlayır, küt. %:

DE-202 deemulqatoru	1-2
İzopropil spirti	3-5
Qələvi tullantıları	qalanı

Təklif olunan tərkibdən istifadə edilmiş AQP çökmələrinin ingibitor edilməsinin effektivliyini yüksəltməyə imkan verir.

- (21) № a2001 0037
(22) 14.02.2001
(51)⁸E 21 B 37/06
(71) «Abşeronneft» Neft Qazçıxarma İdarəsi (AZ)
(72) Seyidov MirCəfər MirƏli oğlu
Qafarov Nizami Hüseyn oğlu
Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu
İbrahimov Abdulla Cabbar oğlu
Süleymanova Sevdə Abbas qızı
Qafarova Qülyətər Mikail qızı
(73) «Abşeronneft» Neft Qazçıxarma İdarəsi (AZ)
(54) Asfalt-qətran-parafin çöküntülərinin yaranmasının qarşısını alma üsulu.

(57) İxtira neft çıxarma sənayesi sahəsinə aiddir və neftin hasilatı, nəqli və saxlanması sistemlərində

AQRÇ-nin yaranmasının qarşısını almaq üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın məzisi ondan ibarətdir ki, asfalt-qətran-parafin çöküntülərinin yaranmasının qarşısını alma üsulunda ingibitor kimi akrilnitril və butadiyen stiroolun cəlaq sopolimerinin qələvi ilə hidrolizi məhsulunun suda 5%-li məhlulundan neftin hər litrinə 300-400mq miqdarında vurulur.

Təklif olunan üsul asfalt-qətran-parafin çöküntülərinin qarşısını 60-75% alır.

- (21) № 99/001309
(22) 20.04.98
(51)⁸E 21 B 37/06
(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)
(72) Əhmədov Ələddin İslam oğlu
Rza-Zadə Nazim Abutalıb oğlu
Qurbanov Muxtar Abuset oğlu
Qurbanov Famil Mirzəli oğlu
Eyvazov Əlirza İskəndər oğlu
Axundova Elmira Murtuz qızı
(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)
(54) Parafinçökmə inhibitoru.

(57) İxtira neft sənayesinə, xüsusilə neftin çıxarılması və nəqlində parafin çökməsinə qarşı inhibitor tətbiqinə aiddir.

Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, parafinçökmə inhibitoru kimi, α -olefin oliqomerləri sırasından olan 800-2000 m.ç.-li propilen oliqomerindən istifadə olunur.

Propilen oliqomerinin tətbiqindən alınan effekt parafinçökmə intensivliyinin zəyifləməsi nəticəsində quyuların parafindən təmizlənməarası müddətinin artması, ucuzluğu və istehsalının respublika xammalı ilə təchiz olunması hesabına əldə olunur.

- (21) № 99/001238
(22) 27.08.98
(51)⁸E 21 B 37/06
(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)
(72) Xasayev Arif Murtuz Əli oğlu
Rza-zadə Nazim Abutalıb oğlu

- Qurbanov M
Əlsəfərova Mətanət Eldar qızı
Eyvazov Əlirza İskəndər oğlu
Qurbanov Famil Mirzəli oğlu
Axundova Elmira Murtuz qızı
(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)
(54) Neft hasilatı quyularında parafinçökmənin qarşısını almaq üsulu.

(57) İxtira neft hasilatı texnologiyasına aiddir və neft quyularında parafinçökməyə qarşı tətbiq oluna bilər.

İxtira qaldırılan neftdə törənmiş ilk parafin hissəciklərin parçalanması ilə parafinçökmənin qarşısını almaq məqsədi küdür.

Qarşıya qoyulmuş məsələ, neft quyularında parafinçökmənin qarşısını almaq, parafinli neftə təklif olunmuş dalğalarla təsir üsulu ilə həyata keçirilir. Bu dalğalar dəyişimin mənfi sahəsində yerləşdirilmiş xırdalanmış ferromaqnit hissəciklərinin rəqsi hərəkəti nəticəsində yaranır. Maqnit sahəsi qaldırıcı boruların dərinliyində parafin kristallarının əmələ gəlməsindən əvvəl yaranır. Ferromaqnit hissəciklərinin rəqsi hərəkəti nəticəsində parafin kristallarının strukturu əmələgəlmə başlanğıcı mərhələsində dağıdılıb parçalanır. Bu halda ferromaqnit hissəciklərinin və maqnit sahəsinin göstəriciləri termodinamik faktorlara, ölçədə parafinin miqdarında və tərkibinə görə tənzim olunur.

İxtiranın tətbiqindən alınan müsbət səmərə, törənən parafin kristallarının dendrit mərhələsində dağıdılıb parçalandırılması nəticəsində quyunun parafindən təmizlənməarası müddətinin artması və hasilat itkilərinin ixtisarıdır.

- (21) № 99/001342
(22) 15.09.98
(51)⁸E 21 B 37/06
(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AZNSETLİ) (AZ)
(72) Xasayev Arif Murtuz oğlu
Rza-zadə Nazim Abutalıb oğlu
Qurbanov Muxtar Abuset oğlu
Eyvazov Əlirza İskəndər oğlu
Qurbanov Famil Mirzəli oğlu
Əlsəfərova Mətanət Eldar qızı

Neft Sənayesinin**Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)****(54) Neft-mədən avadanlığı səthində
parafin çökməsinin qarşısının
alınması üsulu.**

(57) İxtira neft hasilatı texnologiyasına aiddir və neft quyularında parafin çökməyə qarşı tətbiq oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, ultrasəs dalğaları parafin kristallarını ən xırda hissəciklərə (dendrit parametrlərinə kimi) parçalayır və eyni zamanda quyuya vurulan kimyəvi reagent həmin hissəciklərin birləşməsinə və artmasına mənə olur. Beləliklə maye axınının hidravlik müqaviməti azalır və parafin kristallarının maye axını ilə çıxmasına şərait yaranır. Bunun da nəticəsində quyunun təmirarəsi müddəti artır və neft itkisinin qarşısı alınır.

(21) № a2001 0029

(22) 06.02.01

(51)⁸E 21 B 40/00, 31/20

(76) Rzaşeyov İdris İbrahim oğlu
Rzaşeyov Nazim Nüsrət oğlu
(AZ)

(54) Kombinləşdirilmiş xarici boru-
tutan.

(57) Təklif edilən ixtira neftqazçıxarma sənayesinə, daha dəqiq, quyularda borularla qəzalara ləğv etmək üçün istifadə olunan alətlərə aiddir.

Kombinləşdirilmiş xarici boru-tutan keçirici, qif, daxili vintvari mayili səthləri olan gövdə və səbət-dən ibarət olub, ixtiraya görə səbət yuxarı hissədə içi boş silindr olub, silindrin bir-birinə əks yan tərəflərində növbələşən, hündürlüyünə görə səbətin silindrik hissəsinin hündürlüyünün 2/3-ə bərabər olan, trapesiyaşəkilli pərlər üzərində olan bir necə bir tərəfi açıq və bir iki tərəfi açıq yarıqlar vasitəsilə kəsilmişdir, aşağı hissəsi isə iri addımlı və arxa tərəfində maili səthi olan yastı yay şəklində yerinə yetirilmişdir, belə ki, gövdənin yuxarı silindrik yonulmuş hissəsində vintli xəttin davamı olaraq diametr üzrə yarım addım fərq ilə müxtəlif müstəvilərdə iti ucu yuxarı iki qarmağabənzər dayağ sət quraşdırılmışdır.

Texniki nəticə ondan ibarətdir ki, boru-tutanların istismar göstəriciləri yüksəlir, daha dəqiq, yükaldırma qabiliyyəti artır, boruların tutulma davamlılığı daha da möhkəmlənir, istifadə olunma diapazonu çoxalır və boruların qəza quyularından çıxarılmasına sərf olunan xərclər azalır.

(21) № 99/001211

(22) 01.05.1997

(51)⁸E 21 B 43/08

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(72) Hüseynov Oqtay Xəlil oğlu
İbrahimov Oqtay Mirzağa oğlu
Kamilov Mirnağı Ağa Seyid
oğlu
Mövlamov Şahbala Siqbət oğlu
Süleymanov Kamil Səməd oğlu
Əfəndiyev İbrahim Yusif oğlu
Əhmədov Fəriz Fikrət oğlu

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(54) Quyu qaz-qum mühafizə qurğusu.

(57) İxtira neftqazçıxarma sənayesinə aiddir və xüsusən quyuların ştanqlı nasos üsulu ilə istismarında qazın və qumun ştanq nasosunun işinə zərərli təsirlə mübarizəyə xidmət edir.

İxtiranın vəzifəsi qurunun ayırma qabiliyyətini, səmərəliliyini və istismar etibarlılığını artırmaqdır. Qarşıya qoyulan məsələ yuxarı qaz ayırıcısından, aşağı qumaqarşı süzgecdən, keçiricidən və silindrik borucuqdan etibarən olan quyu qaz-qum mühafizə qurğusunda, qaz separatorunun və quma qarşı süzgecin kövdələri arasındakı silindrik borucuğun içərisində qurğunun daxili idravlilik əlaqəli qravitasiya və inersiya bölməsinə ayıran, deşikli borucusunun ucu quma qarşı süzgecin içərisində olmaqla çoxgedişli vintin konsentrik olaraq yerləşdirilməsi yolu ilə əll olunur.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, quma qarşı süzgecin yarıqlarından qurğuya daxil olan qaz-maye qarışığı ayırıcı borucuq üzərindəki deşiklərdən və çox gedişli yivin kannallarından keçirən, xırda qaz qabarcıqlarının birləşməsinə və onların ayrılmasının yaxşılaşma-

sına imkan yaradan, sıxlaşdırılan fırlanma hərəkətinə məruz qalır.

Təklif olunan ixtiranın tətbiqindən alınan iqtisadi səmərə nasosun verim əmsalının (əlavə çıxarılan neftdən) və nasosun xidmət müddətinin artmasından (cari təmirlərin miqdarının azalmasından) əldə edilir.

(21) № a2000 0194

(22) 26.09.2000

(51)⁸E 21 B 43/14, 43/17, 43/18,
43/20

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

H.Z.Tağıyev ad. Neft-qaz Çıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Xasayev Arif Murtuz Əli oğlu
Əliyev Yolçu Misir oğlu
Şirinov Şirin Həsən oğlu
Əhmədov Səbuhi Fətulla oğlu
Sultanov Paşa Teymur oğlu
Quliyev Böyük Ağa Bayram oğlu

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

H.Z.Tağıyev ad. Neft-qaz Çıxarma İdarəsi (AZ)

(54) Çolaylı neft yataqlarının işlənmə üsulu.

(57) İxtira neft sənayesinə, xüsusən neft yataqlarının işlənməsinə aiddir.

Təklif olunan üsulun mahiyyəti ondadır ki, hasilat quyularında bütün əsas laylar kəsiləndə bir süzgeclə, vurucu quyularda isə hər bir obyekt seçilərək ayrıca açılır, bu halda vurulan mayeni həcmi və vurulma təzyiqi təkcə seçilmiş obyektin deyil, bütün layların şərait və parametrlərdən əsli olaraq müəyyən edilir.

Üsulun tətbiqindən alınan müsbət nəticə yatağın cari hasilatının, nəticədə son neft hasilatının artması, istismar və kapital xərclərinin azalması hesabına yaranır.

(21) № a2001 0080

(22) 24.04.2001

(51)⁸E 21 B 43/22

(76) Əcəmov Keykavus Yusif oğlu
Kərimov Kərim Seyidrza oğlu
Atayev Mətləb Şıxbala oğlu
Mirabutalıbov Mirteymur Mir-
kəzım oğlu

(54) Laya və quyu dibi zonaya termokimyəvi təsir üsulu.

(57) İxtira neft çıxarma sənayesinə, məhz quyuların mənimsənilməsinə, layların neft veriminin yüksəldilməsinə üsullarına aiddir.

İxtiranın məgzi laya və quru dibi zonaya termokimyəvi təsir üsulla işlənməsi ilə bağlı olub, ardıcıl olaraq laya maqnezium və xlorid turşusuməhlulu vurulması və reaksiya məhsullarının çıxarılmasından ibarətdir. Vurulmazdan əvvəl maqnezium tozu kütləsinin 10-15%-i miqdarında nişasta ilə qarışdırılır və qarışıq süzgəc zonasına verilir, lazımı olan 12-20%-li xlorid turşusu isə maqneziumun stexiometrik nisbət hesabı ilə daxil edilir.

Təqdim edilən üsulun tətbiqi ilə səthi gərilmənin və quyu dibi zonada layın çirklənməsinin azalması ilə əldə edilir, eyni zamanda quyu dibinin emal edilməsinin səmərəliliyi yüksəlir, istilik effekti çoxalır, böyük miqdarda qaz ayrılır, bununla da faza diffuziyasının yüksəldilməsi, quyu dibinə mayenin axmasının yaxşılaşması imkan yaranır.

(21) № a2000 0192

(22) 15.09.2000

(51)*E 21 B 43/25; G 01 V 1/140

(76) Popov Vladimir Aleksandroviç
Zudin İqor Konstantinoviç
(RU)

(54) Quyu ətrafı mühitdə zərbə dalğasının yaradılması üsulu.

(57) İxtira laya zərbə dalğası və vibrasiya vasitəsilə təsir etmə üsullarına aiddir və quyuların seysmik kəşfiyyatında tətbiq oluna bilər.

Quyunu dolduran mayenin təzyiqini eyni vaxtda iki qarşılıqlı perpendikulyar, quyunuköndələn kəsilişində uzanmış istiqamətlərdə dəyişdirirlər, bununla belə təzyiqi birinci istiqamət boyunca istiqamətlərin kəsişdiyi nöqtədən hər iki tərəfə artırır, ikinci istiqamət boyunca isə təzyiqi iki tərəfdən istiqamətlərin kəsişdiyi nöqtəyə tərəf azaldılır.

Təzyiqin dəyişmə vaxtını amplituda qiyməti ilə məhdudlaşdırırlar, təzyiqin dəyişmə istiqamətlərini isə, təzyiqin dəyişmə prosesinin təkrarlayaraq, quyu mehvərinin ətrafında fırladırlar.

(21) № a2000 0048

(22) 14.03.2000

(51)*E 21 B 43/26

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(72) Xasayev Arif Murtuzəli oğlu
Rza-zadə Nazim Abutalıb oğlu
Şirinov Şirin Həsən oğlu
Əliyev Yolçu Misir oğlu
Şaronova İrina Aleksandrovna

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(54) Quyunu yumaq üçün qurğu.

(57) İxtira neft sənayesinə xüsusən quyularda qum tıxacına yumaq üçün qurğulara aiddir.

İxtirada qoyulmuş məsələdə quyu tıxaclarının yuyulması üçün qurğunun səmərəliliyinin və etibarlılığının artırılmasıdır.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, bilərəkdən, içiboş gövdədən, ucluqdan və yaylanmış klapanndan ibarət olan məlum qurğuda ucluq frez və yaxud qələm şəklində hazırlanır və qum tıxacının bütün səthini əhatə edə bilən istiqamətdə yerləşdirilmiş ştuserlərlə təchiz olunur. Ucluq ilə içiboş gövdə arasında, dəliklərinin ölçüsü ştuserin diametrindən kiçik olan silindr şəkilli süzgəc yerləşdirilir, bilərəkdən isə, 3-5 atm. təzyiqə yaylanmış klapanla təchiz olunmuş qoruyucu qəfəs yerləşdirilmişdir.

Qurğunun tətbiqindən gözlənilən səmərə yuma prosesinə sərf olunan vaxtın azalması, yuyucu mayenin məsrəfli istifadəsi və əlavə neft hasilatı hesabına əldə olunacaq.

(21) № 99/001479

(22) 08.08.97

(51)*E 21 B 43/34

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(72) Hüseynov Oktay Xəlil oğlu
İbrahimov Oktay Mirzağa oğlu
Kamilov Mirnağı Ağa Seyid oğlu
Mövlamov Şahbala Siqbət oğlu
Əfəndiyev İbrahim Yusif oğlu
Yunusov Ramiz Əlibala oğlu
Əhmədov Fəriz Fikrət oğlu

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ)

(54) Quyu qaz ayırıcısı.

(57) İxtira quyu qaz ayırıcısı neftçıxarma sənayesinə aiddir və xüsusən neft quyularının ştanqlı nasoslara istismarında ştanq nasosunun qəbulunda buraxılır.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, çoxgedişli vintin kanallarının yatım bucağında 20° altında hazırlanması qaz-maye qarışığına yüksək sürətlə sıxılmış-fırlanma hərəkəti verir və onu yuxarı bölməyə ötürməklə gövdənin divarlarına doğru yönəldir və mərkəzdən qaçma qüvvəsinin təsiri ilə qarışığın maye və qaz fazalarına ayrılmasını təmin edir.

Qoruyucu stəkan ayrılmış qaz qabırçılarının işçi borucuğa düşməsinin qarşısını alır, ancaq qazburaxıcı klapan vasitəsilə iri qaz qabırçıları boruarxası fəzaya ötürülür.

Qoyulmuş arənəsmə qaz-maye qarışığının çoxgedişli yivli vintin kanallarına yönəldilməsinin təmin edir.

Təklif olunan quyu qaz ayırıcısının tətbiqindən alınan iqtisadi səmərə mürəkkəb şəraitdə işləyən quyuların təmirarası işləmə müddətinin və məhsuldarlığının artması hesabına əldə edilir.

(21) № 97/000942

(22) 06.05.97

(51)*E 21 B 47/022

(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(72) Nəzirov Seyfəddin Əsgər oğlu
Əliverdizadə Tale Kərim oğlu
Səfərov Yaqub İsmayıl oğlu
Petrov Yuriy Serqeyeviç

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(54) Yanavericini istiqamətləndirmək üçün qurğu.

(57) İstifadə edilməsi: neft və qaz quyularının qazılması. İxtiranın mahiyyəti: qurğunun gövdəsində eksentrik yük yerləşdirilib. Həmin yük yuxarı və aşağı oxlar ətrafında fırlana bilər. Yuxarı ox qapağın girtisində, aşağı ox isə diskin girtisində, yerləşdirilir. Disk və silindrik vtulkanın arasında yay yerləşdirilib. Eksentrik yükün aşağı hissə-

sində halqavari qurğunun möhür, ...
... hissəsində isə bir-
... metrik yerləşdiril-
miş və ucları itilənmiş çubuqlar qo-
yulub. Müsbət səmərə: quyunun lül-
ləsini lazımı istiqamətdə yönəltməsi
üçün tələb olunan əlavə xərclərin
azaldılması.

(21) № 98/001178

(22) 30.06.98

(51)⁸E 21V 17/08(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)(72) Nəzirov Seyfəddin Əskər oğlu
Əliverdizadə Tale Kərim oğlu
Axundov Fətəli Abbas oğlu(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)(54) Məli quyunun qoruyucu kə-
mərlə bərkidilməsi üsulu və
onu yerinə yetirmək üçün
şablon.

(57) İxtira qazımının texnikasına və
texnologiyasına aiddir və məli qu-
yuların bərkidilməsində istifadə edi-
lə bilər.

Quyu lüləsinin sərt əyilmiş sa-
həsindən qoruyucu kəmərin keçiril-
məsinin təyin edilməsi və bu sahə-
nin əyilmə radiusun düzgün seçil-
məsi üçün onun korreklə edilməsi
ixtiranın əsas məqsədini daşıyır.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibar-
ətdir ki, quyunun əyilmiş sahəsindən
qoruyucu kəmərin keçirilməsi
şablonun vasitəsi ilə yoxlanılır və
bu sahənin genişləndirilməsi hesab-
lanmış əyilmə radiusun qiyməti qiy-
mətini qədər aparılır, sahənin əyil-
mə radiusunun qiyməti düsturdan
təyin edilir.

$$R = \frac{q_1 l^2 E \cdot J}{(2q - 2r) \cdot E \cdot J + 0,052 q \cdot l^2 \sin \alpha}$$

İxtiraya əsasən şablonun göv-
dəsinin daxili və xarici diametrləri
onun uzunluğu boyu qoruyucu kə-
mərin diamtrinə uyğundular və göv-
dənin uzunluğunun qiyməti düstur-
dan təyin edilir:

$$l_0 = \sqrt[4]{\frac{19,22 (2q - 2r) E \cdot J}{q \cdot \sin \alpha}}$$

Bölmə F.

Mexanika, işıqlanma, isit- mə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma iş- ləri.

F 02

(21) № a2001 0091

(22) 07.05.01

(51)⁸F 02 N 11/00(71) Azərbaycan Texniki Universite-
ti (AZ)(72) Rzayev Nuri Rza oğlu
Rzayev Rasim Nuri oğlu(73) Azərbaycan Texniki Üniversite-
ti (AZ)(54) Avtomobilin starter elektrik
mühərriki.

(57) İxtira sabit cərəyan elektrik
maşınlarına aiddir və daxili yanma
mühərriklərin işə buraxılması üçün
istifadə edilə bilər.

Təklif edilən ixtiranın məqsədi
dartı funksiyasını elektrik mühərri-
kinin lövbəri yerinə yetirən, istismar
müddəti artılmış avtomobilin star-
ter elektrik mühərrikinin yaradıl-
masıdır.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə
onunla nail olunur ki, avtomobili-
nin starter elektrik mühərriki dartı
relesindən və aydın görünən qütb
hərəkətə gətirmə sistemi olan sta-
tordan, xamıtlı mufta intiqallı və
kiçik dişli çarxlı löbərdən ibarət
olub, ixtiraya görə, elektrik mühər-
rikinin lövbəəri elə yerinə yetiril-
mişdir ki, statorun qütb sisteminin
maqnit sahəsinin qüvvələrinin, təsiri
altında, ox istiqamətində yerdəyiş-
mə imkanı ilə elektrik mühərrikinin
valı ilə və statorun qütb sistemindən
və xamıtlı muftanın gedişinə bəra-
bər məsafədə fırçalardan sürüşmə
üçün qaytarıcı yayla radial ilişməyə
malikdir.

(21) № a2001 0092

(22) 07.05.01

(51)⁸F 02 N 11/00(71) Azərbaycan Texniki Universite-
ti (AZ)

(72) Rzayev Nuri Rza oğlu

Rzayev Rasim Nuri oğlu

(73) Azərbaycan Texniki Üniversite-
ti (AZ)

(54) Avtomobilin alışdırma sistemi.

(57) İxtira avtomobillərin elektrik
avadanlığına aiddir və mühərrikin
silindrlərində işçi qarışığın etibarlı
və vətində alovlanması üçündür.

İxtiranın məqsədi-alışdırma
sistemin işçi ehtiyatını artırmaq,
gərginlik düşdüsünü azaltmaq, alış-
ma şamların elektrodlarında daha
yüksək gərginliyi təmin etmək və
mühərrikin silindrlərində yanacağın
tam yanmasını qeyri ən-ənəvi sxem-
inin vasitəsilə əldə etməkdir.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə
onunla nail olunur ki, avtomobilin
alışdırma sistemi akkumlyatordan,
alışdırma sarğacından, qırıcıdan və
yüksək gərginlikli naqillər vasitəsilə
uyğun şamların mərkəzi elektrodla-
rı ilə birləşmiş tərpnəmz yan elek-
trodları olan qırıcı paylayıcıdan və
yüksək gərginlikli naqil ilə alışdır-
ma sarğacının ikinci tərəfinə bərki-
dilmiş mərkəzi elektrodan, arala-
rındakı hava araməsafəsindən ke-
çən yan elektrodları olan yüksək
gərginlikli paylayıcının məkikindən,
silindrlərin gövdəsinin başlığına
vintlənmiş elektrodları kütlə polya-
rlığına malik olan alışma şamların-
dan ibarət olub, ixtiraya görə, bü-
tün alışma şamlarının mərkəzi elek-
trodları alışdırma sarğacından yük-
sək gərginlikli naqillərlə birbaşa
əlaqələndirilib, bu zaman alışma
şamlarının gövdələri silindrlərin
başlıqlarından izolə olunmuş yivə
vintlənmişdir, hər bir alışma şam-
ının yan elektrodunun gövdəsi keçir-
ici vasitəsilə paylayıcının qapağı
üzərində olan özünə uyğun yuva ilə
əlaqələndirilib, paylayıcının mərkəzi yu-
vası avtomobilin kütləsi ilə əlaqə-
ləndirilib, paylayıcının yan elek-
trodları bucağı şamların optimal
alışma bucağına uyğun olan
bucaqlı seqment şəklindədir və
paylayıcının məkikinə hərəkəti
istiqamətinə eksentrik olaraq
yerləşmişdir, sahənin bir hissəsi
qırıcının kütlə ilə açıq kontaktına
uyğun olub, paylayıcının qapağı ilə
birdir və paylayıcının yan
elektrodunun seqmenti səviyyəsində
olan izolə olunmuş hamar səthdir.

F 04

(21) № 97/000938

(22) 29.05.97

(51)⁸F 04(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)(72) Xasayev Arif Murtuzəli oğlu
Rza-zadə Nazim Abutalıb oğlu
Abdullayeva Fəridə Yəhya qızı(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(54) Quyu ştanq nasosu.

(57) İxtira neftçixarma sahəsinə, əsasən quyu ştanqlı nasoslara aiddir və xalq təsərrüfatının başqa sahələrində, məsələn, özlü mayeli quyuların istismarında, yaxud dinamik səviyyənin ştanqlı nasosun qəbuluna kimi düşməsi hallarında istifadə oluna bilər.

İxtirada ştanqlı nasosun dolma əmsalının artırılması məsələsi həll olunur.

Qoyulan məsələ məlum silindr, plunjer, vurucu və sorucu klapanalardan ibarət olan quyu ştanqlı nasosu, yuxarı hissəsi perforasiya olunmuş və aşağı bütöv ucluğ yerləşdirilmiş kamera ilə təchiz etməklə həll olunur, belə ki, kameranın kövdəsinin daxilində təzyiqləndirən qaz yastığı vasitəsilə müvazinətləşən kompensatorlu hərəkətli porşen yerləşdirilmişdir ki, kövdənin qaz yastığı altında olan boşluq və kompensatorun daxili boşluğu işçi maye ilə doldurulmuşdur.

(21) № 98/001091

(22) 03.04.98

(51)⁸F 04 B 47/02(71) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(72) Kamilov Mirnağı Ağa Seyid oğlu

Kazımov Şükürəli Paşa oğlu

Səlimov Salman Əbdülqasım oğlu

Əliverdizadə Tale Kərim oğlu

Mövlamov Şaxbala Siqbət oğlu

(73) Azərbaycan Neft Sənayesinin
Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu
(AzNSETLİ) (AZ)

(54) Quyu ştanq nasosu.

(57) İxtira neftçixarma sahəsinə, bilavasitə, quyuların ştanqlı quyu nasoslara ilə istismarına aiddir.

Ştanqlı quyu nasosu, alt oturacağı bağlı pistonun, sorucu və vurucu klapanalın yerləşdirilməsi üçün daxilində boşluqları olan silindrdən, sorucu klapana yerləşdirilən boşluğu pistonaltı fəza ilə birləşdirən sorucu kanaldan, vurucu klapana yerləşdirilən boşluğu pistonüstü fəza ilə birləşdirən vurucu kanaldan ibarətdir, vurucu klapana yerləşdirilən boşluq pistonaltı fəza ilə mərkəzi kanalı bağlamaq imkanına malik olmaq şərti ilə silindrə nəzərən «yay»landırılır.

Müsbət səmərə: nasos ştanqlarının qırılmaları sayının azaldılması yolu ilə nasos quyularının təmirarəsi işləmə müddətlərinin artırılması.

Bölmə G.

Fizika.

G 01

(21) № a2001 0122

(22) 08.06.2001

(51)⁸G 01 L 9/18

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Xəlilov Rafiq Feyzi oğlu

(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(54) Elektrokinetik çevirci.

(57) İxtira avtomatika, hesablama texnikası sahələrinə aiddir və geniş tezlik diapazonunda skalyar və vektor elektrik kəmiyyətlərinin cəmləyicisi kimi istifadə oluna bilər.

O həmçinin, analoq hesablama sistemlərinin elementi kimi istifadə oluna bilər.

Təklif olunan qurğu korpusundan, daxilində yerləşdirilmiş qeneratorlu çıxış elektrokinetik çevircidən və cəmlənən gərginliklərin sayına uyğun giriş elektrosmotik çeviricilərdən, membranlar, elektrodlar və işçi mayedən ibarətdir.

İxtiranın əsas məsələsi çevircinin funksional imkanlarının genişləndirilməsi, qarşılıqlı ortoqonal elektrik gərginliklərinin cəmlənməsi, yeni gərginliklərin həndəsi toplanmasıdır. Həmçinin çevircinin həssaslığının da artırılması əsas məqsəddir.

İxtiranın məsələləri onunla həll olunur ki, çevircinin korpusu iki cüt elektrosmotik və bir cüt qeneratorlu elektrokinetik çevircilərin üç ortoqonal oxlarına perpendikulyar olaraq cüt-cüt kubun səthində yerləşdirilərək yaradılmışdır. Eyni zamanda oxlar üzrə yerləşdirilmiş elektrodlar öz aralarında ardıcıl birləşdirilmişdir.

(21) № a2001 0131

(22) 03.07.2001

(51)⁸G 01 L 9/18

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Xəlilov Rafiq Feyzi oğlu

(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(54) Elektrokinetik çevirci.

(57) İxtira ölçmə, hesablama texnikasına, radioelektronikaya, funksional çeviricilərə aiddir və tənzimədiçi kimi avtomatik idarə sistemlərində, elektrik signal qeneratorlarında istifadə oluna bilər.

O həmçinin zaman gecikmə qurğularında yaddaşın analoq elementi kimi və adaptiv sistemlərin qurulmasında istifadə olunur.

Təklif olunan qurğu elektrik izolyasiyalı korpusdan ibarət olub, daxili hissəsi torşəkili çıxış elektrodları olan məsaməli arakəsmələr vasitəsilə kameralı bölünmüşdür. Korpusun daxili təmamilə poyar maye ilə doldurulur.

İdarə olunan müqavimətin dinamik diapazonunu genişləndirmək, dəqiqliyi artırmaq, nəticədə analoq, yaddaş elementinin funksiyasını yerinə yetirmək üçün korpus bərs, havakeçirməyən divarlı hazırlanır. Korpusun daxilində kənar divarlarında bütöv müstəvi formalı paralel idarəedici elektrodlar yerləşdirilmişdir. Onlar sabit cərəyan mənbələri vasitəsilə orta kameranın elektrodlarına birləşdirilmişlər. Orta kameranın elektrodları eyni zamanda dəyişən cərəyan müqavimət ölçən cihazla əlaqələndirilərək, çıxış dövrəsini yaradırlar.

(21) № a2000 0091

(22) 19.04.2000

(51)⁸G 01 V 1/28

(71) **Eni S.p.A. Istituto Nazionale di Okeanoqrafiya e di Geofizika Sperimentale (IT)**

linando

Comelli Paolo

(73) **Eni S.p.A. Istituto Nazionale di Okeanoqrafiya e di Geofizika Sperimentale (IT)**

(54) **Vertikal seysmik profillərin hazırlanması üsulu.**

(57) İxtira seysmik kəşfiyyat sahəsinə aiddir və vertikal seysmik profillərin hazırlanması zamanı seysmik göstəricilərin işlənməsi üçün istifadə oluna bilər. Qazılan yeraltı formasiyalar haqqında informasiya verən vertikal seysmik profillərin hazırlanmasının təklif edilən üsulunda seysmik mənbə kimi qazma baltasının əmələ gətirdiyi titrəyişlər istifadə edilir. Bu zamanıyuxarıda göstərilən siqnalın (pilot-siqnal) daha representativ ölçülməsi və yerə göndərilən və laylardan əks olunan (seysmik siqnallar) siqnalların ölçülməsi, seysmik xətt əmələ gətirən bir sıra qəbuledijilər vasitəsilə həyata keçirilir. Üsul, praktiki olaraq, birbirilə qarşılıqlı müqayisə olunan və seçimlə açılmaqla siqnalın küylə təhrif olunduğu seysmik xətlər alınan seysmik və pilot siqnallarının (A) və (A) siqnalları ilə bağlı qazma parametrlərinin (B) eyni zamanda alınmasından ibarətdir. Eyni dərinlik diapazonu üçün təkrar ölçülər hesabına alınan (A) siqnalları bir və ya bir sıra qazma parametrləri (B) və ya qazma parametrlərinin kombinasiyaları əsasında çəki üzrə qismən və ya bütünlükdə cəmləyib, siqnalın küyə yaxşılaşdırılmış nisbətini və siqnalla küyün daha aydın ayrılmasını təmin edirlər.

G 09

(21) № a2001 0065

(22) 03.04.2001

(51)⁸G 09 B 23/08

(76) **Musabəyova Flora Musa qızı (AZ)**

(54) **Göz orqanının təqlidi üsulu.**

(57) İxtira fizioloji obyektlərin, daha konkret desək, insanın göz orqanının təqlidi üsullarına aiddir və göz orqanının anatomiyasını və fiziologiyasını öyrənmə prosesində istifadə

oluna bilər. İxtiranın məqsədi istənilən şəraitdə fizioloji obyekt, xüsusən də göz orqanını daha dəqiq təqlid etmək imkanı verən üsul yaratmaqdır. Göz orqanının təqlidi üsulunu, göz orqanının həcmi təsəvvürünü qolların, əllərin və barmaqların fəzadakı vəziyyəti ilə yaradaraq onu səthi təsvirə proyeksiya edib, əks proyeksiya vasitəsilə göz orqanının anatomik quruluşunun fəza vəziyyətinin müəyyən zonalarına uyğunluğunu tapmı və beləliklə də göstərilən anatomik quruluşu təqlid yolu ilə həyata keçirirlər.

Bölmə H.

Elektrik.

H 03

(21) № 99/001575

(22) 27.07.99

(51)⁸H 03 K 3/84, H 03 B 29/00

(71) **Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)**

(72) **Qirimov Babək Qalib oğlu
Rzayev Çingiz Tələt oğlu
Əliyev Vəqif Hacı Bala oğlu
Axundov Adil Ağalar oğlu
Qirimov Şamil Qalib oğlu**

(73) **Azərbaycan Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)**

(54) **Səs-küy generasiyası qurğusu.**

(57) İxtira impulsar texnikası sahəsinə aid olub, təcrübə-sınaq işlərinin avtomatlaşdırılmasında təsədüfi siqnalların imitasiyasında istifadə oluna bilər.

İxtirada qoyulan məsələ təsədüfi zaman intervallı ikili impulsar axınının spektral sıxlığının stabilizasiyasıdır. Bundan başqa «səs-küy» elementlərin kənar edilməsi ilə prosesin parametrlərinin hərəkət stabilizasiyasının alınmasıdır.

Qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, məlum səs-küy generasiyası qurğusunun cəmləyici adi relaksasion impulsar generatorunun hədd elementi ilə birləşdirilir. Həm cəmləyicini, həm də hədd elementin əhəmiyyətini müqavimət ifadə edir. Bu halda N determinat siqnallar generatorların analoq forması daşayan cəm siqnalı relaksasiya gene-

ratoru ilə diskretləşdirilir. Diskretləşmə sürəti vaxtqoyucu RC dövrənin əksrabitə (ƏR) parametrləri ilə həll olunur. Onda qurğunun çıxışında təsədüfi zaman intervallı impulsar ardıcılığı əmələ gəlir.

N dənə generatorun siqnallarının formasından, çəki müqavimətlərinin kəmiyyətindən və vaxtqoyucu dövrəsinin ƏR parametrlərindən (yəni diskretizasiya tezliyindən) asılı olaraq rəqəm təzliyində zaman intervallarının geniş proqnozlaşdırılan paylanma spektri alınır və bununla qoyulan məsələ həll olunur.

H 04

(21) № a2000 0043

(22) 07.03.2000

(51)⁸H 04 J 3/06

(76) **Əhmədov Elxan Əbdül oğlu
Hacıyev Kərim Əbdüləli oğlu**

(54) **Birtərəfli staffinqə malik sistemdə takt tezliyinin bərpə qurğusu.**

(57) İxtira birtərəfli staffinq metoduna əsaslanan rabitə kanalı ilə rəqəmli informasiyanın çoxkanallı veriliş texnikası sahəsinə aiddir və yüksək tərtibli (İKM-120, İKM-480 və s.) rəqəmli rabitə sistemlərinin qəbuledici hissəsində qrup siqnallarının ayrılmasından sonra aşağı tərtibli sistemlərdə rəqəmli axınların takt tezliklərinin bərpası üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın məqsədi qiriş siqnalının tezliyinin orta qiymətinin dəqiqliyinin artırılması, rəqəmli axınların takt tezliyinin bərpası və çoxkanallı rabitə sistemlərində qəbul olunan informasiyanın keyfiyyətinin yüksəldilməsindən ibarətdir.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll edilir ki, elastik yaddaş blokuna çıxışı yaddaşın yazılma şinası ilə, girişi takt tezliyinin transformasiya impulslarının çıxışı ilə, idarəedici girişi isə staffinq impulslarının ötürülmə şinası ilə birləşən yazılmanın idarə edilməsi blokuna malik olan məlum qurğuya əlavə olaraq, girişi staffinq impulslarının şinası ilə birləşən zaman intervallarını korreksiya bloku və çıxışı TFAK-nin girişi, bir girişi takt tezliyinin transformasiya impulslarının şinası ilə, idarəedici girişi isə zaman inter-

vallarının koreksiya blokunun çıxışı ilə birləşən elastik yaddaşın TFAK-nin qırışının idarə olunması bloku daxil edilmişdir.

Bu ixtiranın istifadə olunması staffinq impulslarının müntəzəm olmaması ilə əlaqədər olaraq zaman yerdəyişmələrində qeyri-müntəzəm sürüşmələri aradan qaldırmağa, giriş siqnalının orta tezliyinin dəqiqliyinin təmin olunmasına və birtərəfli staffinq metodundan istifadə edən yüksək tərtibli rəqəmli rabitə sistemlərinin qəbuledici hissəsində rəqəmli axınların zaman fluktasiyaları olmadan takt tezliyinin bərpasına imkan verir ki, bu da belə sistemlərinə qəbul olunan informasiyaların maneəyə dayanıqlığını və keyfiyyətini artırır.

İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ.

SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin Nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)
97/000938	F 04	a2000 0123	E 06B 9/26	a2001 0017	A 01H 1/04	a2001 0089	C 07C 4/18
97/000942	E 21B 47/022	a2000 0134	C 07C 2/02	a2001 0028	B 01D 53/34,	a2001 0091	F 02N 11/00
98/001091	F 04B 47/02	a2000 0165	A 01B 15/04		53/60	a2001 0092	F 02N 11/00
98/001178	E 21V 17/08	a2000 0173	C 07D 333/00	a2001 0029	E 21B 40/00,	a2001 0101	C 10M119/02,
99/001211	E 21B 43/08	a2000 0174	C 07D 333/00		31/20		133/12,137/14,
99/001238	E 21B 37/06	a2000 0192	E 21B 43/25,	a2001 0031	B 01D 23/26		143/02,146/06,
99/001309	E 21B 37/06		G 01V 1/40	a2001 0034	A 61B 17/11		155/02
99/001342	E 21B 37/06	a2000 0194	E 21B 43/14,	a2001 0037	E 21B 37/06	a2001 0104	B 22F 9/16
99/001470	C 07C 1/04		43/17, 43/18	a2001 0038	E 21B 33/138	a2001 0105	A 61B 17/11
99/001477	E 21B 33/13		43/20	a2001 0047	C 10M 107/06	a2001 0107	A 01K 67/04
99/001479	E 21B 43/34	a2000 0204	C 10G 47/14,	a2001 0048	C 07C 329/02	a2001 0110	C 09D 13/00
99/001497	E 21B 33/12		C 10G 69/02	a2001 0050	A 61C 13/00	a2001 0111	C 01B 33/34
99/001512	E 21B 36/04,	a2000 0209	B 01D 21/00,	a2001 0052	C 10G 11/14,	a2001 0112	B 23P 6/00
	43/00		C 02F 1/146,		11/16	a2001 0122	G 01L 9/18
99/001516	E 21B 33/038,		1/52,	a2001 0065	G 09B 23/08	a2001 0131	G 01L 9/18
	43/013		E 03B 3/32	a2001 0066	C 07C 329/02,	a2001 0134	C 22B 1/16,
99/001519	E 21B 33/038,	a2000 0217	E 21B 37/06		C 10M 101/02		C 21B 13/00
	43/013	a2000 0219	C 01G 47/00,	a2001 0079	C 10C 3/04,	a2001 0137	A 22C 11/00
			C 25B 1/00		C 08L 95/00	a2001 0148	A 61B 5/04,
99/001567	A 61B 5/022	a2000 0220	E 21B	a2001 0080	E 21B 43/22		5/05,
99/001575	H 03K 3/84,	a2000 0224	C 04B 26/26,	a2001 0081	A 23L 1/015,		G 01N 33/00
	H 03B 29/00		C 08L 95/00		A 23L 1/211,	a2001 0155	A 61G 13/00
99/001608	A 61B 5/04	a2000 0225	C 10G 19/02		1/212	a2001 0162	C 09D 5/08,
a2000 0043	H 04J 3/06	a2001 0003	C 01F 7/38,	a2001 0082	A 23L 1/015,		C 23F 11/00
a2000 0048	E 21B 43/26		C 05D 1/00		A 23L 1/211,	a2001 0181	E 21B 21/00,
a2000 0060	A 21C 3/02	a2001 0014	A 01B 15/04		1/212		21/14
a2000 0087	C 07K 7/02,	a2001 0016	C 12G 3/07,	a2001 0086	C 22C 27/06		
	E 21B 43/01		3/12	a2001 0087	C 12G 3/07		
a2000 0091	G 01V 1/28						

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi
A 01B 15/04	a2001 0014	B 23P 6/00	a2001 0112	C 10M119/02,		E 21B 37/06	99/001342
A 01B 15/04	a2000 0165	C 01B 33/34	a2001 0111	133/12,		E 21B 40/00,	
A 01H 1/04	a2001 0017	C 01F 7/38,		137/14,		31/20	a2001 0029
A 01K 67/04	a2001 0107	C 05D 1/00	a2001 0003	143/02,		E 21B 43/08	99/001211
A 21C 3/02	a2000 0060	C 01G 47/00,		146/06,		E 21B 43/14,	
A 22C 11/00	a2001 0137	C 25 B 1/00	a2000 0219	155/02	a2001 0101	43/17, 43/18,	
A 23L 1/015,		C 04B 26/26,		C 12G 3/07	a2001 0087	43/20	a2000 0194
A 23L 1/211,	a2001 0081	C 08L 95/00	a2000 0224	C 12G 3/07,		E 21B 43/22	a2001 0080
A 23L 1/015,		C 07C 1/04	99/001470	3/12	a2001 0016	E 21B 43/25,	
A 23L 1/211,	a2001 0082	C 07C 2/02	a2000 0134	C 22B 1/16,		G 01V 1/40	a2000 0192
A 61B 5/04	99/001608	C 07C 4/18	a2001 0089	C 21B 13/00	a2001 0134	E 21B 43/26	a2000 0048
A 61B 5/04,		C 07C 329/02	a2001 0048	C 22C 27/06	a2001 0086	E 21B 43/34	99/001479
5/05, G 01N		C 07C 329/02,		E 06B 9/26	a2000 0123	E 21B 47/022	97/000942
33/00	a2001 0148	C 10M101/02	a2001 0066	E 21B	a2000 0220	E 21V 17/08	98/001178
A 61B 5/022	99/001567	C 07D 333/00	a2000 0173	E 21B 21/00,		F 02N 11/00	a2001 0091
A 61B 17/11	a2001 0034	C 07D 333/00	a2000 0174	21/14	a2001 0181	F 02N 11/00	a2001 0092
A 61B 17/11	a2001 0105	C 07K 7/02,		E 21B 33/038,		F 04	97/000938
A 61C 13/00	a2001 0050	E 21 B 43/01	a2000 0087	43/013	99/001516	F 04B 47/02	98/001091
A 61G 13/00	a2001 0155	C 09D 5/08,		E 21B 33/038,		G 01L 9/18	a2001 0122
B 01D 21/00,		C 23F 11/00	a2001 0162	43/013	99/001519	G 01L 9/18	a2001 0131
C 02F 1/146,		C 09D 13/00	a2001 0110	E 21B 33/12	99/001497	G 01V 1/28	a2000 0091
1/52, E 03B	a2000 0209	C 10C 3/04,		E 21B 33/13	99/001477	G 09B 23/08	a2001 0065
3/32		C 08 L 95/00	a2001 0079	E 21B 33/138	a2001 0038	H 03K 3/84,	
B 01 D53/34,		C 10G 11/14,		E 21B 36/04,		H 03 B 29/00	99/001575
53/60	a2001 0028	11/16	a2001 0052	43/00	99/001512	H 04J 3/06	a2000 0043
B 01J 23/26	a2001 0031	C 10G 19/02	a2000 0225	E 21B 37/06	a2000 0217		
B 22F 9/16	a2001 0104	C 10G 47/14,		E 21B 37/06	a2001 0037		
		C 10G 69/02	a2000 0204	E 21B 37/06	99/001309		
		C 10M 107/06	a2001 0047	E 21B 37/06	99/001238		

SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

(21) № S 2001 0010

(22) 13.07.2001

(51) 8-05

(76) Krapçitov Vladimir Petroviç
Rzaev Hüseyn Ağarəşid oğlu
Əliyev Nizami Nəzərəli oğlu
(AZ)

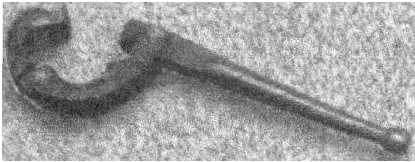
(54) Oynaqlı boru açarı.

(57) Oynaqlı boru açarı aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- əsas kompozisiya elementlərinin: oynaqla birləşmiş çənə və dəstəyin olması ilə ;

- çənəyə yastı plaşkanın yerləşdirilməsi ilə,

- dəstəkdə və çənədə oynağın oxunun keçməsi üçün deşiklərin olması ilə;

fərqlənir:

- konusvari formalı uzunsov dəstəyin yumru prokatdan hazırlanması ilə;

- dəstəyin bir ucunda əl ilə tutanda onun sürüşüb çıxması üçün yumru başlığın yerinə yetirilməsi ilə;

- dəstəyin diqər ucunda böyük çənənin geydirilməsi üçün yastı səthin yerinə yetirilməsi ilə;

- borunun etibarlı tutulması üçün böyük və kiçik çənələrin seqment şəkilli yerinə yetirilməsi ilə;

- böyük çənənin uclarının dəstək və kiçik çənənin keçməsi üçün çəngəl şəkilli hazırlanması ilə;

- böyük çənənin daxili səthində borunun möhkəm tutulması üçün çıxıntının olması ilə ;

- böyük çənənin çəngəl uclarında və kiçik çənənin ujununda oynağın oxunun keçməsi üçün deşiklərin olması ilə;

- kiçik çənədə preslənmiş, forması "qaranquş quyruğu" şəklində olan, üst tərəfində radius altında kəsilmiş səthində dişlər açılmış seqment şəkilli suxarın olması ilə.

(21) № S 2001 0011

(22) 24.07.01

(51) 8-08; 15-99

(71) Qala Maşınqayırma Zavodu
(AZ)

(72) Rzayev Hüseyn Ağarəşid oğlu

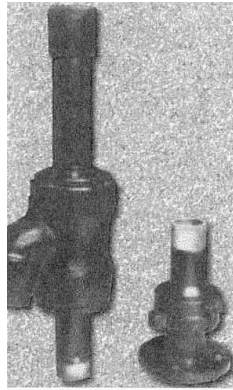
(73) Qala Maşınqayırma Zavodu
(AZ)

(54) Qum tıxacının yuyulması üçün yuyucu fırlanğıc.

(57) Qum tıxacının yuyulması üçün yuyucu fırlanğıc aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- əsas kompozisiya elementlərinin: lülənin, qapağın, gövdənin, kipləşdiricilərin, gövdənin qapaqlarının və tezyiğilan birləşmənin olması ilə;

- borudan hazırlanmış tezyiğilan birləşmənin xarici səthinin pilləli olması ilə;

fərqlənir:

- gövdənin tökmə üsulu ilə içəri əyilmiş silindr şəklində qol ilə hazırlanması ilə;

- gövdənin xaricində orta hissəsində çıxarılmış səthin olması ilə;

- tezyiğilan birləşmənin konstruksiyasının konusa qaynaq edilmiş fləns, rezini kipləşdirmək üçün atma qayka və nippel şəklində həll edilməsi ilə.

(21) № S 2001 0012

(22) 24.07.01

(51) 15-99; 23-01

(71) Qala Maşınqayırma Zavodu
(AZ)

(72) Rzayev Hüseyn Ağarəşid oğlu

(73) Qala Maşınqayırma Zavodu
(AZ)

(54) Nasos-kompresor boruları üçün ikiştroplu boru elevatoru.

(57) Nasos-kompresor boruları üçün ikiştroplu boru elevatoru aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

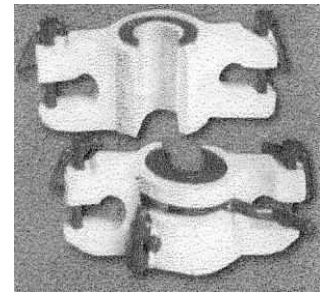
- əsas kompozisiya elementlərinin: döymə gövdənin, tutucunun, dəstəkli sürgünün, yaylı ştoklu qoruyucunun, ştropları fiksə etmək üçün iki tutqaçlı qoruyucu barmaqların olması ilə;

- gövdənin yuxarı hissəsində həlqəvi oyuğun olması ilə;

- gövdənin ortasında nasos-kompresor borularını tutmaq üçün yuvasının olması ilə;

- gövdənin kənarlarda ştropun keçməsi üçün iki qulaqcığa malik olması ilə;

- qulaqcıqlarda qoruyucu barmağın keçməsi üçün dörd deşiyin olması ilə;

fərqlənir:

- ştrop üçün olan qulaqcıqların gövdənin yuvasının oxuna perpendikulyar hazırlanması ilə;

- sürgünün dəstəyinin düz hazırlanması ilə;

- qoruyucu barmaqların başlığının silindr şəkilli yerinə yetirilməsi ilə;

- tutqaçın bucaqları dəyirmilənmiş düzbucaqlı şəklində qatlanmış nazik metal mildən hazırlanması ilə.

FAYDALI MODELƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

(21) № U 2001 0002

(22) 17.05.01

(51) H 02 J 3/00

(76) Quliyev Atay Səftər oğlu
(AZ)

(54) Dəyişən cərəyan avtonom elektrik qurğusu.

(57) Faydalı model elektrotexnika-ya aiddir və dəyişən cərəyan avtonom elektrik qurğusunda qısaqapanmış asinxron elektrik mühərriki və ya sinxron mühərriki, gücünə görə müqayisə oluna bilən güclü (ona yaxın güclü) sinxron qeneratordan asinxron işə salmaq üçün istifadə olunur.

Qarşıya qoyulmuş məsələ müqayisə oluna bilən gücü olan elektrik mühərrikinin və generatorun birgə tezlik üsulu ilə işə salınmasını təmin etməklə generatorların sayının azaldılması, müqayisə oluna bilməyən enerji işlədicilərin şinlərində nominal elektrik parametrlərin saxlanmasıdır.

Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla reallaşdırılır ki, idarəetmə bloku olan sinxron qeneratorlardan, gücləri generatorun gücü ilə müqayisə oluna bilən qısaqapanmış asinxron elektrik mühərriklərindən və gücləri müqayisə oluna bilməyən enerji işlədicilərdən, hansılar ki, avtomatik açarlar vasitəsilə öz aralarında seksiyalararası açarlarla birləşmiş şinlərin seksiyalarına birləşdirilmişlər, ibarət olan dəyişən cərəyan avtonom elektrik qurğusunda əlavə olaraq, şinlərin ayrı-ayrı seksiyaları və seksiyalararası açarlar var, hər bir generator, gücü generatorla müqayisə oluna bilən hər bir elektrik mühərriki və gücləri generatorun gücü ilə müqayisə oluna bilməyən enerji işlədicilər şinlərin ayrı-ayrı seksiyalarına birləşdirilmişlər, bunula bərabər gücləri müqayisə oluna bilməyən enerji işlədicilər seksiyası hər iki tərəfdən seksiyalararası açarlarla generatorların seksiyalarına birləşdirilmişdir. Gücləri müqayisə oluna bilməyən enerji işlədicilərin seksiyasının bir generatora birləşdirilməsi, gücü müqayisə oluna bilən elektrik mühərriklərindən birinin başqa generatordan idarəetmə bloku vasitəsilə onun tezliyinin və artırılması yolu ilə birgə tezlik üsulu ilə işə salınmasını təmin edir.

Təklif olunan dəyişən cərəyan avtonom elektrik qurğusundan isti-

fadə qısaqapanmış asinxron elektrik mühərriklərinin birinin müqayisə oluna bilən güclü generatorların birindən müqayisə oluna bilməyən güclü enerji işlədicilərin şinlərində generasiya edilən gərginliyin keyfiyyətini azaltmadan işə salmağa imkan verir və gurulmuş generatorların sayını azaldır.

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

Раздел А.

Удовлетворение жизненных потребностей человека.

А 01

(21) № а2001 0014

(22) 23.01.2001

(51)⁸А 01 В 15/04

(71) Кулиев Анар Гасан оглы
Багирли Анар Давид оглы
Кулиев Гасан Юсиф оглы
Багирли Давид Вейсал оглы
(AZ)

(72) Кулиев Анар Гасан оглы
Багирли Анар Давид оглы
Кулиев Гасан Юсиф оглы
Багирли Давид Вейсал оглы
Гусейнова Афат Джалал кызы
Гусейнов Эльбрус Джалал оглы

Мамедов Исраил Орудж оглы

(73) Кулиев Анар Гасан оглы
Багирли Анар Давид оглы
Кулиев Гасан Юсиф оглы
Багирли Давид Вейсал оглы
(AZ)

(54) Почвообрабатывающее орудие.

(57) Изобретение относится к сельскохозяйственному машиностроению и может быть применено при основной обработке почвы.

Сущность изобретения: орудие включает раму и закрепленную на ней стойку с корпусом в виде кольца - с боковыми ножами, нижняя часть которого смещена вперед относительно верхней части по направлению движения и имеет долото, задний конец верхней части корпуса смещен назад относительно нижней части, а боковой профиль каждой боковой части кольца выполнен в виде гистерезиса. Для разрушения поверхностного слоя почвы на глубину 6...12 см, а также предотвращения забивания стоек 2 корпусов остатками сорных растений, впереди плужных корпусов под углом α атаки смонтированы дисковые батареи с соотношением диаметра D диска к диаметру d кольца 4 плужного корпуса, рав-

ным $2,29...3,77$ и соотношением высоты H опоры крепления корпуса к высоте h крепления диска к раме равным $0,85...1,24$, причем кольца, каждого плужного корпуса для уменьшения его металлоемкости выполнены с боковыми вырезными окнами.

(21) № а2001 0165

(22) 10.07.2000

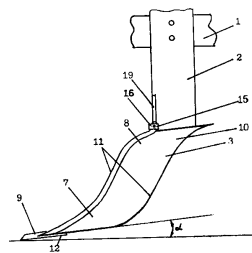
(51)⁸А 01 В 15/04

(76) Багирли Анар Давид оглы
Кулиев Анар Гасан оглы
Багирли Давид Вейсал оглы
Кулиев Гасан Юсиф оглы
Ахундов Акиф Джахангир оглы (AZ)

(54) Почвообрабатывающее орудие.

(57) Изобретение относится к сельскохозяйственному машиностроению и может быть применено при основной обработке почвы.

Сущность изобретения: орудие включает раму 1 и закрепленную на ней стойку 2 с корпусом 3 в виде кольца 4 с боковыми ножами 5 и 6. Нижняя часть 7 орудия смещена вперед относительно верхней части 8 по направлению движения и имеет долото 9, а задний конец 10 верхней части 8 корпуса 3 смещен назад относительно нижней части 7. Боковой профиль каждой боковой части кольца выполнен в виде гистерезиса 11.

При этом долото 9 корпуса 3 выполнено в виде башмака с удлиненной подошвой 12 и связанное с торцовыми резами /ножами/ 13 и 14, концы которых закреплены к стойке 2 корпуса 3 вместе со скобой 15, передняя часть 16 которой заточена, причем сечение каждого торцового резца 13 и 14 снаружи выполнено циклоидальной кривой 17, а изнутри имеет выступ 18,

упирающийся к корпусу 3. Нижняя передняя часть 19 стойки 2 корпуса 3 заточена.

(21) № а2001 0017

(22) 23.01.2001

(51)⁸А 01 Н 1/04

(76) Алиев Шикар Аббас оглы
Казиев Ариф Тофик оглы
Кулиев Гасан Юсиф оглы
Исмаилов Магеррам Муса оглы (AZ)

(54) Способ ускоренного выведения сортов дыни.

(57) Способ ускоренного выведения сортов дыни применяют при селекции дыни. Сущность изобретения: для выведения сортов дыни в первый год смешивают семена сортообразцов, посев проводят по разреженной схеме, отбирают образцы растений по комплексу хозяйственно полезных признаков, проводят массовый сбор семян отобранных растений, которые на второй год высевают в смеси, отбирают элитные растения и осуществляют индивидуальный сбор семян с них, на третий и четвертый годы проводят посев семян с пространственной изоляцией каждого образца, повторно отбирают элитные растения, на пятый год проводят массовый отбор семян с элитных растений каждого образца и проводят производственное испытание полученных сортов.

(21) № а2001 0107

(22) 29.05.2001

(51)⁸А 01 К 67/04

(76) Кулиева Хокума Фарман кызы (AZ)

(54) Искусственная пища для выращивания гусениц тутового шелкопряда.

(57) Изобретение относится к шелководству, а именно Гренажным хозяйствам и может быть использована для кормления гусениц тутового шелкопряда.

Задача изобретения – разработка дешевого и эффективного искусственного корма для преждевременно (март, апрель) вылупив-

шихся гусениц тутового шелкопряда.

Искусственная пища для выращивания гусениц тутового шелкопряда включает порошок листьев шелковицы, соевую муку, крахмал, агар-агар, сахарозу, целлюлозу, витамины, аскорбиновую кислоту и в качестве крахмала содержит кукурузный крахмал, целлюлозы – фильтровальную бумагу, витаминов – витамины группы В, а также дополнительно содержит кукурузную муку, левомицетин, глюкозу, 0,01%-ный раствор CuSO₄, K₂HPO₄ дистиллированную воду при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Порошок листьев шелковицы	- 8-10
Соевая мука	- 4-5
Кукурузная мука	- 0,3-0,5
Кукурузный крахмал	- 0,1 -0,3
Агар-агар	- 0,25-0,5
Сахароза	- 1-1,5
Фильтровальная бумага	- 1-1,8
витамины группы В	- 0,01 -0,02
Левомицетин	- 0,03-0,05
Аскорбиновая к-та	- 0,3-0,5
Глюкоза	- 0,3-0,5
0,01 %-ный раствор CuSO ₄	-1,5-5
K ₂ HPO ₄	-0,04-0,05
Дистиллированная вода	- 50-80

A 21

(21) № a2000 0060

(22) 24.03.2000

(51)⁸A 21 C 3/02

(76) Меликов Ахмед Гулы оглы (AZ)

(54) Устройство для раскатки тестовой массы.

(57) Изобретение относится к пищевому машиностроению, в частности, к устройствам раскатки тестовой массы.

Задачей изобретения является увеличение технологических, экономических и эксплуатационных возможностей устройства.

В устройстве для раскатки тестовой массы, состоящем из подвижного стола с закрепленной над ним на взаимосвязанной с вертикальной осью горизонтальной оси скалки с возможностью регулиров-

ки высоты расположения ее над раскатываемой плоскостью, подвижный стол выполнен в виде ленточного транспортера, в основании которого установлены цилиндрические валики, а на горизонтальной оси скалки имеются два свободно вращающихся шара, соединенные с расположенными на концах оси пружинами, причем вертикальная ось связана с ведущим барабаном ленточного транспортера.

Устройство снабжено диском с ножом, приводимым в действие посредством ведущего барабана.

A 22

(21) № a2001 0137

(22) 11.07.2001

(51)⁸A 22 C 11/00

(71) Баширов Вахид Башир оглы (AZ)

(72) Баширов Вахид Башир оглы Расулова Рухангиз Меджид кызы

(73) Баширов Вахид Башир оглы (AZ)

(54) Способ производства вареного колбасного изделия «Халал».

(57) Изобретение относится к производству мясных продуктов, в частности к производству вареного колбасного изделия.

Задачей изобретения является создание нового способа производства вареного колбасного изделия, исключающего использование свинины.

Это достигается тем, что в способе производства вареного колбасного изделия, включающего измельчение и посол мяса, изготовление фарша, добавление пряностей и красящих материалов, куттерование, формирование колбасного изделия и термическую обработку, согласно изобретению, для изготовления фарша используют 38% мас. односортовой жилованной свежей говядины или буйволины, 15% мас. бараньего курдюка, 35% мас. жилованной свежей курятины, которые измельчают на куски 0,4 - 0,5 кг, солят поваренной солью из расчета 2,7кг на 100 кг мяса и мел-

ко измельчают на волчке с отверстиями диаметром 2-3 мм, затем добавляют 3% сухого молока, 8% крахмала или пшеничной муки высшего сорта, 1% яйца куриного или меланжа, 0,0075% нитрит натрия, 0,3% пиррофосфат натрия, 0,01% пищевого красящего препарата и 1% ароматизатора.

A 23

(21) № a2001 0081

(22) 26.04.2001

(51)⁸A 23 L 1/015, A 23 L 1/211, 1/212

(76) Пашаев Ариф Мир Джалал оглы

Мехтиев Ариф Шафаят оглы

Низамов Тельман Инаят оглы

Велиев Махир Ёлчу оглы Лапин Феликс Александрович

Нуриев Микаил Азиз оглы Низамов Анар Тельман оглы (AZ)

(54) Устройство для обработки маслин.

(57) Изобретение предназначено для использования в пищевой промышленности, а именно, при подготовке плодов оливок (маслин) к употреблению, для чего из них необходимо удалить естественную горечь, вызываемую наличием в них глюкозидов.

Обработка плодов ведется в катодной зоне пропусканием через ванну постоянного тока. В качестве источника постоянного тока используется управляемый выпрямитель, связанный с датчиком текущего значения температуры, размещенным в жидкой среде электролитической ванны, что позволяет автоматически поддерживать заданную температуру среды. Благодаря этому обеспечивается необходимое условие для эффективного извлечения глюкозидов из обрабатываемых плодов, что улучшает их качество и товарный вид.

- (21) № a2001 0082
(22) 26.04.2001
(51) A 23 L 1/015, A 23 L 1/211, 1/212
(76) Пашаев Ариф Мир Джалал оглы
Мехтиев Ариф Шафаят оглы
Низамов Тельман Инаят оглы
Лапин Феликс Александрович
Нуриев Микаил Азиз оглы
Низамов Анар Тельман оглы
Исаев Энвер Иса оглы (AZ)
(54) Устройство для обработки маслин.

(57) Изобретение предназначено для использования в пищевой промышленности, а именно, при подготовке плодов оливок (маслин) к употреблению, для чего из них необходимо удалить естественную горечь, вызываемую наличием в них глюкозидов.

Для достижения условий равномерной обработки плодов используется контейнер с перфорированными боковыми стенками и дном с концентрическими отверстиями вершиной вверх, который обеспечивает, при свободном вертикальном движении в электролитической ванне, динамические перемещение слоев жидкости и соответственно изменение местоположения плодов в среде. Это ускоряет процесс извлечения глюкозидов и улучшает качество и товарный вид обрабатываемых плодов.

A 61

- (21) № 99/001608
(22) 08.02.99
(51)⁸A 61 B 5/04
(76) Касимов Фуад Джалал оглы
Агаев Фахреддин Гюльали оглы
Скубилин Михаил Демьянович
Сеченов Дмитрий Акимович (AZ)
(54) Устройство для экспресс-контроля аритмии сердце человека.

(57) Устройство для экспресс-контроля аритмии сердца человека относится к медицинской технике и может быть использовано для контроля и диагностики состояния человека в медицинской или спортивной практике, а также в производственных условиях жизнедеятельности человека для предупреждения его самого и (или) окружающих о перегрузках организма и необходимости оказания помощи.

Задача изобретения – расширение функциональных возможностей за счет повышения репрезентативности выходной информации и её представления в реальном масштабе времени.

Устройство содержит генератор импульсов, источник и задатчик постоянного потенциала, пороговый элемент, три формирователя импульсов, кольцевой регистр сдвига, два элемента задержки, четыре элемента И, арифметический блок, две группы элементов ИЛИ, регистр памяти результата, элемент ИЛИ и задатчик допустимого уровня аритмии сердца.

Устройство на своих выходах отображает численные значения аритмии сердца, её динамику и сигнализирует о выходе аритмии сердца за допустимые пределы в реальном масштабе времени.

Устройство реализуемо на современной элементной базе, в приемлемом конструктивном оформлении, с приемлемыми габаритно-весовыми характеристиками и энергоёмкостью, и применимо в произвольных условиях жизнедеятельности человека.

- (21) № a2001 0148
(22) 24.07.2001
(51)⁸A 61 B 5/04, 5/05, G 01 N 33/00
(76) Исафилов Азер Тельман оглы
Бабаев Теймур Асад оглы
Исафилов Гюляр Тельман кызы (AZ)
(54) Способ объективной оценки эффективности лечения посредством электропунктурной компьютерной диагностики.

(57) Изобретение относится к медицине к способам электропунктурной диагностики функционального состояния внутренних органов и в целом всего организма и может применяться для определения степени выздоровления, сравнительной оценки степени лечения больных разными альтернативными методами.

Сущность изобретения заключается в измерении электрокожного сопротивления в электропунктурных репрезентативных акупунктурных точках, компьютерной обработке измеряемых параметров и определении отклонения функционального состояния Инь /Ян – меридианов от установленного физиологического коридора.

Новизна заявляемого изобретения заключается в том, что в качестве диагностического критерия принимаются параметры, характеризующие корреляционную зависимость между общей характеристикой и функциональным дисбалансом организма, при этом коррелятивность между ними составляет 99%, а степень достоверности $P < 0.01$.

- (21) № 99/001567
(22) 04.06.99
(51)⁸A 61 B 5/022
(71) Азербайджанское Национальное Аэрокосмическое Агентство (AZ)
(72) Скубилин Михаил Демьянович
Касимов Фуад Джалалович
Искедер-заде Зарифа Алирза кызы
Агаев Фахраддин Гюльали оглы
(73) Азербайджанское Национальное Аэрокосмическое Агентство (AZ)
(54) Устройство для измерения артериального давления.

(57) Устройство для измерения артериального давления относится к медицинской технике и предназначено для автоматического измерения артериального, систолического и диастолического, давления крови.

Устройство содержит датчик сердечного пульса, обратный пре-

образователь, генератор тактовых импульсов, два элемента и два триггера, два формирователя импульсов, два элемента задержки цифроаналоговый преобразователь, счетчик импульсов и блок регистрации из двух регистров памяти и двух индикаторов, для систолического и диастолического давления соответственно. Устройство реализуемо на современной элементной базе, компактным, низкоэнергоемким, с повышенной точностью и надежностью в работе и применимо как в стационарных, так и в походных условиях эксплуатации.

(21) № a2001 0034

(22) 09.02.2001

(51)⁸A 61 B 17/11

(76) Абдуллаев Алескер Алекперович
Али-заде Вагиф Алекперович (AZ)

(54) Инвагинируемый анастомоз и шов для него.

(57) Предполагаемое изобретение относится к хирургии и может быть использовано при операциях на органах желудочно-кишечного тракта. Сущность изобретения состоит в том, что из естественных органов создается клапан-жом, предотвращающий рефлюкс и приводящий к замедленному порционно-ритмичному продвижению химуса. Это достигается тем, что в инвагинируемом анастомозе, включающем инвагинируемый и инвагинируемый органы, серо-серозные поверхности, охватывающие их и серозно-серозные швы, инвагинируемый орган выполнен в виде конуса, поверхность которого сформирована гофрами переменной высоты, причем высота гофр уменьшается от вершины к основанию конуса. Предлагается шов для выполнения такого клапана-жома формируемого с разными шагами стежков и выполняемый перекрестным пересечением линий нити до её затягивания в узел.

(21) № a2001 0105

(22) 25.05.2001

(51)⁸A 61 B 17/11

(76) Абдуллаев Алескер Алекперович
Ибрагимов Элман Ибрагимович (AZ)

(54) Изоантиперистальтический тонко - тонкокишечный «резервуар».

(57) Изобретение относится к медицине, в частности к онкологии, и может быть использовано для профилактики постоперационной болезни.

Задачей изобретения является формирование модифицированного изоантиперистальтического тонкотонкокишечного «резервуара» для улучшения функциональных свойств пищеварительной системы в постоперационном периоде, снижение частоты постогастрорезекционных синдромов, в частности демпинг-синдрома, и придания ему арефлюксного элемента и разработка циркулярного непрерывного шва, приводящего к равномерному гофрированию сшиваемых тканей. Поставленная задача достигается тем, что в изоантиперистальтическом тонкотонкокишечном «резервуаре», включающем сложную в «двустволку» петлю тонкой кишки, изо- и антиперистальтические части которой сшиты между собой по брыжеечному краю, внутренняя линия швов «резервуара» выполнена посредством непрерывного строчного шва под углом в 45° к линии брыжейки. Первый стежок шва выполнен через все слои сшиваемых органов под углом в 45° к основному разрезу стенки кишки, второй выполнен перпендикулярно разрезу стенок кишки через серозно-мышечные слои сшиваемых органов. Такое выполнение шва, где стежки расположены под углом к линии брыжейки и сразу затягиваются, приводит к нанизыванию стенки кишки на нить, т.е. к равномерному гофрированию сшиваемых тканей, в результате чего уменьшается фактическая длина «резервуара» и увеличивается его ширина. При выполнении «резервуара» происходит расширение его за счет гофрированных складок, т.е. увеличение

объема. Он принимает шаровидную или вытянутую овальную форму. Опорожнение «резервуара» в связи с разницей в диаметре его по сравнению с отводящей кишкой при этом замедляется.

Формирование изоантиперистальтического тонкотонкокишечного «резервуара», посредством предлагаемого шва снижает рефлюкс, способствует предупреждению заброса содержимого его в вышележащие отделы пищеварительной системы, снижает частоту постгастрорезекционных синдромов, в частности демпинг-синдрома.

(21) № a2001 0050

(22) 27.02.2001

(51)⁸A 61 C 13/00

(76) Гашимов Мирсултан Исмаил оглы (AZ)

(54) Несъемный мостовидный зубной протез.

(57) Изобретение относится к медицине, точнее к стоматологии и может быть использовано в стоматологической практике при изготовлении несъемных мостовидных зубных протезов.

Сущность изобретения в том, что несъемный зубной мостовидный протез, состоящий из тела и опорных частей, в качестве опорных частей содержит полукоронки, опорная поверхность которых расположена за пределами окклюзионной площади опорных зубов, ограниченной линией, проходящей по точкам окклюзионного контакта их с зубами антагонистами, причем каждая опорная полукоронка охватывает 2/3 поверхности опорного зуба, покрывая его оральную поверхность, не заходя на площадь окклюзионного контакта и обе апроксимальные поверхности, с захватом обоих скатов контактных пунктов (медиального и дистального). Он легко фиксируется на опорных зубах путем плотного наложения на оральную поверхность опорных зубов с последующим плотным прижатием его к опорным зубам в вертикальном направлении. Предлагаемый несъемный мостовидный протез не нарушает види-

мую естественную эстетику опорных зубов, с вестибулярной стороны не нарушая целостности его эмалевого покрытия.

(21) № a2001 0155

(22) 07.08.2001

(51)⁸A 61 G 13/00

(76) Кулиева Наиля Гумай кызы (AZ)

(54) Устройство для фиксации тела больного на гамма-аппарате.

(57) Изобретение относится к медицинскому оборудованию и может быть использовано при лучевой терапии злокачественных опухолей, в частности при облучении онкологических больных посредством ионизирующего излучения на гамма-терапевтических установках, когда требуется точное расположение больного на пути источника гамма-излучения.

Задача изобретения - создание устройства, фиксирующего положение тела больного на гамма-аппарате, которое целенаправленно может быть использовано для облучения больных раком прямой кишки, перенесших оперативное вмешательство, включающее в себя наложение противоестественного заднего прохода или различных вариантов колостомы.

Поставленная задача решена тем, что устройство для фиксации тела больного на гамма-аппарате, включающем стол для укладки больного, подвижная крышка которого плавно перемещается в трех взаимно перпендикулярных плоскостях, дополнительно содержит фиксирующее приспособление, выполненное в виде прямоугольной, со сквозным отверстием по центру, станины, оснащенной фиксатором ширины тела и крепящейся к крышке стола посредством соединенных фиксатором станины стоек, с возможностью регулировки угла наклона и фиксатора верхней части тела в виде прямоугольной пластины с проемом по центру и отверстиями по бокам для фиксации на стойках.

Раздел В.

Различные технологические процессы.

B 01

(21) № a2000 0209

(22) 27.11.00

(51)⁸B 01 D 21/00, C 02 F 1/146, 1/52, E 03 B 3/32

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Институт Водных Проблем (AZ)

(72) Ганбаров Эльчин Сурхай оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Институт Водных Проблем (AZ)

(54) Устройство для очистки воды.

(57) Предлагаемое изобретение относится к области очистки природных вод, непосредственно в месте забора из поверхностного водоемочника, и предназначено для предварительного осветления, а также для глубокой очистки воды в системе хозяйственно-питьевого водоснабжения в зависимости от производительности и мутности воды. Задачей изобретения является очистка воды не только от взвешенных и коллоидных частиц, но и от растворенных минеральных и органических веществ, а также от бактерий и доведение её до питьевой кондиции.

Поставленная задача достигается тем, что устройство снабжено электродным блоком, в котором происходит электрохимическая очистка органических загрязнений и обеззараживание воды. Установка компактна и технологична в изготовлении. Такая установка позволяет осуществить весь технологический цикл от забора воды до доведения её до питьевой кондиции в одной установке, в самом водоемочнике, благодаря чему исключается необходимость в строительстве сооружений для сбора, обработки и утилизации осадка.

(21) № a2001 0028

(22) 05.02.2001

(51)⁸B 01 D 53/34, 53/60

(71) Сумгаитский Государственный Университет (AZ)

(72) Гасанов Гасан Магамед оглы

Юзбеков Юсиф Ахмед оглы
Мамедов Мамед Гюльмамед оглы

Агаев Таир Довлет оглы
Ширинова Дурдана Бакир кызы

Ахмедова Рагиля Рза кызы
Меджидов Исфандияр Аллахверди оглы

(73) Сумгаитский Государственный Университет (AZ)

(54) Способ очистки отходящих газов от оксидов азота и оксидов серы.

(57) Изобретение относится к химической очистке отходящих газов, а именно очистке дымовых газов от оксидов азота и оксидов серы и может найти применение для очистки дымовых и выхлопных газов теплоэлектростанций нефтеперерабатывающей, нефте-химической, металлургической промышленности, а так же автотранспорта.

Сущность способа заключается в окислении оксидов азота и оксидов серы, содержащихся в отходящих газах до азотной и серной кислот путем контактирования отходящих газов 10-18%-ным водным раствором гипохлорита натрия или 5-30%-ным водным раствором пероксида водорода при комнатной температуре.

Степень превращения оксидов азота составляет 98%, оксидов серы - 97%

Способ прост в реализации экономически выгоден и экологически безвреден.

(21) № a2001 0031

(22) 07.02.2001

(51)⁸B 01 J 23/26

(76) Гасан-заде Галина Захид кызы

Сейдбекова Самира Фаик кызы (AZ)

(54) Катализатор для очистки газовых выбросов от оксидов азота, углерода и органических соединений.

(57) Изобретение относится к нефтехимической и химической промышленности и может быть использовано для очистки газовых выбросов от NO_x, CO и органических соединений.

Задачей данного изобретения явилось создание катализатора, проявляющего активность в обезвреживании газовых выбросов не только от CO и органических соединений, но и от NO_x.

Поставленная задача решена предлагаемым катализатором, активная масса которого представляет собой шпинельную структуру нормального типа XY₂O₄, где X - Mn, Cu, Co, Ni, Fe, Zn и Cd; а Y - Mn, Fe, Cr, Co. Носителем катализатора также является оксидная система шпинельной структуры (Mn, Cu, Ni, Co) Al₂O₃. Состав катализатора в пересчете на металл (масс.%):

Cu - 1,01 - 15,05
Co - 1,02 - 15,65
Ni - 1,01 - 14,20
Fe - 0,02 - 4,05
Zn - 0,01 - 0,55
Cd - 0,01 - 0,60
Cr - 0,01 - 5,00
Mn - 1,02 - 17,88
Al₂O₃ - остальное

В 22

- (21) № a2001 0104
- (22) 25.05.01
- (51)⁸В 22 F 9/16
- (71) Бакинский Государственный Университет (AZ)
- (72) Гасанов Эльдар Ширин оглы
- (73) Бакинский Государственный Университет (AZ)
- (54) Установка для прямого восстановления железа.

(57) Изобретение относится к порошковой металлургии, а именно к получению железного порошка из отходов прокатной окалины восстановлением ее конвертированным природным газом.

Задачей данного изобретения является получение железного порошка из гранулированной прокатной окалины за счет использования

водорода, содержащегося в отходящем газе.

Поставленная задача достигается тем, что установка для прямого восстановления железа, состоящая из газовой линии, реометра, сатуратора, конвертора, циклона для улавливания воды, вертикального шахтного реактора, циклона для улавливания пыли и промывки нежелательных примесей, дополнительно содержит второй вертикальный шахтный реактор и, установленный между первым и вторым реакторами, циклон для отделения воды и сушки водорода фосфорным ангидридом. Технический результат, достигаемый при осуществлении изобретения, заключается в повышении производительности установки для прямого восстановления железа, полном использовании водорода, содержащегося в конвертированном природном газе.

В 23

- (21) № a2001 0112
- (22) 04.06.2001
- (51)⁸В 23 P 6/00
- (71) Азрбайджанский Технический Университет (AZ)
- (72) Аббасов Вагиф Аббас оглы Вейсов Рамиз Акпер оглы Баширов Расим Джавад оглы
- (73) Азрбайджанский Технический Университет (AZ)
- (54) Способ напекания порошковых материалов на внутреннюю поверхность деталей и устройство для его осуществления.

(57) Изобретение относится к области машиностроения и в частности может быть использовано при восстановлении изношенных внутренних поверхностей цилиндров, втулок гильз, способом напекания, порошковыми износостойкими материалами.

Техническая сущность предложенного изобретения заключается в том, что в указанном способе в зоне напекания после нагрева индуктором высокой частоты, прижимом обкатного ролика производят

обкатывание восстановленной поверхности, при этом скорость вращения, подачу прижимного обкатного ролика в продольном направлении и его силу прижатия к поверхности втулки устанавливают в зависимости от состава напекаемого порошкового материала приводящее к увеличению твёрдости и износостойкости поверхностного слоя, а тем, что обкатку производят после формирования и напекания наносимого порошкового слоя, которую завершают при температуре не менее 560°С, повышается точность восстановления поверхности внутреннего размера изношенных втулок.

Снабжение устройства для осуществления способа самоцентрируемым узлом подпорки с регулируемыми и вращающимися роликами, а также установка привода вращения и узла подпорки жёстко на основании на одном уровне таким образом, что оси проходящие через их центры совпадают друг с другом позволяет значительно увеличить геометрическую точность внутренней поверхности втулки после напекания.

Раздел С.

Химия и металлургия.

С 01

- (21) № a2001 0111
- (22) 06.07.2001
- (51)⁸С 01 В 33/34
- (71) Международный Научно-Технический Комплекс «ИНТЕРГЕО-ТЕТИС» (AZ)
- (72) Гувалов Аббас Абдурахман оглы Халилов Эльчин Нусрат оглы Самедов Хасай Рагим оглы Гамбаров Дайандур Муршуд оглы
- (73) Международный Научно-Технический Комплекс «ИНТЕРГЕО-ТЕТИС» (AZ)
- (54) Способ получения синтетического цеолита типа NaA.

(57) Изобретение относится к области химии и нефтехимии и может быть использовано для получения синтетического цеолита NaA.

Задачей предлагаемого технического решения является упрощение процесса получения синтетического цеолита NaA, повышение степени кристаллизации и выхода продукта.

Поставленная задача решается тем, что получение синтетического цеолита NaA проводят путем обработки вулканического стекла, щелочным и алюминатным натрием с последующей термообработкой и кристаллизацией получаемого геля, при этом берут вулканическое стекло с мольным соотношением $\text{Na}_2\text{O}/\text{Al}_2\text{O}_3=0,44\div 0,46$; $\text{Na}_2\text{O}/\text{SiO}_2 = 0,50\div 0,055$; $\text{SiO}_2/\text{Al}_2\text{O}_3=8,54\div 8,89$ смешивают с гидроокисью алюминия и карбонатом натрия в соотношении 1:1:2÷4, затем смесь плавят при температуре 950-1050°C с получением алюмосиликатного растворимого стекла с последующим смешением водой до получения коллоидного раствора и кристаллизацией получаемого геля при температуре 93-95°C в течение 6-10 часов.

В качестве вулканического стекла применяется Келбаджарский перлит (химический состав: SiO_2 -73,01%; Al_2O_3 -13,70%; Fe_2O_3 -0,80%; FeO -0,14%; CaO -0,63%; MgO -0,22%; Na_2O -3,72%; K_2O -4,50%; H_2O -3,59%) и Джейранчелский пепел (химический состав: SiO_2 -70,31%; Al_2O_3 -14,00%; Fe_2O_3 -2,40%; FeO -0,14%; CaO -1,20%; MgO -1,00%; Na_2O -3,97%; K_2O -4,20%; H_2O -3,30%)

(21) № a2001 0003

(22) 08.01.2001

(51)⁸С 01 F 7/38, С 05 D 1/00

(76) Тагиев Эльдар Исмаил оглы (AZ)

(54) Способ переработки алуни-та.

(57) Предлагается технология переработки алунитовых руд на глинозем, сульфат калия, элементарную серу и поваренную соль.

Алунитовая руда перерабатывается методом двухстадийного

выщелачивания. Первую стадию выщелачивания сырого алунита ведут раствором смеси карбоната и гидрата калия, которую получают из сернокислого калия методом спекания с известняком.

Глинозем получают из концентрата безавтоклавным способом Байера.

(21) № a2000 0219

(22) 13.02.2000

(51)⁸С 01 G 47/00, С 25 B 1/00

(71) Институт Неорганической и Физической Химии Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Мамедова Севяр Вагиф кызы

Мамедов Мехман Насиб оглы

(73) Институт Неорганической и Физической Химии Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Способ получения дисульфида рения.

(57) Изобретение относится к области электрохимического производства, а именно к получению фоточувствительных полупроводников в виде тонких пленок.

Задачей предлагаемого изобретения является разработка электрохимического способа получения дисульфида рения сразу в виде пленки, в составе которой не будет свободной серы, причем стехиометрию ReS_2 можно контролировать, изменяя условия электролиза.

Поставленная задача решается тем, что в способе получения дисульфида рения из кислого раствора, согласно изобретению, дисульфид рения получают электролизом в виде пленки, осажденной на катоде из раствора электролита, содержащего $1\cdot 10^{-3}$ - $4\cdot 10^{-3}$ моль/л NH_4ReO_4 , 0,1-0,2 моль/л $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$, 1,05-1,2 моль/л H_2SO_4 с pH 2 - 2,5, при температуре электролита 30-40°C, плотности тока 3,5 - 7 А/дм², времени электролиза 0,5-1 час и перемешивании.

С 04

(21) № a2000 0224

(22) 19.12.2000

(51)⁸С 04 В 26/26, С 08 L 95/00

(76) Алиев Али Муса оглы

Алиев Кямил Али оглы

Алиев Эльнур Али оглы

Алиев Ильяс Муса оглы

Османов Нарман Нейман оглы

Расулов Исрафил Расул оглы

Биннатов Алим Гияс оглы

Гасанов Шаир Наджмеддин оглы (AZ)

(54) Асфальтобетонная смесь.

(57) Изобретение относится к дорожностроительным материалам, в частности к асфальтобетонным смесям, применяемым при строительстве дорожных и аэродромных покрытий.

Сущность изобретения заключается в том, что асфальтобетонная смесь, включающая вязкий битум, минеральный материал и модифицирующую добавку, согласно изобретению, в качестве модифицирующей добавки содержит смолу пиролизную тяжелую при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Вязкий битум	5,0-5,39
Смола пиролизная тяжелая	0,35-0,75
Минеральный материал	остальное

Предложенная асфальтобетонная смесь обладает высокой устойчивостью при +80°C и может быть использовано для дорожных покрытий в условиях жаркого климата.

С 07

(21) № 99/001470

(22) 21.09.1999

(51)⁸С 07 С 1/04

(71) Ден Норске Статс Олджеселскап А.С. эт ол. (NO)

(72) Сканке Даг

Берген Едвард

Холмен Анлерс

(73) Ден Норске Статс Олджеселскап А.С. эт ол. (NO)

(54) Катализатор Фишера-Тропша и способ осуществления синтеза Фишера-Тропша.

(57) Изобретение относится к области химии и в частности к катализатору Фишера-Тропша и синтезу Фишера-Тропша.

Данным изобретением предложен катализатор для синтеза Фишера-Тропша, который представляет собой монолит. При этом монолит содержит твердое тело, образующее ряд отдельных и непрерывных каналов, проходящих из одного конца тела к другому концу и стенки каналов состоят из катализатора Фишера-Тропша или содержат его.

Кроме того, предложен также способ осуществления синтеза Фишера-Тропша контактированием синтез-газа с катализатором.

Для этого синтез-газ, содержащий H_2 и CO пропускают через отдельные и непрерывные каналы в монолитном катализаторе, стенки которого состоят из катализатора Фишера-Тропша и отводят жидкий продукт и тепло, создаваемое реакцией.

Данное изобретение позволило создать реакционную систему Фишера-Тропша, которая имеет высокие характеристики массопереноса на катализаторе.

(21) № a2000 0134

(22) 18.05.2000

(51)⁸С 07 С 2/02

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «ОЛЕ-ФИН» (AZ)

(72) Гусейнов Фаиг Омар оглы Алигулиев Рамиз Мамед оглы

Садыгов Фикрет Мамед оглы

Джамилев Рамиз Сафар оглы

Касумов Касум Гасан оглы Назаров Фатулла Байлы оглы

Абасов Ариф Имран оглы Гасанов Ариф Ибадулла оглы

Гаджиев Рауф Мухтар оглы Мамедов Сабир Ахмед оглы

(73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «ОЛЕ-ФИН» (AZ)

(54) Способ получения низкомолекулярного полиизобутилена.

(57) Изобретение относится к нефтехимии, в частности, получению олигомера изобутилена, используемого в качестве добавок к смазочным маслам и специальным смазкам, смазочно-охлаждающим жидкостям, а также для получения нового класса моторных масел и водоосновных адгезивов и пластификаторов.

Сущность изобретения заключается в том, что процесс полимеризации бутилен-изобутиленовой фракции осуществляется при температуре $+25 \div -20^\circ C$ в присутствии каталитического комплекса, состоящего из хлорида алюминия, промотора - дифенилоксида и дополнительно - толуола.

Предлагаемый способ по сравнению с прототипом позволяет упростить технологию и обеспечить экономичность последнего за счет возможности возврата непрореагировавшего мономера, более легко управлять процессом при относительно высокой температуре синтеза различных марок полиизобутилена, снизить расход катализатора (в 1,5 - 2,0 раза) и увеличить выход целевого продукта за счет вовлечения бутена-1 в полимеризацию (5,0 - 32,0% бутена-1 входит в реакцию полимеризации), улучшить качество конечного продукта за счет уменьшения полидисперсности (степень полидисперсности-2,0-3,1, в прототипе-5,0-7,0) олигомера изобутилена.

(21) № a2001 0089

(22) 02.05.2001

(51)⁸С 07 С 4/18

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «ОЛЕ-ФИН» (AZ)

(72) Гусейнов Фаик Омар оглы Алигулиев Рамиз Мамед оглы

Абасов Ариф Имран оглы

Гусейнов Видади Мурсал оглы

Гасанов Ариф Ибадулла оглы

Касумов Касум Гасан оглы

(73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «ОЛЕ-ФИН» (AZ)

(54) Способ получения индивидуальных ароматических углеводородов C_6-C_8 .

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, в частности проблеме каталитической переработки легкого продукта пиролиза, и выделению ректификацией из полученного продукта индивидуальных ароматических углеводородов C_6-C_8 .

Сущность изобретения в том, что жидкий продукт пиролиза, выкипающий в температурном интервале $35-175^\circ C$, подвергают олигомеризации, при температуре $60-80^\circ C$ в присутствии каталитического комплекса, состоящего из хлористого алюминия, дифенилоксида и толуола и атмосферном давлении, до полного освобождения от непредельных углеводородов, выделения, без промывки, из полученной реакционной смеси бензольной фракции, отделения олигомерного продукта, и получением индивидуальных углеводородов C_6-C_8 , путем ректификации.

(21) № a2001 0048

(22) 22.02.2001

(51)⁸С 07 С 329/02

(71) Институт Химии Присадок им. акад. А.М. Кулиева Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Гаджиева Ирада Балай гызы Мустафаев Назим Пирмаммед оглы

Алиев Али Биннат оглы

Исмаилов Ингилаб Паша оглы

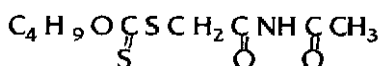
(73) Институт Химии Присадок им. акад. А.М. Кулиева Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(54) S - (N - ацетилкарбамоил) метил - O - бутилксантогенат в качестве противоз-

носной присадки к синтетическим смазочным маслам.

(57) S-(N-ацетилкарбамоил)-О-бутилксантогенат в качестве противоизносной присадки к синтетическим эфирным маслам.

Изобретение относится к новым химическим соединениям, конкретно к S -(N-ацетилкарбамоил) метил - О -бутилксантогенату формулы:

предложенного в качестве присадки к синтетическим эфирным смазочным маслам, обладающего эффективными противоизносными свойствами.

Противоизносная эффективность заявленного соединения превосходит эффективность известных присадок даже при малых, 1,5% - ном количествах его использования. Повышение содержания его в составе масел приводит к значительному повышению противоизносной эффективности.

(21) № a2001 0066

(22) 05.04.2001

(51)⁸С 07 С 329/02, С 10 М 101/02

(71) Институт Химии Присадок им. акад. А.М. Кулиева Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Аллавердиев Мирза Алекпер оглы

Фарзалиев Вагиф Меджид оглы

Мустафаев Кямил Назим оглы

Исмаилов Ингилаб Паша оглы

(73) Институт Химии Присадок им. акад. А.М. Кулиева Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(54) 3-(алкокси)-пропилен-1,2-триокарбанаты в качестве противозадирной присадки к смазочным маслам.

(57) Изобретение относится к области органической химии, в частности новой группе гетероцикли-

ческих соединений, используемых в качестве противозадирных присадок к смазочным маслам. Задачей данного изобретения является эффективное повышение противозадирных свойств трансмиссионных масел сравнительно малыми концентрациями присадок в смазочной композиции. Поставленная задача достигается синтезом и применением новых органических соединений - 3-(алкокси)пропилен-1,2-триокарбанатов, обладающих высокой противозадирной эффективностью.

(21) № a2000 0173

(22) 20.07.2000

(51)⁸С 07 D 333/0

(71) ЭЛИ ЛИЛЛИ ЭНД КОМПАНИ (US)

(72) Буш Джули Кей

Конрад Престон Чарльз

Флом Мерлин Джерард

(73) ЭЛИ ЛИЛЛИ ЭНД КОМПАНИ (US)

(54) Кристаллический 6-гидрокси-3-(4-[2-(пиперидин-1-ил)этокси] фенокси)-2-(4-метоксифенил) бенз [b] тиофенгидрохлорид, фармацевтическая композиция его содержащая, способ его получения и применение.

(57) Изобретение относится к области синтеза органических соединений в частности арзоксифена, пригодного для ингибирования различных заболеваний.

Данное изобретение предлагает кристаллический гидрат 6-гидрокси-3-(4-[2(пиперидин-1-ил)этокси] фенокси)-2-(4-метоксифенил) бенз[b] тиофена гидрохлорида и применение этого соединения, включающим в себя ингибирование заболеваний, связанных с недостаточностью эстрогена, включая сердечно-сосудистое заболевание, гиперлипидемию и остеопороз; и ингибирование патологических состояний, таких, как эндометриоз, фиброз матки, эстроген-зависимый рак (включая рак молочной железы и матки), рак простаты, доброкачественная гиперплазия эндометрия, расстройства ЦНС, включая болезнь Альцгеймера,

предупреждение рака молочной железы и активацию ChAT.

(21) № a2000 0174

(22) 20.07.2000

(51)⁸С 07 D 333/00

(71) ЭЛИ ЛИЛЛИ ЭНД КОМПАНИ (US)

(72) Буш Джули Кей

Конрад Престон Чарльз

Флом Мерлин Джерард

Льюк Вейн Дуглас

(73) ЭЛИ ЛИЛЛИ ЭНД КОМПАНИ (US)

(54) Кристаллический 6-гидрокси-3-(4-[2(пиперидин-1-ил)этокси] фенокси)-2-(4-метоксифенил) бенз [b] тиофенгидрохлорид, фармацевтическая композиция его содержащая, способ его получения и применение.

(57) Изобретение относится к области синтеза органических соединений в частности арзоксифена, пригодного для ингибирования различных заболеваний.

Данное изобретение предлагает кристаллический гидрат 6-гидрокси-3-(4-[2(пиперидин-1-ил)этокси] фенокси)-2-(4-метоксифенил) бенз [b] тиофена гидрохлорида и применение этого соединения, включающим в себя ингибирование заболеваний, связанных с недостаточностью эстрогена, включая сердечно-сосудистое заболевание гиперлипидемию и остеопороз; и ингибирование патологических состояний, таких, как эндометриоз, фиброз матки, эстроген-зависимый рак (включая рак молочной железы и матки), рак простаты, доброкачественная гиперплазия эндометрия, расстройства ЦНС, включая болезнь Альцгеймера, предупреждение рака молочной железы и активацию ChAT.

(21) № a2000 0087

(22) 13.04.2000

(51)⁸С 07 К 7/02, E 21 В 43/01

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной

**Промышленности
(АзНИПИНефть) (AZ)**

- (72) Хасаев Ариф Муртуз Али оглы
Исмайылов Шамхал Исмаил оглы
Алиев Йолчи Мисир оглы
Исмаилов Фикрет Ага Гусейн оглы
(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)
(54) Способ бурения нефтяных скважин.

(57) Изобретение относится к бурению нефтяных и газовых скважин, в частности, и технологии бурения неустойчивых глинистых пород, склонных к обвалам и осыпям.

Сущность изобретения заключается в том, что кристаллический диоксид углерода, поступающий в приствольную зону, в стволе бурящейся скважины под действием температурного фактора переходит из твердого в газообразное состояние. Газообразный агент, обладающий охлаждающим эффектом, находясь во взаимодействии с буровым раствором, будет способствовать постепенному понижению его температуры. В процессе бурения циркуляция охлажденного бурового раствора по кольцевому пространству между стенками ствола и бурильными трубами приведет к постепенному уменьшению температуры разбуриваемых пород, и как результат, к уменьшению перепада температур. Возможные температурные напряжения в околоствольной зоне пород, возникающие от перепада температур, будут значительно уменьшены, что обусловит повышение устойчивости и упрочнение ствола скважины. Применение предлагаемого изобретения позволит обеспечить сокращение затрат на ликвидацию осложнений, связанных с нарушением целостности стенок бурящихся скважин.

С 09

- (21) № a2001 0162
(22) 07.09.2001
(51)⁸С 09 D 5/08, С 23 F 11/00
(71) Мустафаев Сурхай Таха оглы
Халилов Эльчин Нусрет оглы
Компания «Йени-Тех» (AZ)
(72) Мустафаев Сурхай Таха оглы
Халилов Эльчин Нусрет оглы
(73) Мустафаев Сурхай Таха оглы
Халилов Эльчин Нусрет оглы
Компания «Йени-Тех» (AZ)
(54) Антикоррозионное покрытие.

(57) Изобретение относится к области антикоррозионной защиты металлических, каменных, железобетонных, деревянных, керамических поверхностей, а именно днищ и корпусов судов, нефтеперерабатывающего и нефтедобывающего оборудования, работающего как на суше, так и в морских условиях.

Антикоррозионное покрытие, включающее смолу, отвердитель, пигмент, пленкообразователь и растворитель содержит в качестве пленкообразователя олигомер дивинилстирола, в качестве смолы полиэфируретановую смолу с мол. весом 1002, в качестве отвердителя –полиизоционат марки К, и дополнительно в качестве бактерицидной добавки содержит никотиновую кислоту при следующем содержании компонентов, % масс.:

Полиэфируретановая смола (М.в 1002)	- 24 - 25
Полиизоционат марки К	- 24 - 25
Олигомер дивинилстирола	-10 - 11
Никотиновая кислота	- 9 - 10
Пигмент	-19 - 20
Растворитель	- остальное

Сущность предлагаемого антикоррозионного покрытия заключается в том, что наряду с антикоррозионными свойствами покрытие обладает бактерицидными свойствами, т.е. не дает возможность увеличения образования нароста на поверхности за счет введения в состав антибактерицидной добавки в виде никотиновой кислоты, взя-

той в заявляемых соотношениях в общем объеме.

Таким образом предлагаемое антикоррозионное покрытие обуславливает увеличение ряда характеристик предъявляемых к покрытиям подобного типа и в сравнении с прототипом при равных защитных свойствах на порядок выше бактерицидные свойства.

- (21) № a2001 0110
(22) 31.05.2001
(51)⁸С 09 D 13/00
(76) Гувалов Аббас Абдурахман оглы
Халилов Эльчин Нусрат оглы (AZ)
(54) Способ получения писчих мелков.

(57) Изобретение относится к производству школьных мелков, используемых для письма на аудиторных досках и других гладких поверхностях.

Задачей предлагаемого технического решения является улучшение четкости и непрерывности линий, снижение потери при письме и уменьшение пачкающего действия писчих мелков.

Поставленная задача решается тем, что для получения писчих мелков путем смешения и гомогенизации сырьевой смеси, формование мелков, сушки готового мелка в качестве сырьевой смеси используют композицию, включающую,

мас. %:	
Молотый мел	60-68
Каолин	1-10
Цеолит	1-10
КМЦ или крахмал	0,5-1,0
Гидрофобная добавка	0,5-1,0
Вода	остальное

и сушку готового мелка осуществляют при 50-60⁰С в течение 2-3 часов.

С 10

- (21) № a2001 0079
(22) 23.04.2001
(51)⁸С 10 С 3/04, С 08 L 95/00
(76) Рустамов Муса Исмаил оглы

Садыхов Фикрет Мамед оглы
Фархадова Гюльнара Таги кызы
Бабаев Абульфаз Исмаил оглы
Казимов Сабир Мамедали оглы
Салимова Нигяр Азиз кызы
Ибрагимов Хикмят Джамал оглы
Бабаев Эмин Равиз оглы
(AZ)

(54) Способ получения битума.

(57) Изобретение относится к области нефтепереработки, в частности, получению битума.

Предложен способ получения битума термической обработкой тяжелого нефтяного сырья, причем термообработке при 60-100°C в присутствии 0,2-0,5% мас. металлоорганического катализатора при постоянном перемешивании в течении 2-3 часов подвергают сырье, содержащую тяжелую смолу пиролиза и добавки, после чего из реакционной смеси отбирают жидкую фракцию - нафталин, и вязкий продукт - битум.

При этом добавками являются аморфный полимер - 5-10% мас., остатки процесса полимеризации - 2,5-14% мас., гудрон - 10-15% мас., взятые отдельно, либо в различном сочетании в количестве 10-28% мас.

Данный способ позволяет получать битум широкого ассортимента при невысокой температуре и нафталин высокой степени чистоты, что делает способ промышленно применимым

(21) № a2001 0052

(22) 13.03.2001

(51)⁸C 10 G 11/14, 11/16

(71) Институт Теоретических Проблем Химической Технологии Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Мехтиев Камран Алирза оглы

(73) Институт Теоретических Проблем Химической Технологии Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(54) Способ проведения контактно-каталитических процессов в импульсном потоке мелкодисперсных частиц.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, к способам каталитической термообработки нефтяного сырья в подвижном слое и может быть использовано на нефтеперерабатывающих заводах.

Способ проведения контактно-каталитических процессов восходящим потоком с мелко дисперсным катализатором происходит при 500-520°C температуре и 1,1-1,2 атм. давлении в лифт-реакторе импульсированным газо-катализаторным потоком 285-290Гц частотой.

Предлагаемый способ устраняет недостатки процесса каталитического крекинга, проведенного в реакторах с восходящим газа-катализаторным потоком: прохождения части сырья через реактор, не подвергаясь превращению; неэффективное использование активности катализатора в результате образования нестационарного участка. Преимуществами способа является также увеличение в системах с импульсным потоком скорости расщепления молекул, увеличение конденсации разных продуктов в реакции и увеличение выхода целевых продуктов за счет существенной интенсификации этих процессов.

(21) № a2000 0225

(22) 21.12.2000

(51)⁸C 10 G 19/02

(76) Муршудли Чингиз Джафар оглы (AZ)

(54) Способ очистки светлых фракций нефти от нефтяных кислот.

(57) Изобретение относится к нефтеперерабатывающей промышленности и может быть использовано в производстве нефтепродуктов.

Задачей предлагаемого изобретения является упрощение технологии очистки светлых фракций нефти от нефтяных кислот аммиачной водой с регенерацией реагента и одновременным выделением технических нефтяных кислот и получением нефтепродуктов, соответствующих стандарту.

В способе очистки светлых фракций нефти от нефтяных кислот путём извлечения нефтяных кислот аммиачной водой и последующим разложением водного раствора аммонийных солей нефтяных кислот нагревом под давлением с получением регенерированной крепкой аммиачной воды и одновременным выделением нефтяных кислот и водной фазы, удаление неомыляемых из водного раствора аммонийных солей нефтяных кислот осуществляют одновременно с его разложением в регенераторе при температуре свыше 120°C и под давлением свыше 0,205МПа. При этом отпадает необходимость в процессе извлечения неомыляемых из водного раствора аммонийных солей нефтяных кислот бензиновой фракцией в экстракторе.

(21) № a2000 0204

(22) 20.11.2000

(51)⁸C 10 G 47/14, C 10 G 69/02

(71) Аджип Петроли С.п.А (ИТ)

Эни Технолоджи С.п.А (ИТ)

(72) Калемма Винченцо

Перега Карло

Гуанцироли Сильвия

Перателло Стефано

Павони Сильвия

(73) Аджип Петроли С.п.А (ИТ)

Эни Технолоджи С.п.А (ИТ)

(54) Способ получения средних дистиллятов из смеси линейных парафинов.

(57) Способ получения среднего дистиллята с хорошими свойствами при низких температурах, который можно использовать в качестве топлива, исходя из смеси по существу линейных углеводородов, не содержащих серы и содержащих по меньшей мере 20% высококипящей фракции с температурой перегонки свыше 370°C, включающий, в качестве единственной реакцион-

ной стадии, операцию «гидрокрекинга» указанной смеси линейных углеводородов при температуре в интервале от 250 до 450°C и общем давлении от 0,5 до 15 МПа в присутствии нанесенного на подложку катализатора, включающего:

(А) носитель кислой природы, состоящий из прокаленного рентгеноаморфного геля алюмосиликата, имеющего мольное отношение оксида кремния к оксиду алюминия в интервале от 30 до 500, площадь поверхности в интервале от 500 до 1000 м²/г, пористость в интервале от 0,2 до 0,8 мл/г при среднем диаметре пор в интервале от 10 до 40×10⁻¹⁰ м (от 10 до 40 А);

(Б) один или более благородный металл из 8, 9 или 10 групп периодической системы элементов, нанесенный на указанный носитель (А) в количестве в интервале от 0,05 до 5,0% масс.

(21) № а2001 0047

(22) 20.02.2001

(51)⁸С 10 М 107/06

(76) Агакишиева Миня Яхъя кызы

Гусейнова Галина Анатольевна

Мамедов Закир Абдулла оглы

Казимов Сабир Мамедали оглы (AZ)

(54) Способ получения синтетического компрессорного масла.

(57) Изобретение относится к области получения смазочных масел, в частности, компрессорных.

Предложен способ, по которому получают синтетическое компрессорное масло, проводя олигомеризацию пропилена на каталитическом комплексе, содержащем AlCl₃, толуол и воду при температуре 80-100⁰С.

Затем полученный олигомеризат гидрируют при 200-210⁰С на Al-Pt катализаторе.

Данный способ позволяет получить качественные компрессорные масла двух уровней вязкости, с высоким выходом.

(21) № а2001 0101

(22) 22.05.2001

(51)⁸С 10 М 119/02, 133/12, 137/14, 143/02, 146/06, 155/02

(71) Институт Химии Присадок Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Фарзалиев Вагиф Меджид оглы

Джавадова Агигат Али Ашраф кызы

Мовсум-заде Мирза Мамед оглы

Мирзоев Рамиз Шамшад оглы

Рагимов Адил Расул оглы

Ахундов Чингиз Фарадж оглы

Исмаилов Махяддин оглы

Абдуллаев Бегляр Ибрагим оглы

Искендерова Мехрибан Искендер кызы

(73) Институт Химии Присадок Академии Наук Азербайджана (AZ)

(54) Моторное масло для судовых и стационарных дизелей.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, конкретно, к моторным маслам на минеральной основе, для применения судовых и стационарных дизельных двигателях.

Сущность изобретения в том, что моторное масло для судовых и стационарных дизелей на минеральной основе, содержащее многофункциональную, депрессорную и антипенную присадки, в качестве многофункциональной присадки содержит пакет присадок многофункционального действия SAP-2055z, в качестве депрессорной-соединение полиметакрилатного типа Viscoplex-5-309, дополнительно содержит вязкостную Viscoplex-2-670 и противоизносную АМГ-3 присадки.

Разработана новая смазочная композиция, обладающая улучшенными моюще-диспергирующими и вязкостно-температурными свойствами, а также низкой зольностью моторных масел для судовых и стационарных дизелей.

С 12

(21) № а2001 0087

(22) 01.05.2001

(51)⁸С 12 G 3/07

(76) Фаталиев Гасил Кямалядин оглы

Кулиев Гасан Юсиф оглы (AZ)

(54) Способ приготовления крепкого алкогольного напитка.

(57) Способ приготовления крепкого алкогольного напитка относится к пищевой промышленности, в частности к производству крепких алкогольных напитков.

Использование: способ может быть применен в производстве алкогольных напитков.

Сущность изобретения: в качестве сахаросодержащих материалов используют суело спирто-ванн экстракты из ферментированных виноградных гребней крепостью 30-35% и сахаристостью 10-15%, причем содержание экстракта составляет в зависимости от состава напитка 70-120 дал на 1000 дал готового продукта, а для крепления суела используют коньячный спирт.

(21) № а2001 0016

(22) 23.01.2001

(51)⁸С 12 G 3/07, 3/12

(76) Фаталиев Хасил Камаледдин оглы

Кулиев Гасан Юсиф оглы

Асанов Сервер Асан оглы (AZ)

(54) Способ приготовления крепкого алкогольного напитка.

(57) Изобретение относится к пищевой промышленности, в частности к производству крепких алкогольных напитков. Сущность изобретения в том, что в способе приготовления крепкого алкогольного напитка, включающем выдержку виноградного спирта в присутствии предварительно очищенной от покровных тканей, промытой, высушенной и измельченной древесины, в качестве древесины используют виноградную лозу, высушенную до относительной влаж-

ности 8 -20%, возраста 2 и более лет, причем содержание древесины в зависимости от крепости виноградного спирта составляет 40 – 120 г/дм³.

С 22

- (21) № a2001 0134
- (22) 06.07.2001
- (51)⁸С 22 В 1/16, С 21 В 13/00
- (71) Бакинский Государственный Университет (AZ)
- (72) Гасанов Эльдар Ширин оглы
- (73) Бакинский Государственный Университет (AZ)
- (54) Способ предотвращения трещин железосодержащих гранул в процессе восстановления.

(57) Изобретение относится к порошковой металлургии, а именно к способу получения прочных гранул из отходов прокатной окалины и дальнейшему восстановлению их конвертированным природным газом.

Способ включает получение офлюсованных окатышей из отходов прокатной окалины. В качестве флюсующей смеси используют смесь бентонита и раствора технического карбоната натрия, взятых в количестве 0,003% и 0,001%, соответственно, от общей массы прокатной окалины. Обжиг окатышей проводят при температуре 600°С с получением прочных гранул. Восстановление полученных гранул осуществляют при температуре 700° С в присутствии микобайта Mg₃H₄SiO₃, пропитанного раствором NaOH.

Изобретение позволяет снизить температуру восстановления, повысить степень восстановления железа до 99,5 %.

Способ экологически чистый, так как устраняются потери тонких фракций и унос пыли.

- (21) № a2001 0086
- (22) 30.04.2001
- (51)⁸С 22 С 27/06

- (71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
- (72) Гусейнов Алекпер Гюльяхмед оглы
- (73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
- (54) Состав для диффузионного хромирования стальных изделий.

(57) Изобретение относится к химико-термической обработке металлов, сплавов и может быть использовано в машиностроительной, химической и других областях промышленности для повышения эксплуатационной стойкости деталей машин и оборудования. Сущность изобретения в том, что состав для диффузионного хромирования стальных изделий, включающий буру, порошок хрома, дополнительно содержит порошок алюминия, оксид хрома, хлористый аммоний и гидрид кальция при следующем соотношении компонентов, масс. %:

Порошок алюминия	10-15
Оксид хрома	30-35
Хлористый аммоний	2-5
Гидрид кальция	10-15
Бура	3-5
Порошок хрома	25-45

На основании проведенных экспериментов можно прийти к выводу, что предложенный состав при прочих равных условиях хромирования позволяет получить толщину хромированного слоя в 1,4 -1,7 больше чем известный состав, также увеличить микротвердость поверхностного слоя на 10 - 15 %.

Раздел Е.

Строительство, горное дело.

Е 06

- (21) № a2000 0123
- (22) 28.04.2000
- (51)⁸Е 06 В 9/26
- (76) Оруджев Анар Руфат оглы (AZ)
- (54) Жалюзи.

(57) Изобретение относится к светозащитным устройствам и представляет собой жалюзи, содержащие установленные на основании с возможностью поворота группу планок, расположенных параллельно друг другу, при этом планки на торцах снабжены ушками и образуют П-образную форму, ушки снабжены отверстиями для взаимодействия с осями, установленными на основаниях, а оси выполнены с возможностью регулируемого прижима ушек к основанию.

Данная конструкция позволяет размещать группу планок вертикально, горизонтально или под любым углом к горизонту, а также обеспечивает возможность независимого поворота любой из планок вокруг установленных на основании осей.

Е 21

- (21) № a2000 0220
- (22) 13.12.2000
- (51)⁸Е 21 В
- (76) Уайт-Хол Интернешнл Трейдерс (GB/AZ)
- Кушников Валерий Владимирович (DE/AZ)
- Мамедтагзаде Алиназим Мурад (AZ/AZ)
- (54) Способ добычи остаточных, неизвлекаемых запасов нефти.

(57) Изобретение относится к добыче жидких или газообразных текучих сред из буровых скважин, точнее, к способам добычи остаточных, неизвлекаемых запасов нефти из истощенных нефтеносных пластов путем создания вторичного давления и газификации.

Сущность способа заключается в естественном перепуске свободного сжатого газа из нижних газоносных пластов в верхние, истощенные нефтеносные горизонты и создание определенного соотношения между газовыми и нефтяными углеводородами, позволяющего максимально растворить остаточную неизвлекаемую нефть в пласте и далее добывать ее в режиме естественного истощения нефтегазоконденсатной залежи.

В результате осуществления предлагаемого способа добычи остаточных неизвлекаемых запасов нефти многопластовых нефтегазовых месторождений коэффициент нефтеотдачи пласта достигает 0,85-0,90. Предлагаемый способ, исключая циклическую прокачку природного газа, позволяет осуществлять его попутную добычу.

- (21) № a2001 0181
(22) 26.10.01
(51)⁸Е 21 В 21/00, 21/14
(71) **Исмаилов Шаиг Зирадин оглы (AZ)**
(72) **Исмаилов Шаиг Зирадин оглы**
Гамбаров Акиф Азад оглы
(73) **Исмаилов Шаиг Зирадин оглы (AZ)**
(54) **Способ промывки песчаных пробок.**

(57) Изобретения относится к нефтяной промышленности, в частности промывки песчаных пробок в нефтяных скважинах.

Задачей предлагаемого изобретения является повышение эффективности способа за счет увеличения устойчивости пены, исключения используемого дорогостоящего оборудования и повышения степени безопасности.

Задача достигается тем, что в способе промывки песчаных пробок включающие прямую циркуляцию 2-х фазной пены в отличие от известного способа, пена образуется непосредственно в стволе скважины.

При образование пены непосредственно в стволе скважины путем смешивания пенообразующего и газообразующего агентов существенно повышается устойчивость пены так, как она образуется при рабочем давлении промывки. Кроме того газовой основой пены по предлагаемому способу является углекислый газ или азот, что существенно повышает безопасность способа так, как эти газы является инертными и не образуют взрывоопасную смесь с природным газом. Промывки указанным способом производится труднодоступных местах.

- (21) № 99/001516
(22) 25.02.99
(51)⁸Е 21 В 33/038, 43/013
(71) **Ден Норске Олжеселскап А.С.(NO)**
(72) **Ингебригтсен Атле Б. Эйде Йорген**
(73) **Ден Норске Олжеселскап А.С.(NO)**
(54) **Подводный модуль.**

(57) Изобретение относится к морской добыче нефти или газа и предназначено для связи с производственным судном на поверхности моря.

Задачей изобретения является предотвращение возникновения напряжений в фонтанной арматуре, обусловленных силами, вызываемыми швартовными добывающего судна, пришвартованного к подводному модулю.

Подводный модуль содержит одно или более устьев скважин, объединенных с фонтанным устьевым оборудованием, установленным на опорной плите.

На опорной плите установлено поворотное устройство, имеющее жидкостную связь с устьевым фонтанным оборудованием и элементы соединения для стояков и связи или контрольного кабеля от производственного судна на морской поверхности.

- (21) № 99/001519
(22) 25.02.1999
(51)⁸Е 21 В 33/038, 43/013
(71) **Ден Норске Статс Олжеселскап А.С (NO)**
(72) **Ингебригтсен Атле Б. Эйде Йорген**
(73) **Ден Норске Статс Олжеселскап А.С.(NO)**
(54) **Поворотное устройство.**

(57) Изобретение относится к области морской добычи нефти или газа и предназначено для связи с производственным судном на морской поверхности.

Задача изобретения состоит в создании средства для разработки пределеных производственных полей со сниженными затратами на оборудование.

Сборка поворотного устройства для установки на подводной скважине содержит основное или жидкостное поворотное устройство, имеющее, по меньшей мере, два прохода (2), (22) и электрическое/гидравлическое аксиальное поворотное устройство (28) для сигнальной связи и передачи энергии. Жидкостное поворотное устройство имеет вращающийся поворотный корпус на верху стационарной елки (50), предпочтительно включающей небольшое количество задвижек, таких как фонтанная задвижка для продукции (51) и кольцевая фонтанная задвижка (52). Указанные проходы (21, 22) проходят вертикально через центральный элемент сердечника (25) жидкостного поворотного устройства так, чтобы обеспечить возможность скважинной интервенции от верхней стороны жидкостного поворотного устройства.

- (21) № 99/001497
(22) 07.12. 99
(51)⁸Е 21 В 33/12
(76) **Гурбанов Рахман Алискендер оглы**
Гурбанов Гасан Гашим оглы
Гасанов Рамиз Алиш оглы
Керимов Керим Сеидрза оглы
Амиров Рагим Гюльяхмед оглы
Багиров Октай Тахмасиб оглы (AZ)
(54) **«Пакер-Фрезер»**

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, а именно к технике разобщения ствола скважины.

Задача предлагаемого изобретения - повышение надежности разобщения и перекрытия ствола скважины столбом вязко-пластичной массы, ограниченными между раздвижными опорами.

Поставленная задача достигается тем, что в известном пакере, включающий герметизирующий элемент из вязко-пластичной массы, гидропривод, верхнюю и нижнюю раздвижные опоры с соответствующими сегментами и сегментодержателями, столб вязко-пластичной массы, ограниченными между раздвижными опорами.

тичной массы блокирован снизу нижней неподвижной и прижат сверху верхней подвижной раздвижными опорами, причем сегменты обоих раздвижных опор зафиксированы в исходном положении пружиной в виде спирали, установленной по их наружной поверхности в спиральной канавке и размещены в эластичной обойме, имеющей соединение с сегментами через каждые 120°.

(21) № 99/001477

(22) 11.05.99

(51)⁸E 21 В 33/13

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Эфендиев Ибрагим Юсиф оглы

Камилов Мирнаги Ага Сеид оглы

Кулиев Рамиз Аллахгулу оглы

Ахмедов Сабухи Фатулла оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Способ крепления призабойной зоны скважин.

(57) Изобретения относится к нефтегазодобывающей промышленности, в частности способам крепления призабойной зоны пескопроявляющих скважин.

Способ крепления призабойной зоны скважин может применяться в скважинах независимо от способа эксплуатации и поступающего из пласта флюида.

Задачей изобретения является создание в призабойной зоне скважины изотропно прочного и высокопроницаемого противопесочного барьера.

Поставленная задача решается путем закачки в пласт и зафильтрованное пространство крепящей смеси, включающей цемент, гранулированного карбоната кальция и порошок магнезия или алюминия. Затем после начала схватывания крепя-

щего состава производится закачка растворителя (10-20% соляной кислоты) и медленно продавливают в пласт через созданный барьер.

Сущность изобретения заключается в том, что дополнительно добавленный к крепящему составу порошок магнезия или алюминия активно вступая в реакцию с растворителем, закаченным в пласт после начала схватывания крепящей смеси, приводит к образованию дополнительных пор, связанные между собой и разному повышению температуры, ускорению срока схватывания крепящей смеси и образованию изотропно прочного высокопроницаемого барьера.

Экономический эффект от применения предложенного способа получается за счет уменьшения количества ремонтов, связанные с предотвращением пробкообразования и увеличения межремонтного периода работы скважины, а также дополнительной добычи от увеличения депрессии на пласт.

(21) № a2001 0038

(22) 14.02.2001

(51)⁸E 21 В 33/138

(71) Нефтегазодобывающее Управление «Абшероннефть» (AZ)

(72) Сеидов Мир Джафар Мир Али оглы

Сафиев Иман Ганбар оглы

Мамедов Камил Гудрат оглы

Байрамов Эюб Мамедали оглы

Ага-заде Октай Дадаш оглы

Зейналова Нигяр Алигусейн

кызы

Сеидов Мирмехти Мирджафар оглы

(73) Нефтегазодобывающее Управление «Абшероннефть» (AZ)

(54) Состав для цементирования скважин.

(57) Изобретение относится к области эксплуатации нефтяных и газовых скважин, в частности к цементированию скважин, обладающих умеренной температурой (50-100°С).

Задачей настоящего изобретения является разработка нового температуростойкого состава, обеспечивающего замедление времени схватывания цементного раствора при процессе цементировки глубоких скважин с температурой 50-100°С.

Поставленная задача достигается с помощью добавки к известному составу, состоящему из цемента, цеолита и воды дополнительно кремнегеля при следующем соотношении компонентов (вес, %).

Цемент - 60,0-65,0

Цеолит - 2,50-6,25

Кремнегель - 0,50-1,00

Вода - остальное

Технико-экономическим преимуществом состава является его высокая эффективность применения при цементировании скважин, имеющих умеренную температуру (50-100°С).

Предлагаемый состав был внедрен в 3-х эксплуатирующихся скважинах № 790, 917 и в НГДУ "Абшероннефть" и получен положительный результат.

(21) № 99/001512

(22) 14.10.1999

(51)⁸E 21 В 36/04, 43/00

(76) Пашаев Ариф Мир Джалал оглы

Мехтиев Ариф Шафаят оглы

Низамов Тельман Инаят оглы

Оруджев Бююкага Зарбали оглы

Лапин Феликс Александрович

Гасанов Кямил Агабаба оглы (AZ)

(54) Электронагреваемый теплообменник.

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности, но может быть использовано в любой другой области, где есть технологическая необходимость в теплообменных аппаратах и где особо остро стоят вопросы тепловой производительности, экономичности, компактности и малого веса аппарата и т.п.

Задачей предлагаемого устройства является снижение энергозатрат на нагрев рабочей среды, улучшение условий передачи тепла от нагревателя рабочей среде, уменьшение габарита и веса корпуса, повышение безопасности и надежности конструкции.

Поставленная задача достигается тем, что устройство, содержащее корпус с тангенциальным входным и прямоточным выходным патрубками и электронагреватель размещенный в его внутренней свободной полости, выполнено из трех пустотелых соосных коаксиальных цилиндров, закрытых с торцов и образующих три герметичные свободные концентрические внутренние полости, входного патрубка установленного на боковой поверхности наружного цилиндра около одной из торцевых сторон, выходного прямоточного - на той же торцевой стороне внутреннего цилиндра, электронагревателя в виде спирали размещенного в средней полости.

(21) № а2000 0217

(22) 12.12.2000

(51)⁸Е 21 В 37/06

(71) Государственный Научно-Исследовательский Проектный Институт «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Керимов Меджид Захид оглы

Сулейманов Багир Алекпер оглы

Велиев Музаффар Алекпер оглы

Аббасов Зиратдин Гаджи оглы

Сулейманова Сара Аббас кызы

Гусейнова Валида Абдул кызы

(73) Государственный Научно-Исследовательский Проектный Институт «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(54) Состав для удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и может быть использовано для предотвращения образования асфальтосмолистых и парафиновых отложений в данной области.

Сущность изобретения заключается в том, что состав для удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений, включающий водорастворимый деэмульгатор, дополнительно содержит изопропиловый спирт и щелочные отходы очистки дизельного топлива, а в качестве деэмульгатора содержит ДЕ-202 при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Деэмульгатор ДЕ-202	1-2
Изопропиловый спирт	3-5
Щелочные отходы	остальное

Использование предлагаемого состава позволит повысить эффективность ингибирования АСП отложений.

(21) № а2001 0037

(22) 14.02.01

(51)⁸Е 21 В 37/06

(71) Нефтегазодобывающее Управление «Апшероннефть» (AZ)

(72) Сеидов Мирджафар Мирали оглы

Кафаров Низами Гусейн оглы

Мамедов Камиль Гудрат оглы

Ибрагимов Абдулла Джабар оглы

Сулейманова Севда Аббас кызы

Кафарова Гюльетар Микаил кызы

(73) Нефтегазодобывающее Управление «Апшероннефть» (AZ)

(54) Способ предотвращения образования асфальтосмолистых и парафиновых отложений.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и может быть использовано для предотвращения асфальто-смоло-парафиновых отложений (АСПО) в системах добычи, хранения и транспортировки нефти

Сущность изобретения заключается в том, что в качестве ингибитора предотвращения АСПО в нефть вводят 5%-ный раствор в во-

де акрилонитрил – бутадиен - стирольного сополимера при дозировке 300-400 мг на литр нефти.

Предлагаемое изобретение позволяет повысить степень предотвращения АСПО на 60-75%.

(21) № 99/001309

(22) 20.04.98

(51)⁸Е 21 В 37/06

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Ахмедов Аладдин Ислам оглы

Рза-Заде Назим Абуталыб оглы

Гурбанов Мухтар Абусет оглы

Гурбанов Фамиль Мирзали оглы

Айвазов Алирза Искендер оглы

Ахундова Эльмира Мургуз кызы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Ингибитор парафиноотложений.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности к ингибированию парафиноотложений при добыче и транспортировке нефти.

Поставленная задача решается тем, что в качестве основы ингибитора парафиноотложения применяют олигомер пропилена с м.в. 800-2000 являющийся одним из α-олефеиновых олигомеров.

Положительный эффект от применения олигомер-пропилена достигается увеличением межочистного периода работы скважины за счет снижения интенсивности парафиноотложения, дешевизной и обеспеченностью отечественной сырьевой базой производства.

(21) № 99/001238

(22) 27.08.98

(51)⁸E 21 В 37/06

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Хасаев Ариф Муртуз Али оглы

Рза-заде Назим Абуталыб оглы

Курбанов Мухтар Абусет оглы

Алсафарова Метанет Эльдар кызы

Эйвазов Алирза Искендер оглы

Гурбанов Фамил Мирзали оглы

Ахундова Эльмира Муртуза кызы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Способ предотвращения отложения парафина на поверхности труб в нефтедобывающих скважинах.

(57) Изобретение относится к технологии добычи нефти и может быть использовано против парафиноотложения в добывающих скважинах.

Задачей настоящего изобретения является предотвращение парафиноотложения путем раздробления кристаллов парафина в зародыше.

Поставленная задача решается тем, что в предлагаемом способе предотвращения парафиноотложения в добывающих скважинах осуществляется путем волнового воздействия на парафинистую нефть. При этом волны создаются гранулированными ферромагнитными частицами установленными в переменном магнитном поле. Магнитное поле создается в подъемных трубах на глубине начала кристаллообразования. Благодаря колебательным движениям ферромагнитных частиц структура кристаллов парафина разрушается в стадии зародыша. Таким образом, обеспечивается соизмерность дендритного параметра с размерами зерен кристаллов парафина, при этом параметры ферромагнитных частиц и магнитного поля устанавливаются в зависимости как от величин термодинамических факторов, так и содержания и состава парафина в нефти.

Положительный эффект при осуществлении данного изобретения заключается в разрушении кристаллов парафина из дендритной стадии, способствующий увеличению межремонтного периода работы скважины и сокращается потеря добычи нефти.

(21) № 99/001342

(22) 15.09.98

(51)⁸E 21 В 37/06

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Хасаев Ариф Муртуз оглы
Рза-заде Назим Абуталыб оглы

Гурбанов Мухтар Абусат оглы

Эйвазов Алирза Искендер оглы

Гурбанов Фамил Мирзали оглы

Алсафарова Матанат Эльдар кызы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Способ предотвращения парафиноотложения на поверхности нефтепромыслового оборудования.

(57) Изобретение относится к технологии добычи нефти и может быть использовано в парафинистых добывающих скважинах.

Сущность изобретения заключается в том, что ультразвуковые волны раздробляют кристаллы парафина на мельчайшие частицы (до дендритного параметра) и одновременно добавленный реагент предотвращающий их рост и скопление, тем самым уменьшает гидравлическое сопротивление потока, что способствует вынесу вместе с

потоком кристаллов парафина. Этот эффект способствует увеличению межремонтного периода работы скважины и сокращения потери добычи нефти.

(21) № a2001 0029

(22) 06.02.01

(51)⁸E 21 В 40/00, 31/20

(76) Рзабеков Идрис Ибрагим оглы

Рзаев Назим Нусрат оглы (AZ)

(54) Труболовка наружная комбинированная.

(57) Предлагаемое изобретение относится к области нефтегазодобывающей промышленности, а именно, к ловильным инструментам для ликвидации аварий с трубами в скважинах.

В труболовке наружной комбинированной, включающей переводник, воронку, корпус с внутренними винтовыми наклонными поверхностями, корзину, согласно изобретению корзина представляет собой в верхней части полый цилиндр, рассеченный посредством нескольких глухих и одного сквозного скошенного пазов на трапецевидные лопасти по высоте равные 2/3 высоты цилиндрической части корзины, чередующиеся на противоположных торцах цилиндра, а нижняя часть выполнена в виде плоской спирали с крупным шагом и с наклонной поверхностью на тыльной стороне, причем на верхней цилиндрической расточке корпуса в продолжение винтовой линии диаметрально с разницей в пол шага на разных плоскостях жестко установлены острием вверх два крючкообразных упора.

Технический результат заключается в повышении эксплуатационных показателей труболовок наружных, а именно, повышение грузоподъемности и надежности захватного узла, увеличение диапазона применения, сокращение затрат на извлечение аварийных труб из скважины.

(21) № 99/001211

(22) 01.05.97

(51)⁸E 21 B 43/08

(71) **Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)**

(72) **Гусейнов Октай Халил оглы Ибрагимов Октай Мирзага оглы**

Камилов Мирнаги Ага Сеид оглы

Мовламов Шахбала Сигбат оглы

Сулейманов Камиль Самед оглы

Эфендиев Ибрагим Юсиф оглы

Ахмедов Фариз Фикрет оглы

(73) **Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)**

(54) **Скважинное газопесочное защитное устройство.**

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности в частности к эксплуатации нефтяных скважин штанговыми насосами и служит для борьбы с газопесковлинием при работе скважинного штангового насоса.

Задачей изобретения является повышение сепарационной способности, эффективности и эксплуатационной надежности газопесочного защитного устройства.

Поставленная задача решается тем, что в скважинном газопесочном защитном устройстве, состоящей из верхнего газового сепаратора и нижнего противопесочного фильтра, переходника и цилиндрической трубки, между корпусами газового сепаратора и противопесочного фильтра установлен, разделяющий внутреннюю полость устройства на гидравлически связанные между собой нижнюю гравитационную и верхнюю инерционную газоотделяющие камеры многоходовой винт с разделительной трубкой со сквозными отверстиями, конец которой расположен внутри противопесочного фильтра.

Сущность изобретения заключается в том, что поступающая в

устройство через щели противопесочного фильтра газожидкостная смесь, проходя сквазные отверстия на разделительной трубке и каналы многоходового винта подвергается отесненно-вращательному движению, что способствует объединению мелких газовых пузырьков и улучшению их сепарации.

Экономический эффект от применения предлагаемого газопесочного защитного устройства складывается за счет увеличения коэффициента подачи (дополнительной подачи нефти) и срока службы насоса (уменьшение количества текущих ремонтов).

(21) № a2000 0194

(22) 26.09.00

(51)⁸E 21 B 43/14, 43/17, 43/18, 43/20

(71) **Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)**

Нефте - газодобывающее управление им. Г. З. Тагиева. (AZ)

(72) **Хасаяев Ариф Муртуз Али оглы**

Алиев Елчу Мисир оглы

Ширинов Ширин Гасан оглы

Ахмедов Сабуи Фатулла оглы

Гулиев Боюк Ага Байрам оглы

(73) **Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)**

Нефте - газодобывающее управление им. Г. З. Тагиева. (AZ)

(54) **Способ разработки многопластовых нефтяных месторождений.**

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности, к разработке нефтяных месторождений.

Сущность способа заключается в том, что в добывающих скважинах вскрывают все основные пласты в разрезе единым филь-

тром, а в нагнетательных скважинах вскрывают каждый объект выборочно, при этом параметры закачки, также как объем и давление нагнетаемой жидкости определяют исходя из условий и данных не только выбранного, но и всего объекта.

Экономический эффект от применения способа получается за счет увеличения текущей добычи с месторождения, повышения конечной нефтеотдачи и сокращения капитальных и эксплуатационных затрат.

(21) № a2001 0080

(22) 24.04.01

(51)⁸E 21 B 43/22

(76) **Аджамов Кейкавус Юсиф оглы**

Керимов Керим Сеидрза оглы

Атаев Матлаб Шыхбала оглы

Мирабуталыбов Миртеймур Мирказым оглы (AZ)

(54) **Способ термохимического воздействия на пласт и призабойную зону.**

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, а именно к освоению скважин, к способам увеличения нефтеотдачи пластов.

Сущность изобретения заключается в том, что в способе термохимического воздействия на пласт и призабойную зону, включающий последовательную закачку в пласт магния и раствора соляной кислоты, выдерживание их в пласте и извлечение продуктов реакции, перед закачкой магний порошок смешивают скрахмалом в количестве 10-15% от массы магния и смесь подается в зону фильтра, а необходимое количество 12-20% соляной кислоты вводят из расчета стехиометрического соотношения количества магния и содержания известняка в породе пласта.

Благодаря предложенному решению повышается эффективность обработки, повышается тепловой эффект, выделяется большее количество газа, при этом достигается увеличение фазовой проницаемос-

ти, уменьшается напряжение по-
верхностного сдвига, что приводит
к улучшению притока жидкости к
забою скважины, а также уменьша-
ется загрязнение призабойной зоны
пласта.

(21) № a2000 0192

(22) 15.09.2000

(51)⁸E 21 В 43/25; G 01 V 1/140

(76) Попов Владимир Алексан-
дрович

Зудин Игорь Константино-
вич (RU)

(54) Способ возбуждения ударной
волны в среде, окружающей
скважину.

(57) Изобретение относится к спо-
собам обработки пласта с исполь-
зованием ударных волн и вибраций
и может быть использовано в сква-
жинной сейсморазведке.

Давление в жидкости, запол-
няющей скважину, изменяют одно-
временно в двух взаимно перпен-
дикулярных направлениях, лежа-
щих в плоскости поперечного сече-
ния скважины, при этом, вдоль
первого направления давление по-
вышают в обе стороны от точки пе-
ресечения направлений, а вдоль
второго направления давление по-
нижают с двух сторон к точке пе-
ресечения направлений.

Время изменения давления до
амплитудного значения ограничи-
вают, а направления изменений
вращают вокруг оси скважины,
повторяя процесс изменения давле-
ния.

(21) № a2000 0048

(22) 14.03.2000

(51)⁸E 21 В 43/26

(71) Азербайджанский Научно-
Исследовательский Проект-
ный Институт Нефтяной
Промышленности
(АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Хасаяев Ариф Муртуз Али ог-
лы
Рза-заде Назим Абуталыб ог-
лы
Ширинов Ширин Гасан ог-
лы
Алиев Йолчи Мисир оглы

Шаронова Ирина Алексан-
дровна

(73) Азербайджанский Научно-
Исследовательский Проект-
ный Институт Нефтяной
Промышленности
(АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Устройство для промывки
скважины.

(57) Изобретение относится и неф-
тяной промышленности, в частнос-
ти, и устройствам для промывки
песчаных пробой в скважинах. За-
дачей изобретения является повы-
шение эффективности и надежнос-
ти работы устройства по промывке
песчаных пробок.

Поставленная задача решается
тем, что в известном устройстве,
включающем муфту, полый кор-
пус, наконечник и подпружинен-
ный клапан, наконечник выполнен
в виде фрезы или пера и снабжен
направленно расположенными
штуцерами, охватывающими всю
площадь песчаной пробки, между
наконечником и полым корпусом
установлен цилиндрический
фильтр с ячейками, размеры кото-
рых меньше диаметра штуцеров, а
в муфте размещена предохрани-
тельная сетка, снабженная подпру-
жиненным на 3-5 атм клапаном.

Экономический эффект от ис-
пользования устройства будет по-
лучен за счет ускорения процесса
промывки, рационального исполь-
зования промывочной жидкости и
дополнительной добычи нефти.

(21) № 99/001479

(22) 08.08.97

(51)⁸E 21 В 43/34

(71) Азербайджанский Научно-
Исследовательский Проект-
ный Институт Нефтяной
Промышленности
(АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Гусейнов Октай Халил оглы
Ибрагимов Октай Мирзага
оглы
Камилов Мирнаги Али Сеид
оглы
Мовламов Шахбала Сигбат
оглы
Эфендиев Ибрагим Юсиф
оглы

Юнусов Рамиз Алибала ог-
лы

Ахмедов Фариз Фикрет ог-
лы

(73) Азербайджанский Научно-
Исследовательский Проект-
ный Институт Нефтяной
Промышленности
(АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Скважинный газовый спек-
тор.

(57) Изобретение относится к неф-
тедобывающей промышленности, в
частности к эксплуатации нефтя-
ных скважин штанговыми насоса-
ми и устанавливается в приеме
штангового насоса.

Сущность изобретения заключа-
ется в том, что выполнение наклона
канавок многоходового винта под
углом 20° придают высокую ско-
рость стесненно - вращательного
движения газожидкостной смеси и
направляет ее в верхнюю камеру к
стенке корпуса, что обеспечивает
разделение газовой и жидкой фазы
под действием центробежных сил.

Наличие предохранительного
стакана предотвращает попадание
газовых пузырьков в рабочую
трубку, а газораспределительный
обеспечивает периодическому вы-
ходу крупных пузырьков газа в за-
трубное пространство. Установле-
ние перегородки способствует на-
правлению газожидкостной смеси в
канавки многоходового винта.

Экономический эффект от
внедрения предложенного сква-
жинного газового сепаратора дос-
тигается за счет увеличения дебита
и межремонтного периода работы
скважин в сложных условиях.

(21) № 97/000942

(22) 06.05.97

(51)⁸E 21 В 47/022

(71) Азербайджанский Научно-
Исследовательский Проект-
ный Институт Нефтяной
Промышленности
(АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Везиров Сейфеддин Аскер
оглы
Аливердишаде Талех Керим
оглы
Сафаров Ягуб Исмаил оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Устройство для ориентирования отклонителя.

(57) Использование: бурение нефтяных и газовых скважин. Сущность изобретения: в корпусе устройства размещен эксцентричный груз. Данный груз может вращаться вокруг верхнего и нижнего осей. Верхняя, ось установлена в углублении крышки, а нижняя - в углублении диска. Между диском и цилиндрической втулкой размещена пружина. На нижнем конце эксцентричного груза размещена свинцовая печать кольцевой формы, а на верхнем конце втулки – ассиметрично расположенные друг относительно друга заостренные стержни. Положительный эффект: сокращение расходов на дополнительные работы до корректированию траектории ствола скважины.

скважины и корректировка радиуса искривления этого участка при неправильном его выполнении.

Сущность изобретения заключается в том, что после проработки ствола скважины производят зондирование проходимости обсадной колонны через искривленный участок ствола скважины с помощью шаблона и расширение этого участка до получения расчетного радиуса искривления, а радиус искривленного участка определяют по формуле:

$$R = \frac{q_1 \rho^2 E J}{(D_y - D_r) \cdot E J + q_0 52 q \cdot \rho^4 \sin \alpha_0}$$

Согласно изобретению, внутренний и наружный диаметры корпуса шаблона по всей длине равны соответствующим диаметрам обсадной колонны, а длина корпуса определяется по формуле:

$$l_0 = \sqrt[4]{\frac{19,22 (D_y - D_r) E J}{q \cdot \sin \alpha_0}}$$

(21) № 98/001178

(22) 30.06.98

(51)⁸E 21 B 17/00

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Назиров Сейфеддин Аскер оглы
Аливердизаде Тале Керим оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Способ обсаживания наклонной скважины и шаблон для его осуществления.

(57) Изобретение относится к технологии и технике бурения и может быть использовано при обсаживании скважин.

Задачей изобретения является выявление возможной непроходимости обсадной колонны через резко искривленный участок ствола

Раздел F.

Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.

F 02

(21) № a2001 0091

(22) 07.05.01

(51) F 02 N 11/00

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Рзаев Нури Рза оглы
Рзаев Расим Нури оглы

(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(54) Старый двигатель автомобиля.

(57) Изобретение относится к электрическим машинам постоянного тока и может быть использовано для пуска двигателей внутреннего сгорания.

Задачей предлагаемого изобретения является создание стартерного электродвигателя автомобиля с увеличенным ресурсом, функцию тягового реле в котором выполняет якорь электродвигателя.

Поставленная задача достигается тем, что в стартерном электродвигателе автомобиля, содержащем тяговое реле и статор с явно выраженной полюсной системой возбуждения, якорь с приводом поводковой муфты и шестерней, согласно изобретению, якорь электродвигателя выполнен таким образом, что имеет радиальное сцепление с валом электродвигателя с возможностью перемещения в осевом направлении воздействием сил магнитного поля полюсной системы статора и возвратной пружины смещения из полюсной системы статора и от щеток на расстояние равное ходу поводковой муфты.

(21) № a2001 0092

(22) 07.05.01

(51)⁸F 02 N 11/00

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Рзаев Нури Рза оглы
Рзаев Расим Нури оглы

(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(54) Система зажигания автомобиля.

(57) Изобретение относится к электрооборудованию автомобилей и предназначено для надежного и своевременного воспламенения рабочей смеси в цилиндрах двигателя в соответствии с порядком их работы.

Задачей изобретения является увеличение рабочего ресурса системы зажигания, уменьшение падений напряжения, обеспечение более высоким напряжением электрода свечей зажигания и полного сгорания топлива в цилиндрах двигателя автомобиля за счет нетрадиционной схемы системы зажигания.

Поставленная задача достигается тем, что в системе зажигания автомобиля, содержащей аккумулятор, катушку зажигания, прерыватель и распределитель с не-

подвижными боковыми электродами, соединенными посредством высоковольтных проводов с центральными электродами соответствующих им свечей зажигания и центральный электрод, соединенный высоковольтным проводом со вторичной стороной катушки зажигания, бегунок распределителя высокого напряжения с боковым электродом через воздушный зазор между ними, свечи зажигания, ввинченные в корпус головки цилиндров, боковые электроды которых имеют полярность массы, центральные электроды всех свечей зажигания соединены напрямую проводом высокого напряжения от катушки зажигания, при этом корпуса свечей зажигания ввинчены в изолированную от головки цилиндров резьбу, а корпус бокового электрода каждой свечи зажигания соединен проводником с соответствующим ему гнездом на крышке распределителя, центральное гнездо распределителя соединено с массой автомобиля, боковые электроды распределителя имеют форму сегмента с углом, соответствующим оптимальному углу зажигания свечей и расположены эксцентрично по ходу движения бегунка распределителя, часть пространства, соответствующая разомкнутому контакту прерывателя с массой в одно единое с крышкой распределителя и представляет собой гладкую изолированную поверхность на уровне сегмента бокового электрода распределителя.

F 04

(21) № 97/000938

(22) 29.05.97

(51)⁸F 04

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Хасаев Ариф Муртуз Али оглы
Рза-заде Назим Абуталыб оглы
Абдуллаева Фарид Яхья кызы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Скважинный штанговый насос.

(57) Изобретение относится к области нефтедобычи, в частности к скважинным штанговым насосам, и может быть применено в других отраслях народного хозяйства, где осуществляется эксплуатация скважин с вязкой жидкостью или с динамическим уровнем, сниженным до приема штангового насоса.

Задачей изобретения является повышение коэффициента наполнения насоса.

Поставленная задача решается тем, что известный скважинный штанговый насос, включающий в себя цилиндр, плунжер, нагнетательный и всасывающий клапаны, снабжен перфорированной в верхней части камерой с глухим накопником, внутри корпуса которой размещен подвижный поршень с компенсатором, при этом компенсация достигается газовой подушкой под давлением, а полость корпуса под газовой подушкой и внутренняя полость компенсатора заполнены рабочей жидкостью.

(21) № 98/001091

(22) 03.04.98

(51)⁸F 04 В 47/02

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Камилов Мирнаги Ага Сеид оглы
Кязимов Шукюралли Паша оглы
Салимов Салман Абдулгасым оглы
Аливердизаде Тале Керим оглы
Мовламов Шахбала Сигбат оглы.

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Скважинный штанговый насос.

(57) Изобретение относится к области нефтедобычи, а именно эксплуатации скважин скважинными штанговыми насосами.

Задачей изобретения является уменьшение отрицательного влияния знакопеременных циклических нагрузок на насосные штанги, за счет устранения их сжатия в процессе хода вниз.

Скважинный штанговый насос, содержащий непроточный поршень, всасывающий и нагнетательные клапаны, цилиндра, с размещенными внутри полостями для размещения всасывающего и нагнетательного клапанов, всасывающий канал, сообщающий полость для размещения всасывающего клапана с подпоршневым пространством и нагнетательный канал, сообщающий полость для размещения нагнетательного клапана с надпоршневым пространством, полость для размещения нагнетательного клапана сообщается с подпоршневым пространством с помощью центрального канала, а нагнетательный клапан подпружинен относительно цилиндра с возможностью перекрытия центрального канала.

Положительный эффект: увеличение межремонтного периода работы насосных скважин, путем совращения количества обрывов насосных штанг.

Раздел G.

Физика.

G 01

(21) № a2001 0122

(22) 08.06.2001

(51)⁸G 01 L 9/18

(71) Азербайджанский Технический Университети (AZ)

(72) Халилов Рафик Фейзи оглы

(73) Азербайджанский Технический Университети (AZ)

(54) Электрокинетический преобразователь.

(57) Изобретение относится к области автоматики, вычислительной техники и может быть использовано в качестве сумматора скалярных и векторных электрических величин в широком диапазоне частот.

Оно может быть использовано также как элемент аналоговых вычислительных систем и в автоматизированных системах управления промышленными объектами.

Предлагаемое устройство состоит из корпуса, внутри которого установлена выходная генераторная электрокинетическая и входные электроосмотические ячейки по количеству суммируемых напряжений, мембраны, электроды и рабочая жидкость.

Основной задачей изобретения является расширение функциональных возможностей преобразователя, т.е. сложения взаимортогональных электрических напряжений, следовательно геометрическое суммирование напряжений, а также повышения чувствительности преобразователя.

Задача изобретения решена тем, что корпус преобразователя образован двумя парами электроосмотических и одной парой электрокинетических генераторных ячеек, расположенных на гранях попарно по нормальям к трем ортогональным осям в виде куба, причем электроды расположены по осям соединены между собой последовательно.

- (21) № a2001 0131
(22) 03.07.2001
(51)⁸ G 01 L 9/18
(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
(72) Халилов Рафиг Фейзи оглы
(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
(54) Электрокинетический преобразователь.

(57) Изобретение относится к области измерительной, вычислительной техники, радиоэлектроники, к функциональным преобразователям и может быть использован в качестве регулирующего элемента в АСУ, в генераторах электрических сигналов.

Оно может быть использовано также как аналоговый элемент памяти в устройствах временной задержки и для построения адаптивных систем.

Предлагаемое устройство содержит электроизоляционный корпус, внутренняя полость которой разделена на камеры посредством пористых перегородок с токосъемными сетчатыми электродами, и заполненный полярной жидкостью.

Расширения динамического диапазона управляемого сопротивления, повышения точности, следовательно, функцию аналогового запоминающего элемента достигается тем, что корпус выполнен в виде жестких непроницаемых стенок, на каждой внутренней торцевой поверхности установлены сплошные плоскопараллельные управляемые электроды через источники постоянного тока подключенные к электродам средней камеры, которые подсоединены к измерителю сопротивления переменного тока образуя цепь считывания.

- (21) № a2000 0091
(22) 19.04.2000
(51)⁸ G 01 B 1/28
(71) Эни С.п.А. Иституту Назионале ди Океанография е ди Геофизика Спериментале (IT)
(72) Миранда, Франческо
Полетто Флавио
Абрамо Фердинандо
Комели Паоло
(73) Эни С.п.А. Иституту Назионале ди Океанография е ди Геофизика Спериментале (IT)
(54) Способ подготовки вертикальных сейсмических профилей.

(57) Изобретение относится к области сейсмической разведки и может быть использовано для обработки сейсмических данных при подготовке вертикальных сейсмических профилей. В предложенном способе подготовки вертикальных сейсмических профилей, которые дают информацию о подпочвенных геологических формациях, подвергаемых бурению, в качестве сигнала

используются колебания, создаваемые буровым долотом, являющимся сейсмическим источником. При этом наиболее репрезентативное измерение вышеупомянутого сигнала (пилот-сигнала) и измерение сигналов, переданных в грунт и отраженных от пластов (сейсмических сигналов), осуществляется с помощью ряда приемников, которые образуют сейсмическую линию. Способ включает практически одновременное получение сейсмических сигналов и пилот-сигнала (А), взаимно коррелированных друг с другом и, возможно, обращенных из свертки с получением таким образом дорожек сейсмограмм, на которых сигнал искажен шумом, и параметров (В) бурения, связанных с сигналами (А). Сигналы (А), полученные многократными измерениями для одного и того же диапазона глубин, частично или полностью суммируют с весом на основе одного или более параметров бурения (8) или комбинации параметров бурения, обеспечивая тем самым улучшенное отношение сигнала к шуму и более четкое разделение сигнала и шума.

- G 09**
- (21) № a2001 0065
(22) 03.04.2001
(51)⁸ G 09 B 23/08
(76) Мусабекова Флора Муса кызы (AZ)
(54) Способ имитации глазного органа.

(57) Изобретение относится к способам имитации физиологических объектов, а более конкретно, к имитации глазного органа человека, и может быть использовано в процессе изучения анатомии и физиологии глазного органа. Задачей изобретения является создание способа, позволяющего наиболее полно имитировать физиологический объект, а именно, глазной орган в любых условиях. Способ имитации глазного органа осуществляют путем его объемного представления за счет определенного пространственного расположения рук, кистей и пальцев, кото-

рые проецируют на плоскостное изображение, а затем устанавливаются по обратной проекции соответственно анатомического строения глазного органа определенным зонам пространственного расположения, имитируя таким образом указанное строение.

Раздел Н.

Электричество.

Н 03

(21) № 99/001575

(22) 27.07.99

(51)⁸Н 03 К 3/84, Н 03 В 29/00

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(72) Гиримов Бабек Галиб оглы
Рзаев Чингиз Талат оглы
Алиев Вагиф Гаджи Бала оглы
Ахундов Адил Агалар оглы
Гиримов Шамил Галиб оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (АзНИПИНефть) (AZ)

(54) Устройство генерации шума.

(57) Изобретение относится к области импульсной техники и может быть использовано при автоматизации экспериментальных исследований как имитатор случайных сигналов.

Задачей изобретения является стабилизация спектральной плотности двоичной последовательности импульсов со случайными временными интервалами, а также температурная стабилизация параметров процесса путем исключения «шумовых элементов».

Поставленная задача решается тем, что сумматор известного устройства генерации шума совмещен с пороговым элементом обычного релаксационного генератора импульсов. Роль сумматора и одновременно порогового элемента вы-

полняет сопротивление. В этом случае аналоговый суммарный сигнал N генераторов детерминированных сигналов дискретизируется релаксационным генератором со скоростью, задаваемой параметрами ОС времязадающей RC цепочки. Тогда на выходе устройства вырабатывается последовательность импульсов со случайными временными интервалами, распределение которых просчитывается на компьютере.

В зависимости от формы сигналов N генераторов и величины весовых сопротивлений, а также от параметров ОС времязадающей цепочки (т.е. от частоты дискретизации) создается широкий, прогнозируемый спектр распределения временных интервалов в цифровом виде. Чем и решается поставленная задача.

(21) № a2000 0043

(22) 07.03.2000

(51)⁸Н 04 J 3/06

(76) Ахмедов Эльхан Абдул оглы
Гаджиев Карам Абдулалли оглы (AZ)

(54) Устройство для восстановления тактовой частоты в системах с односторонним стаффингом.

(57) Изобретение относится к области техники многоканальной передачи цифровой информации по каналам связи, основанной на методе одностороннего стаффинга и может быть использовано в приемной части цифровой системы связи высших порядков (ИКМ-120, ИКМ-480 и т.д.) после разделения группового сигнала для восстановления тактовой частоты цифрового потока систем низшего порядка.

Задачей изобретения является повышение точности усреднения частоты входного сигнала, восстановления тактовой частоты цифровых потоков и повышение качества принимаемой информации в многоканальных системах связи.

Поставленная задача решается тем, что в известное устройство, содержащее блок эластичной памяти, блок управления записью, вы-

ход которого соединен с шиной записи памяти, вход с шиной подачи импульсов трансформированной тактовой частоты, а управляющие входы с шиной и подачи импульсов, стаффинга, дополнительно введены блок коррекции временных интервалов, вход которого соединен с шиной подачи импульсов стаффинга и блок управления с входом ФАПЧ эластичной памяти выход которого соединен с входом ФАПЧ, вход с шиной подачи импульсов трансформированной тактовой частоты, а управляющий вход с выходом блока коррекции временных интервалов.

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)
97/000938	F 04	a2000 0123	E 06B 9/26	a2001 0017	A 01H 1/04	a2001 0089	C 07C 4/18
97/000942	E 21B 47/022	a2000 0134	C 07C 2/02	a2001 0028	B 01D 53/34,	a2001 0091	F 02N 11/00
98/001091	F 04B 47/02	a2000 0165	A 01B 15/04		53/60	a2001 0092	F 02N 11/00
98/001178	E 21V 17/08	a2000 0173	C 07D 333/00	a2001 0029	E 21B 40/00,	a2001 0101	C 10M119/02,
99/001211	E 21B 43/08	a2000 0174	C 07D 333/00		31/20		133/12,137/14,
99/001238	E 21B 37/06	a2000 0192	E 21B 43/25,	a2001 0031	B 01D 23/26		143/02,146/06,
99/001309	E 21B 37/06		G 01V 1/40	a2001 0034	A 61B 17/11		155/02
99/001342	E 21B 37/06	a2000 0194	E 21B 43/14,	a2001 0037	E 21B 37/06	a2001 0104	B 22F 9/16
99/001470	C 07C 1/04		43/17, 43/18	a2001 0038	E 21B 33/138	a2001 0105	A 61B 17/11
99/001477	E 21B 33/13		43/20	a2001 0047	C 10M 107/06	a2001 0107	A 01K 67/04
99/001479	E 21B 43/34	a2000 0204	C 10G 47/14,	a2001 0048	C 07C 329/02	a2001 0110	C 09D 13/00
99/001497	E 21B 33/12		C 10G 69/02	a2001 0050	A 61C 13/00	a2001 0111	C 01B 33/34
99/001512	E 21B 36/04,	a2000 0209	B 01D 21/00,	a2001 0052	C 10G 11/14,	a2001 0112	B 23P 6/00
	43/00		C 02F 1/146,		11/16	a2001 0122	G 01L 9/18
99/001516	E 21B 33/038,		1/52,	a2001 0065	G 09B 23/08	a2001 0131	G 01L 9/18
	43/013		E 03B 3/32	a2001 0066	C 07C 329/02,	a2001 0134	C 22B 1/16,
99/001519	E 21B 33/038,	a2000 0217	E 21B 37/06		C 10M 101/02		C 21B 13/00
	43/013	a2000 0219	C 01G 47/00,	a2001 0079	C 10C 3/04,	a2001 0137	A 22C 11/00
99/001567	A 61B 5/022		C 25B 1/00		C 08L 95/00	a2001 0148	A 61B 5/04,
99/001575	H 03K 3/84,	a2000 0220	E 21B	a2001 0080	E 21B 43/22		5/05,
	H 03B 29/00	a2000 0224	C 04B 26/26,	a2001 0081	A 23L 1/015,		G 01N 33/00
99/001608	A 61B 5/04		C 08L 95/00		A 23L 1/211,	a2001 0155	A 61G 13/00
a2000 0043	H 04J 3/06	a2000 0225	C 10G 19/02		1/212	a2001 0162	C 09D 5/08,
a2000 0048	E 21B 43/26	a2001 0003	C 01F 7/38,	a2001 0082	A 23L 1/015,		C 23F 11/00
a2000 0060	A 21C 3/02		C 05D 1/00		A 23L 1/211,	a2001 0181	E 21B 21/00,
a2000 0087	C 07K 7/02,	a2001 0014	A 01B 15/04		1/212		21/14
	E 21B 43/01	a2001 0016	C 12G 3/07,	a2001 0086	C 22C 27/06		
a2000 0091	G 01V 1/28		3/12	a2001 0087	C 12G 3/07		

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки
A 01B 15/04	a2001 0014	B 23P 6/00	a2001 0112	C 10M119/02,		E 21B 37/06	99/001342
A 01B 15/04	a2000 0165	C 01B 33/34	a2001 0111	133/12,		E 21B 40/00,	
A 01H 1/04	a2001 0017	C 01F 7/38,		137/14,		31/20	a2001 0029
A 01K 67/04	a2001 0107	C 05D 1/00	a2001 0003	143/02,		E 21B 43/08	99/001211
A 21C 3/02	a2000 0060	C 01G 47/00,		146/06,		E 21B 43/14,	
A 22C 11/00	a2001 0137	C 25 B 1/00	a2000 0219	155/02	a2001 0101	43/17, 43/18,	
A 23L 1/015,		C 04B 26/26,		C 12G 3/07	a2001 0087	43/20	a2000 0194
A 23L 1/211,		C 08L 95/00	a2000 0224	C 12G 3/07,		E 21B 43/22	a2001 0080
1/212	a2001 0081	C 07C 1/04	99/001470	3/12	a2001 0016	E 21B 43/25,	
A 23L 1/015,		C 07C 2/02	a2000 0134	C 22B 1/16,		G 01V 1/40	a2000 0192
A 23L 1/211,		C 07C 4/18	a2001 0089	C 21B 13/00	a2001 0134	E 21B 43/26	a2000 0048
1/21	a2001 0082	C 07C 329/02	a2001 0048	C 22C 27/06	a2001 0086	E 21B 43/34	99/001479
A 61B 5/04	99/001608	C 07C 329/02,		E 06B 9/26	a2000 0123	E 21B 47/022	97/000942
A 61B 5/04,		C 10M101/02	a2001 0066	E 21B	a2000 0220	E 21V 17/08	98/001178
5/05, G 01N		C 07D 333/00	a2000 0173	E 21B 21/00,		F 02N 11/00	a2001 0091
33/00	a2001 0148	C 07D 333/00	a2000 0174	21/14	a2001 0181	F 02N 11/00	a2001 0092
A 61B 5/022	99/001567	C 07K 7/02,		E 21B 33/038,		F 04	97/000938
A 61B 17/11	a2001 0034	E 21 B 43/01	a2000 0087	43/013	99/001516	F 04B 47/02	98/001091
A 61B 17/11	a2001 0105	C 09D 5/08,		E 21B 33/038,		G 01L 9/18	a2001 0122
A 61C 13/00	a2001 0050	C 23F 11/00	a2001 0162	43/013	99/001519	G 01L 9/18	a2001 0131
A 61G 13/00	a2001 0155	C 09D 13/00	a2001 0110	E 21B 33/12	99/001497	G 01V 1/28	a2000 0091
B 01D 21/00,		C 10C 3/04,		E 21B 33/13	99/001477	G 09B 23/08	a2001 0065
C 02F 1/146,		C 08 L 95/00	a2001 0079	E 21B 33/138	a2001 0038	H 03K 3/84,	
1/52, E 03B		C 10G 11/14,		E 21B 36/04,		H 03 B 29/00	99/001575
3/32	a2000 0209	11/16	a2001 0052	43/00	99/001512	H 04J 3/06	a2000 0043
B 01 D53/34,		C 10G 19/02	a2000 0225	E 21B 37/06	a2000 0217		
53/60	a2001 0028	C 10G 47/14,		E 21B 37/06	a2001 0037		
B 01J 23/26	a2001 0031	C 10G 69/02	a2000 0204	E 21B 37/06	99/001309		
B 22F 9/16	a2001 0104	C 10M 107/06	a2001 0047	E 21B 37/06	99/001238		

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

(21) № S 2001 0010

(22) 13.07.2001

(51) 8-05

(76) Крапчитов Владимир Петрович

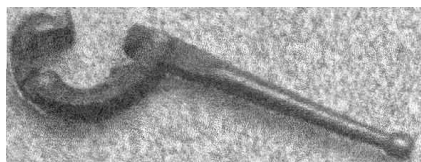
Рзаев Гусейн Агарашид оглы

Алиев Низами Назарали оглы (AZ)

(54) Ключ трубный шарнирный.

(57) Ключ трубный шарнирный, характеризующийся:

- наличием основных композиционных элементов;
- шарнирно соединенных челюсти и рукоятки;
- вставлением в челюсть плоской плашки;
- вставлением в рукоятку сегментного сухаря;
- наличием на рукоятке и челюсти отверстий под палец шарнира;

отличающийся:

- выполнением удлиненной конусообразной рукоятки из круглого проката;
- выполнением на одном конце рукоятки круглой головки для того, чтобы рука не соскальзнула при удержании;
- выполнением на другом конце рукоятки сплюсненной части для одевания большой челюсти;
- выполнением большой и малой челюстей в виде сегмента для надежного захватывания трубы;
- выполнением концов большой челюсти в виде вилки для входа рукоятки и малой челюсти;
- наличием на внутренней поверхности большой челюсти выступа для надежного захватывания трубы.
- наличием на вилкообразных концах большой челюсти и на конце малой челюсти отверстий под палец шарнира;
- наличием на другом конце малой челюсти с наружной стороны выемки под упор рукоятки;
- наличием на малой челюсти пресованного сегментного сухаря фор-

мой "под ласточкин хвост" и выборкой под радиусом с зазубринами на верхней поверхности.

(21) № S 2001 0011

(22) 24.07.01

(51) 8-08; 15-99

(71) Галинский Машиностроительный Завод (AZ)

(72) Рзаев Гусейн Агарашид оглы

(72) Галинский Машиностроительный Завод (AZ)

(54) Вертлог промывочный для промывки песчаных пробок.

(57) Вертлог промывочный для промывки песчаных пробок, характеризующийся:

- наличием основных композиционных элементов: ствола, колпачка, корпуса, уплотнений, крышек корпуса и быстросборного соединения;
- наличием наружной ступенчатой поверхности быстросборного соединения, изготовленного из трубы;

отличающийся:

- выполнением литого корпуса с отводом в виде вогнутого цилиндра;
- наличием на корпусе с наружной стороны высадки по середине;
- решением конструкции быстросборного соединения в виде сварного фланца к конусу, накидной гайки для уплотнения резины и ниппеля.

(21) № S 2001 0012

(22) 24.07.01

(51) 15-99; 23-01

(71) Галинский Машиностроительный Завод (AZ)

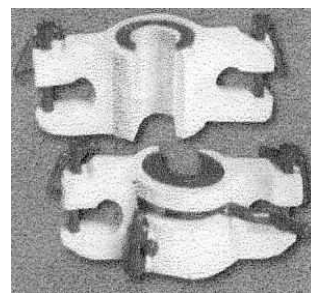
(72) Рзаев Гусейн Агарашид оглы

(72) Галинский Машиностроительный Завод (AZ)

(54) Трубный двухтропный элеватор для насосно-компрессорных труб.

(57) Элеватор трубный двухтропный для насосно-компрессорных труб, характеризующийся:

- наличием основных композиционных элементов: ковального корпуса, захвата, затвора с рукояткой, предохранителя с подпружиненным штоком, двух предохранительных пальцев с держателями для фиксации штропов;
- наличием кольцевой проточки на верхней части корпуса;
- наличием гнезда в средней части корпуса для захвата насосно-компрессорных труб;
- наличием по краям корпуса двух пружин для надевания штропов;
- наличием в проушинах четырех отверстий для прохода предохранительных пальцев;

отличающийся:

- выполнением проушин для штропов перпендикулярными к оси гнезда корпуса;
- выполнением рукоятки затвора прямой;
- выполнением головки предохранительных пальцев цилиндрической формы;
- выполнением держателя из тонкого металлического прутка в виде прямоугольника с скругленными углами.

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ

(21) № U 2001 0002

(22) 17.05.2001

(51) H 02 J 3/00

(76) Кулиев Атай Сафтар оглы
(AZ)

(54) Автономная электрическая
установка переменного тока.

напряжения на шинах потребителей несоизмеримой мощности и уменьшает количество установленных генераторов.

(57) Полезная модель относится к электротехнике и используется для пуска короткозамкнутого асинхронного электродвигателя или асинхронного пуска синхронного двигателя от близкого по мощности синхронного генератора (генератора соизмеримой мощности) в автономной электрической установке переменного тока.

Поставленная задача заключается в сокращении числа генераторов автономной электрической установки путем обеспечения совместного частотного пуска соизмеримого по мощности электродвигателя и генератора, сохранении номинальных электрических параметров на шинах потребителей несоизмеримой мощности.

Поставленная задача реализуется тем, что автономная электрическая установка переменного тока, содержащая синхронные генераторы с блоками управления, короткозамкнутые асинхронные электродвигатели, мощность которых соизмерима с мощностью генератора и потребители несоизмеримой мощности, подключенные через автоматические выключатели к секциям шин, соединенным между собой межсекционными выключателями, дополнительно содержит отдельные секции шин и межсекционные выключатели, каждый генератор, каждый электродвигатель соизмеримой мощности и потребители несоизмеримой мощности соединены к отдельным секциям шин, при этом секция потребителей несоизмеримой мощности подсоединена с обеих сторон межсекционными выключателями к секциям генераторов.

Применение предлагаемой автономной электрической установки переменного тока позволяет осуществить пуск одного из короткозамкнутых асинхронных электродвигателей от одного из генераторов соизмеримой мощности без ухудшения качества генерируемого